

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil

Concursul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”
Frontierele arbitrare ale sufletului

Prefățând festivitatea de premiere a ediției a șaptea a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, Emil Proșcan, primarul Mizilului, spunea: „Astăzi este o zi deosebită în viața orașului nostru, o zi de sărbătoare, și aș vrea, prin tot ce se va întâmpla pe scenă, să facem simțit acest lucru. Dincolo de toate grijile și necazurile avem nevoie, măcar din când în când, de o oază de liniște, în care să ne gândim la noi, la cei de lângă noi, la zilele care au trecut, dar mai ales la prezent și la viitor.

În urmă cu 10 ani am gândit această manifestare ca pe o întâlnire cu propriile noastre gânduri și aspirații, pentru a ne întreba ce mai facem și pentru a discuta, cu sinceritate, despre nimicurile sau lucrurile importante care înseamnă viața noastră. De aceea vă propun să utilizăm această sintagmă - **viața noastră** - drept generic al dezbaterilor ce vor urma.

Aș vrea să plecăm de aici cu speranța că putem transforma în normalitate absurdul care ne-a dominat existența după evenimentele din 1989, să încercăm să depășim frontierele arbitrare ale sufletului uman care ne împiedică să regăsim liniștea, zâmbetul, prețuirea valorilor, respectul și dragostea pe care le datorăm unii altora.

Indiferent dacă vom vorbi despre cultură, învățământ, sănătate etc., nu trebuie să uităm că, de fapt, vorbim despre istoria care se scrie acum. Am să încerc, în câteva cuvinte, să îi prezint pe oaspeții noștri de azi: Actorul, regizorul și scriitorul **Dan Puric** s-a născut la 12 februarie 1959. În 1985 a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale”, București, clasa prof. univ. dr. Dem Rădulescu, după care a fost actor la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, iar din 1988 actor la Teatrul Național. A întreprins turnee de succes în toate marile capitale ale lumii, fiind aplaudat la Paris, Viena, Lisabona, Budapesta, Madrid, dar și la Montreal, Beijing, etc. A primit, printre altele, Premiul Aristizza Romanescu al Academiei Române pentru realizările din cinema și teatru, Marele Premiu UNESCO pentru promovarea artei scenice românești în străinătate și Ordinul Național Steaua României în grad de cavaler - pentru servicii excepționale în cultură.

Dintre cărțile sale de eseu amintim: **Cine suntem** (editura Platytera din București - 2008), **Omul Frumos** (editura Lumina Tipo - 2009) și **Fii demn** (volum lansat la 1 noiembrie 2011), din care cităm: „Dacă privești România prin ochii lui Sancho Panza, un țăran plin de vitalitate, cu simțul realității, vezi un ghetou neocomunist, fără perspectivă politică, fără viitor, trăind o confuzie și o improvizație totală. Un destin aproape tragic. Dacă privești prin ochii lui Don Quijote, vezi o țară cu o taină imensă, capabilă să dăruiască și celorlalți. Depinde prin ce ochi o privești. El s-a îndrăgostit de Dulcineea nu din văzute, ci din auzite. Eu, la fel, m-am îndrăgostit de România, nu din văzute, pentru că îți vine să te sinucizi dacă ieși acum pe stradă, ci din ce-am citit și din ce mi-au povestit alții despre ea.”

Doamna profesor **Margareta Labiș**, sora poetului Nicolae Labiș, este depozitara unor momente unice de istorie a literaturii române, domnia sa dedicându-și întreaga viață luptei pentru perpetuarea posterității poetului din Mălinii Sucevei.

Regizorul **Dan Pița**, născut la Dorohoi, în județul Botoșani a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București, promoția 1970. În februarie 2010 a primit titlul de Doctor Honoris Causa al UNATC, unde funcționează și ca profesor. În calitate de regizor s-a afirmat imediat după absolvire, ca unul dintre promotorii neorealismului cinematografic în Româ-

(Continuare în pag. 2)

Maria PILCHIN

PAGINI DIN LITERATURA UNIVERSALĂ

Pag.
9

IN MEMORIAM

Lîngă pîrîul Tisău

*Zăpada crudă adîlmecă pîrîul,
crește sub talpă, din nisip,
o blîndă vegetație de oase.*

Ion STANCIU

Pag. 17

Pag.
12

VITRINA CU CĂRȚI

FLASH-uri CULTURALE

Pag.
30

(Urmare din pag. 1)

Concursul...

nia. În 1986, filmul său **Pas în doi** a obținut **Ur-sul de Argint**, la Festivalul de la Berlin, iar în 1993 a fost distins cu **Leul de Argint** la Festivalul de la Veneția, pentru pelicula **Hotel de lux**. Din cele peste 20 de titluri ale filmografiei sale, memorabile rămân **Nunta de piatră**, **Concurs**, **Faleză de nisip** etc., filme care, dincolo de notorietatea lor, au determinat o reacție dură din partea cenzurii comuniste. Recent, Dan Pița a încheiat filmările la ecranizarea **Chira Chiralina**, după romanul omonim al lui Panait Istrati.

Virgiul Diaconu mărturisea, într-o poezie a sa: „Locuiesc într-o bătaie de inimă./ De când ai trecut pe la mine cu norul de vrăbii, aici locuiesc.”. Poetul, redactor șef al revistei piteștene *Cafeneaua literară*, s-a născut la 28 noiembrie 1948, în orașul Râmnicu Sărat, dar a copilărit și a trăit la Pitești, unde s-a mutat cu familia, când avea patru ani. Debutul absolut se produce în 1968, cu un grupaj de poezii publicat în revista Argeș. A debutat în volum cu placheta de poezie **Departele Epimenides** (Ed. Litera, București, 1976). În 2002 Filiala USR Pitești îi acordă, pentru volumul **Opium**, **Premiul pentru cartea de poezie a anului**. Obține același premiu în 2006 pentru volumul **Jurnal erotic**, iar în anul 2009 este invitat de asociația Manifesto Universal de Poetas del Mundo să participe la prima „Reuniune Internațională de Poezie Columbia pe urmele păcii”, Medellin, Columbia, 20-25 aprilie 2009.

Ivan Pilchin a absolvit Universitate de Stat din Moldova, Facultatea de Limbi și Literaturi străine, specialitatea Limba și Literatura germană - Limba engleză. Este lector la Facultatea de Limbi și Literaturi străine a Universității de Stat din Moldova, Catedra de Literatură universală. Doctorand, din octombrie 2010 cu teza: **Bestiarul secolului XX: canon și interpretare**.

Nicolai Tăicuțu s-a născut la 5 februarie 1950 în localitatea Lanuri, comuna Ziduri, județul Buzău. De profesie geolog (a absolvit Facultatea de geologie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași) a publicat primele versuri în Cadrul literar din ziarul *Viața Buzăului*. Debutează editorial în 2000, cu volumul **Suav**, despre care Florentin Popescu nota: „Cultivând poemul de mici dimensiuni, Nicolai Tăicuțu surprinde, ca-ntr-o scipire de blitz, tainele, nepătrunsul, fața misterioasă, glasul abia auzit al câmpiei ce pare a comunica cu bardul într-un limbaj secret doar de cei doi știut”. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România (Filiala Bacău).

Emil Niculescu s-a născut la 26 septembrie 1954, la Pleșcoi (Pârscov, jud. Buzău). Este absolvent al Școlii Postliceale de Biblioteconomie din București (1975) și licențiat în istorie. A publicat în Ateneu, *Viața Românească*, *Convorbiri literare*, *Fereastra* etc. Autor al mai multor volume de poezie, critică și istorie literară a fost remarcat de Romulus Vulpescu pentru cartea intitulată **Balada doamnelor de altădată - traduceri și reverberații**. (Editura Vega, 2007). Este membru al USR și al Asociației Scriitorilor Militari.

Momentele muzicale ale galei de premiere sunt interpretate de Cvartetul „4 Art” din Ploiești, având în componență artiștii: **Diana Pîrgaru** (vioară), **Radu Barabancea** (vioară), **Georgiana Munteanu** (violă) și **Andrei Frîncu** (contrabas).

Nevoia de proiecte pozitive

Ivan Pilchin, după ce a mulțumit gazdelor, a punctat tema propusă din unghiul de vedere al celui care „trăiește în carte”: „Am ales o viață legată de literatură, de înțelegere a culturii și a modalităților de a transmite studenților mei frumusețea și fiorul actului de creație. Până la urmă însă și în cazul meu viața este determinată de tot ceea ce mă înconjoară, de relațiile mele cu lumea.”

Virgil Diaconu - mărturisind că generalitatea temei îl pune în încurcătură - a abordat lucrurile din perspectiva nevoii de schimbare:

„Ce anume ar trebui schimbat? Aș spune că sistemul politic dar, vă dați seama, asta ar însemna o nebunie. Ar fi mai bine, cred, să-i schimbăm pe cei care sunt peste lege, care calcă peste ea fără teama că vor fi trași la răspundere. Mi se pare esențial ca, atâtea vreme cât tinerii din sală văd la televiziune - și nu numai - atâtea lucruri negative, primite din păcate cu aplauze de unii, să nu se mulțumească doar cu constatarea că așa e lumea și că, până la urmă, oamenii trebuie să-și asume păcatul de a se adapta. Eu cred că fiecare este dator să aibă proiecte pozitive; mizez pe astfel de oameni, printre care îi număr în primul rând pe artiști, pe scriitori și pe toți cei care își asumă rolul de directori de conștiință. Dacă aceștia nu se vor mai constitui în exemple de viață, dacă vor abandona și ei lupta sau dacă mesajul lor nu va fi înțeles, riscăm să pierdem adevărul istoric - care se poate ascunde sau distruge. Iar pericolul e foarte mare, pentru că istoria noastră adevărată deranjează, recunoașterea potențialului ei putând schimba ierarhi ce sunt făcute după interesele mai marilor lumii. Trebuie, de aceea, să ne apărăm identitatea, să nu ne mai fie teamă sau jenă, să transformăm astfel de întâlniri într-un act de solidaritate și - de ce nu? - de protest. De fapt arta, în esența ei, este un protest.”

Regizorul Dan Pița, a mulțumit mizilenilor: „pentru că a nu știu câta oară m-ați invitat la această caldă și primitoare zi a orașului dumneavoastră”, apoi a sugerat să se aprindă lumina în sală: „Publicul se află în contralumina - a argumentat domnia sa - dar mie îmi place să-i văd pe toți, să văd fiecare părticică din

acest chip al orașului, oglindit pe fețele locuitorilor săi...”

Ce este, de fapt, viața? Aștept să aud ce va spune Dan Puric, pentru că el este specialist în... viață. Mă gândesc că Stendhal o definea foarte bine, prin vocea unui personaj din romanele sale: Un glob imens, un mozaic de oglinzi mici, fiecare corespunzând unui chip din realitate. Fiecare din noi suntem un astfel de chip unic, ce reflectă realitatea, înglobându-se marii sfere a vieții. Mă întreb, de aceea, dacă e bine să ne lamentăm că nu avem conducători capabili - am impresia că e un blestem al neamului - și că nu avem politicienii pe care îi merităm, dacă nu cumva chiar pe ăștia îi avem!... Ar trebui să existe în noi un resort care să ne împingă spre ceea ce spunem că suntem, cu idealurile noastre, cu statutul nostru de condamnați la viață, cu dreptul la fericire, cu păticea divină din noi, pe care trebuie s-o valorificăm în scurtul timp al existenței. Dar, pentru că am făcut de curând un film intitulat **Ceva bun de la viață**, mă mulțumesc să-i las pe spectatori să aleagă ceea ce e mai aproape de sufletul lor, pentru a-și defini existența.”

Răzbunarea păsării

cu clonț de rubin

„În anul în care eu mă nășteam - și-a început doamna Margareta Labiș destăinuirile -, Geo Bogza, scriitorul căruia îi port o permanentă venerație, scria reportajul «175 de minute la Mizil». Citindu-l, mi-a atras atenția și am ținut să cunosc mai multe despre orașul dumneavoastră și, de aceea, sunt încântată că mă aflu azi aici. În același timp mă bucur că ați vrut să-l cunoașteți, prin mine, pe poetul Nicolae Labiș, mai ales că dumneavoastră, cei mai tineri, nu ați mai găsit numele și opera poetului în manuale. Dar eu sunt sigură că profesorii încă le mai vorbesc și le vor mai vorbi elevilor despre poet.

Noi ne-am născut în satul Poiana Mărului, comuna Mălini, Suceava - pe atunci Baia, nume preluat de la localitatea unde Ștefan cel Mare a purtat o mare bătălie. În satul natal, în casa învățătorilor Eugen și Profira Labiș, fratele meu a avut norocul să-și formeze, încă de mic, personalitatea, influențat, cred, de trei factori: natura încântătoare - și nu vreau să vorbesc prea mult despre locurile acelea extraordinare ale Țării de Sus, atâtea doar vă spun, cum le spun și elevilor mei, că m-am născut pe Valea Baltagului, pentru că în romanul scris de Sadoveanu, Vitoria Lipan ajunge în punctul terminus al călătoriei sale chiar în satul Poiana Mărului care, pe atunci, se numea Doi Meri. Aici, se spune, a aflat Sadoveanu, venit la vânătoare, întâmplarea ce conținea sâmburele epic al cărții.

În afară de minunile naturii, fratele meu a fost influențat de bogăția folclorului local, Poiana Mărului fiind o vatră păstrătoare de tradiții. Al treilea factor în formarea sa intelectuală și scriitoricească l-a constituit bibli-

(Continuare în pag. 3)

(Urmare din pag. 2)

Concursul...

oteca familiei, pe rafturile căreia se aflau, la loc de cinste, marii poeți ai acestei țări, începând cu Eminescu.

Sunt multe de spus, dar am să mă opresc la momentul important când fratele meu, pe atunci în clasa a IX-a, a câștigat Premiul I la Concursul Național de Literatură «Mihai Eminescu». A fost o lucrare care i-a impresionat pe toți membri juriului, elevul liceului din Fălticeni fiind ales, deși era cel mai mic dintre participanți, să țină cuvântul de final al manifestării și apărând pe prima pagină a ziarului «Scânteia tineretului». Acest lucru l-a determinat pe eminentul profesor Constantin Ciopraga să vină la Fălticeni cu propunerea de a-l transfera pe Nicolae Labiș, în clasa a X-a, la Liceul Național din Iași. Acolo, pe holul principal de la intrare, se află și azi un impunător tablou de marmură, pe care e înscris și numele Nicolae Labiș. Părăsind târgul în care învățaseră cândva Creangă și Sadoveanu, fratele meu va cunoaște frenezia culturală a capitalei moldave, dar, după numai un an, dă examen și reușește la controversata Școală de Literatură Mihai Eminescu, considerată de mulți o fabrică de scriitori. Însă el avea starea de poezie, acel impuls pe care îl au doar cei aleși. La 19 ani (1954) termină cursurile și este angajat la Revista Contemporanul, apoi la Gazeta literară, urmând concomitent cursurile Facultății de Filologie (se înscrisese în anul III, fiindu-i echivalate studiile). Este însă dat afară pentru îndrăzneala de a-și fi procurat, de la anticariatul Sterescu, prima ediție a volumului de poezii al lui Eminescu (în care se afla poezia interzisă Doina), cărțile lui Blaga sau cele ale marilor poeți francezi. I s-a forțat dulapul, cărțile au fost confiscate, iar poetul a intrat într-un con de umbră. Un prieten ziarist, fost asistent al lui George Călinescu, căruia i se plânge că i-a fost interzisă publicarea, îl sfătuiește: «Scrie și tu o poezie despre partid și gata; ai scăpat! Te iartă...»

Așa îi apar câteva poezii în stilul epicii dar, dacă le găsiți și le citiți cu atenție, veți găsi chiar și în ele fiorul poeziei autentice, pentru că Labiș nu transmitea lozinci, ci imagini. (Iată, spre exemplu, cum suna poezia **Noi, nu!**: O parte din noi ne-am învățat/ Greșeala, minciuna și groaza,/ Dar e drum, mai e drum necuprins/ Pînă-n zarea ce-și leagă oaza./ Generații secrete se sting,/ Tinerii rîd către stelele reci -/ Cine-și va pierde credința-n izbîndă/ Pe-aceste mereu mișcătoare poteci?// Cine din noi va muri/ Înainte ca trupu-i să-i moară?/ Cine-o să-și lepede inima-n colb/ Insuportabil de mare povară?/ Ca un vînt rău, ori ca o insultă/ Întrebarea prin rînduri trecu./ - Ascultă, ascultă, ascultă! Noi, nu! Niciodată! Noi, nu! - Nota Redacției)

Poate că mulți vor să știe adevărul despre moartea poetului Nicolae Labiș. Cert e că, înainte cu o lună de tragicul lui sfârșit s-a lansat zvonul că ar fi murit în Deltă, unde se dusesse împreună cu regizorul Lucian Pintilie.

Dar s-a întors de acolo fără nici o problemă sau întâmplare care să justifice zvonul. La puțin timp însă a avut loc stupidul accident de tramvai, căruia i-a căzut victimă.

De la locul accidentului - stația era chiar în fața Muzeului de Istorie București - a fost plimbat pe la câteva spitale, fiind internat, în cele din urmă, la Spitalul de Urgență, cu fractură de coloană. În dimineața zilei accidentului fratele meu a scris acel cunoscut poem-epitaf: «Pasărea cu clonț de rubin/ S-a răzbunat, iat-o, s-a răzbunat./ Nu mai pot s-o mîngâi./ M-a strivit,/ Pasărea cu clonț de rubin, // Iar mâine/ Puii păsării cu clonț de rubin,/ Ciugulind prin țărână,/ Vor găsi poate/ Urmele poetului Nicolae Labiș/ Care va rămâne o amintire frumoasă...»

A fost foarte tainică, misterioasă, compania în care s-a aflat el în acea seară. A intervenit în viața lui o femeie, Maria Polevoi, balerină la Ansamblul Ciocărlia, care știți că aparținea unui anume minister și care s-a sinucis mai târziu - sau a fost ajutată să se sinucidă - luând o mare doză de somnifere. Poate că a trăit drama acelei mari remușcări sau poate că nu știa mai multe decât a spus...

Oricum, nu trebuie uitat că în acel an, 1956, avuseseră loc evenimentele din Ungaria, de a căror contaminare se temeau autoritățile de la București. Iar Labiș putea să devină un simbol al tinerilor nemulțumiți de regim și de ocupația sovietică. Tata a fost chemat la Comitetul Central și certat, pentru că n-a avut grijă de fratele meu, care ar fi fost băut. Ca și cum directorul școlii din Mălini trebuia să aibă grijă de poet, nu cei ce i-au deturnat destinul, sperând să-l transforme pe poet într-un vector cultural al propagandei.

La spitalul de urgență a supraviețuit 10 zile. Nici nu și-a dat seama că o să moară. Era optimist ca toți săgetătorii și ca toți cei din neamul nostru. La căpătâiul lui veniseră, în acele ultime zile, foarte mulți prieteni. Îmi mai amintesc că, în una din ele, mi-a șoptit, după ce mi-a admirat paltonul pe care îl cumpărasem cu banii dăruți de el: «Să știi că am fost împins de cineva...» Nu mi-a spus de cine și nici în ce împrejurare, dar poetului Florin Mugur, care a scris mai târziu o carte, i-a mărturisit că, împins pe grilajul dintre vagoane, a căzut pe asfalt.

În noaptea fatidică asistenta m-a sfătuit: «Domnișoară, să nu plecați, să rămâneți în noaptea asta la spital!» N-am înțeles de ce, pentru că tata nu mă lăsa să stau, era perioada colocviilor de sfârșit de an... Apoi, când a intrat în comă, a avut un ultim moment de semiluciditate și l-a rugat pe tata: «Trimite-mi trei metri cubi de ozon! Mă sufoc...» Când a sosit și mama în București, mi-a fost greu să o recunosc. De la Mălini până în capitală albise complet.

Înainte de a recita Moartea Căprioarei doamna profesor a ținut să precizeze un amănunt interesant: întâmplarea este reală, sora bolnavă era chiar domnia sa (Un elev al doamnei, azi celebru medic neuro-chirurg, întrebând de inspectorul ce asista la ora de română ce i-a plăcut din Moartea căprioarei a răspuns, candid: «Mi-a plăcut tovarășa, când era bolnavă, flămândă și pe moarte...»), dar animalul împușcat a fost un pui de cerb, de unde și imaginea oarecum neobișnuită a căprioarei, din versul: «Ochii umbroși, trist străjuți de coarne».

Atâta timp cât te consideri o taină a universului, ești un om liber

Dan Puric a improvizat un mic recital,

remarcând: „Dacă doamna Margareta a făcut lecția de limba română, eu trebuie să fac recreația. Dar și lecția a fost frumoasă și mă gândeam așa, cu ce tenacitate de profesor, nefăcând nici o concesie vremurilor pe care le trăim, doamna a coborât - mereu - duhul poetului peste uitarea noastră. Când eram de vârstă voastră l-am citit pe Labiș și, nu știu de ce, la sfârșit am avut o lacrimă. Acum poezia lui nu mai există în manuale, pentru că minunatul poet român a fost înlocuit cu tot felul de dramatii.

Trebuie să-i mulțumesc domnului primar pentru invitația de a participa la sărbătorile orașului și trebuie să-i mulțumesc și dumneavoastră, deoarece o jumătate de an s-a ținut de mine să vin, cu toate că nu aveam timp... Știți cum e: în România majoritatea poporului supraviețuiește iar eu, făcând parte dintre supraviețuitori, trebuie să alerg tot timpul, ca să nu fiu strivit de inerțiile lumii și ale vremurilor. Acum, aici, s-a pus problema să vorbim despre viață. M-a nenorocit și bunul meu prieten Dan Pița, zicând că eu sunt specialist în... viață. Dar vă spun așa: să fugiți de specialiști, pentru că ăstora, care chipurile cunosc totul, le scapă tocmai esențialul: faptul că viața ne surprinde tot timpul, că - aflând tot mai multe lucruri despre ea, știm din ce în ce mai puține.

Discutând la concret, știți că trăim un proces de imbecilizare a poporului român - puteți vedea asta și uitându-vă la toate posturile de televiziune - un proces de cretinizare și uniformizare și ai sentimentul că nația asta a fost redusă la instincte. Atunci te domină gândul că nu se mai poate face nimic. Numai că, dacă unul ca mine se află așa, turtit la pământ, îl surprinde viața, care îi spune: «Vezi, încă nu am fost ucisă de prietenii tăi, oamenii!». Încă mai trăim, așadar, și vedem, uneori, niște lucruri sau atitudini care ne pot salva. Neamul ăsta a rezistat, atâta timp cât și-a lăsat viața în mâna lui Dumnezeu. Cum a lăsat-o pe mâna unei organizații sau structuri de putere s-a terminat totul.

Viața e cea care te prinde, întotdeauna, cu garda jos, oricât de bine crezi că ești pregătit s-o înfrunți. Acum, mai ales dacă vorbești despre sufletul omului, pe care nu avem cum să-l cunoaștem, dar îl adulmecăm, lucrurile se nuanțează. Noi mai rezistăm în mici citadele de viață... Viața noastră românească, așa cum e ea, oprimată și distrusă, e plină de gesturi mici dar extraordinar de profunde, chiar dacă nu întotdeauna sesizabile. M-am întâlnit, odată, cu un miliardar chinez care vroia să se însoare cu o româncă. L-am întrebat de ce. Mi-a răspuns: «Pentru că românele sunt singurele femei din lume care mai știu să gătească și cartofi prăjiți»

Unde stă, așadar, sufletul românesc? Omul aleargă după definiții, uitând că esențele nu pot fi definite. E mai bine cum zice olteanul: «Las-o încurcată, bine că-i vie!». Atâta timp cât te consideri o taină a universului, ești un om liber. Dacă te consideri membru al Uniunii

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

Concursul...

Europene sau al Tratatului de la Varșovia, deja ai o formă de oligofrenie generalizată. Pentru că atunci când se pune capacul la coșciug, nu-ți iei adio de la UE, ci de la viață...

Țăranul român are are o credință socială anarhică; n-ai văzut că el se închină doar la Dumnezeu, pentru că toate celelalte sunt relative? Iar când își numără oile se mulțumește doar să constate câte lipsesc. Neamțul ar face anchetă, iar elvețianul ar pleca imediat să le caute. Pe român nu-l interesează chestiile astea, el are un fel de generozitate fatalistă, care îl ajută să accepte meandrele existenței și să le depășească. Țara asta, în care se bat golani pentru Roșia Montană, susținuți de ăia de la guvern, alți golani, e hiperbogată. A zis un călugăr: «Hai să le dăm și Roșia Montană, facem o milostenie cu ei; dar să nu le dăm sufletul, bogăția asta extraordinară, felul ăsta de a fi...»

Iată ce cred eu că ne salvează. Cultura nu face asta decât în mică măsură, deoarece cultura nu mântuie. Cultura rafinează, dar poate rafina o jigodie... Ea amână, nu fundamentează, așa cum o face caracterul, pe care îl ai de la părinți și de la Dumnezeu.

Răspunzând unei întrebări lansate din sală, despre Basarabia, Dan Puric a spus: „Cei mai patrioți dintre români sunt acum în Basarabia, la fel cum în România sunt tot mai multe... făcături. Asta pentru că basarabenii sunt legați de Eminescu, pentru că ei nu au revista Dilema ca să-l facă praf... Când stai cu tancurile și cu ciubota rusească pe cap, te duci la Ștefan cel Mare, te duci la Eminescu și la Dumnezeu.

Nicolae Dabija recita, la opt ani, versurile Luceafărului în pădure, să-l audă doar copacii. Acolo e limba română! Grigore Vieru spunea: «Frații noștri de peste Prut ne acuză că am rămas la Eminescu, iar noi le răspundem că la Eminescu abia dacă se poate ajunge.» Nu uitați că Basarabia înseamnă neam de basarab, adică o esență chinuită, tragică, trădată de noi la nivel național și instituțional. Eu le zic rușilor: Stați liniștiți! Basarabia se va alipi de România, dar nu prin Uniunea Europeană, și vouă nu o să vi se întâmple nimic. Și le zis basarabenilor: Să-i iertați pe ruși, că nici nu știu ce au făcut!...”

Deși nu m-am regăsit în fruntea listei câștigătorilor sunt fericită, deoarece am trăit o experiență minunată alături de dumneavoastră și toți cei ce-și doresc să scoată la suprafață frumosul, ascuns sub mătul existenței noastre de zi cu zi. Mulțumesc din suflet!

Corina Militaru

Minutul 175

FLORENTINA LOREDANA DALIAN

„Minutul 175. Trenul pornește. Trec la fereastra din partea cealaltă, spre câmp. Sub lumina lunii, Bărăganul se întinde nesfârșit și în depărtare devine haotic. E luni, 10 octombrie 1938, mă cheamă Geo Bogza, am treizeci de ani și am vizitat pentru prima oară în viața mea Mizilul. Viața și lumea mi se par fantastice și de neînțelese.

P.S. În direcția Buzăului, trenul străbate ca un balaur câmpia fantastic luminată de lună” (Geo Bogza – 175 de minute la Mizil)

Minutul... care-o fi. Opelul pornește. Nu pot să trec la fereastra cealaltă, că eu sunt șoferul. Sub lumina unui soare zgârcit, Bărăganul de întinde nesfârșit, dar n-am timp să-l studiez, că trebuie să mă uit la șosea. E vineri, 4 octombrie 2013, mă cheamă Florentina Dalian, am patruzeci și cinci de ani și am vizitat pentru a treia oară în viața mea Mizilul. Viața și lumea mi se par fantastice și de neînțelese.

P.S. În direcția Sloboziei, automobilul străbate câmpia oarecum luminată de soare...

Prima dată, și eu am vizitat Mizilul tot într-o zi de 10 octombrie, doar că la 70 de ani diferență față de Geo Bogza, adică în 2008. Și nu aveam 30, ci 40 de ani. Dar, la fel ca și pe scriitorul, și pe mine m-a impresionat drumul către Mizil. Parcă mă aflu într-o altă lume, parcă picasem în alt veac. Șoseaua, pe care întâlneai rar câte o căruță (de mașini, nici vorbă!), înfățișa privirii, de o parte și de cealaltă, câmpia încremenită, presărată, din loc în loc, cu fântâni cu cumpană. Pe una chiar am fotografiat-o, iar fotografia am folosit-o, ulterior, la coperta cărții „Aceeasi lună peste sat”. A doua oară, am fost în octombrie 2009. Și acum iată-mă pentru a treia oară, în 4 octombrie 2013, străbătând drumul Mizilului, cu aceeași încântare, cu prilejul Festivalului-concurs de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, aflat la a VII-a ediție. La mai multe!

Mizilul este orașul în care au loc două festivaluri/ concursuri literare pe an, ce adună nu doar câștigătorii concursurilor, ci și personalități marcante ale lumii culturale românești. La Mizil i-am văzut și ascultat pe Grigore Vieru, Adrian Păunescu, Tatiana Stepa, iar anul acesta invitații de onoare au fost actorul și scriitorul Dan Puric și regizorul Dan Pița (care nu mai au nevoie de nicio prezentare). Ceea ce se petrece, cu consecvență, la Mizil, îmi întărește convingerea că, atunci când se dorește, se poate. Dar acolo se poate, deoarece există implicarea puternică a doi oameni: domnul Primar Emil Proșcan, om de cultură și scriitor, este cel care susține financiar și care se implică personal în organizare, primește invitații, moderează festivalul, face prezentările, oferă premiile. Dacă România ar avea numai astfel de primari, cultura ar fi repusă în locul ei de cinste cuvenit; un alt trudit al festivalului este poetul Lucian Mănăilescu, cel care se ocupă atât de concurs, cât și de revista „Fereastră”, apărută tot cu susținerea financiară a domnului Proșcan. Alte cuvinte ar fi de prisos. Oricine știe cum stau lucrurile pe ici, pe colo, poate înțelege de ce există „fenomenul Mizil”.

În deschiderea evenimentului din 4 octombrie a.c., domnul Emil Proșcan a prezentat invitații: Dan Puric, „omul frumos”, actor și scriitor, Dan Pița, regizor bine cunoscut, doamna profesor Margareta Labiș, sora regretatului poet Nicolae Labiș, Virgil Diaconu, poetul care „locuiește într-o bătaie de inimă”, redactor șef al

revistei „Cafeneaua literară”, Ivan Pilchin, lector la Universitatea de Stat din Republica Moldova (Catedra „Literatură universală”). Domnul Proșcan a propus și o temă de discuție (generoasă): despre viață. Fiecare a spus ce a crezut de cuviință, spectatorii au adresat întrebări, ca, de altfel, și telespectatorii, evenimentul fiind transmis în direct de televiziunea locală.

Virgil Diaconu a exprimat un gând frumos: „Mizez pe cei care trag lumea înainte, în primul rând pe artiști.”

Dan Pița a vorbit despre recentul său film „Ceva bun de la viață” și ne-a anunțat că lucrează la o ecranizare a romanului „Chira Chiralina” de Panait Istrati.

Doamna Margareta Labiș a rememorat lucruri interesante, de istorie literară, despre fratele său, poetul trecut la cele veșnice la numai 21 de ani, în condiții încă neelucidate.

Dan Puric, foarte aplaudat și ovaționat de tinerii din sală, a avut o prestație excelentă (ca de obicei) și, pentru că tot fusese numit „specialist în viață”, a început cu îndemnul „Să vă feriți întotdeauna de specialiști în viață!”, adăugând că viața ne prinde mereu nepregătiți, mereu cu garda jos. A urmat momentul premiei câștigătorilor, repede, repez, că se cam scursese timpul alocat festivității. Toate momentele evenimentului au fost presărate cu muzică de calitate interpretată de cvartetul „4 Art”

Apoi invitații au continuat discuțiile la o agapă. M-am bucurat să-i revăd pe Florin Dochia (Marele premiu – poezie), Florina Isache (Premiul I poezie), pe Virgil Diaconu (Președinte juriu), Lucian Mănăilescu (organizator), Emil Proșcan (Primar), Niculai Tăicuțu (membru în juriu; din păcate plecat mai devreme, cu treburi importante, dar am apucat să schimbăm câteva impresii în biroul domnului primar înainte de începerea festivității) și să-i cunosc pe Maria Pilchin (locul II poezie), Cecilia Moldovan (locul III poezie) și pe regizorul Dan Pița. Au fost oferite cărți și reviste („Fereastră” – Mizil, „Spații culturale” – Rm. Sărat, „Helis” – Slobozia, „Revista Nouă” - Câmpina).

Ora 14:30. Articolul se încheie aici. E 5 octombrie, 2013, mă cheamă Florentina Dalian și mă gândesc deja când voi revedea a patra oară Mizilul. Până atunci, mulțumiri organizatorilor și juriului pentru bucuria pe care am trăit-o la acest eveniment cultural. Felicitări! Viața și lumea mi se par atât de frumoase, cu tot fantasticul și neînțelesele lor...

„La o asemenea valoare ridicată a participanților la această ediție, premiul primit, apreciere dincolo de genurile în concurs, mă onorează în mod deosebit.

Se cuvine să felicit organizatorii că au puterea, în condiții financiare dificile, să organizeze un asemenea eveniment de anvergură.

Dedic acest Mare Premiu autorilor câmpineni de literatură și cititorilor mei de oriunde, celor care nu pregetă să participe la o viață culturală efervescentă a orașului!?”

Florin Dochia

Liviu CHIFANE

PROZĂ SCURTĂ

Blestemul Sfântului Pantelimon

Anul acesta, de Sfântul Pantelimon, am să mă înec. Toți frații mei s-au înecat până acum chiar în ziua de Sfântul Pantelimon, pe 27 iulie. Eu sunt al cincilea. Am avut patru frați mai mari: Sorin, Vlad, Andrei și Au-rel. Vlad și Andrei erau gemeni. Sorin era cel mai mare. El era și cel mai puternic. Când ne jucam ne doboră pe toțiăștia mai mici. Aurel era cel mai slab. Lui nu îi plăcea să se trăn-tească cu noi. El stătea în pat și citea. Sorin îi arunca cartea și el se supăra. Anul acesta pe 27 iulie, când am să mă înec, o să am treisprezece ani, dar nu am să mor pentru că e un număr cu ghinion, ci pentru că ne-a lovit blestemul Sfântului Pantelimon...

Profesoara se oprește din citit. Foia galbenă, cu desene întortocheate pe margini, îi tremură între degete. Își simte ochii grei și cea-fa usturată. Privește ce a transcris din compunerea elevului. Restul se întinde pe hârtie într-o mângăleală ciudată. Privește ce a transcris din compunerea elevului. Doar cu lupa a reușit să descifreze literă cu literă, cuvânt cu cuvânt.

Femeia se întoarce pe scaun spre mijlocul camerei. Întins pe burtă, Matei se joacă. Ține lupa în fața ochilor și caută pești în țesătura covorului. Când găsește câte unu, se luptă cu el voinicește până îi astâmpără zbaterea, apoi îl așază cu grijă într-un lighean de rufe. După ce chiuie mulțumit se aruncă iar pe covor și își continuă pescuitul.

– Matei, adu lupa la mama!

– Un pic! strigă băiețelul fără să ia privirea din covor.

Mama îl privește blând cum se zvârcolește pe jos ca într-o apă întunecată.

– Matei!

Glasul ei a prins un nerv pe care copilul îl sesizează și se supune fără să mai zăbovească.

– Mă duc la tati! rostește el îmbufnat și fuge târându-și picioarele spre ușa deschisă.

Femeia rămâne cu ochii privind departe, pe malul unei ape, făcându-și loc printre zeci de picioare înghesuite. Pe malul acela plin de lume zace corpul unui copil. Apele l-au scos la suprafață. Nu se uită pentru că îi este frică să nu îl viseze. Cu un gest scurt, își scutură capul și imaginea se destramă. Se întoarce și duce lupa deasupra foi pe care a lăsat-o pe birou.

... și de el nu scapă nimeni. Când s-a înecat, Sorin avea 16 ani. El se ducea cu tata la pescuit mereu și tata zicea că e foarte pri-ceput. Mergea și iarna că nu îi era frică de pescuit. Dar iarna el nu a pățit nimic. Acum trei ani, pe 27 iulie, el era la Bazinul Mare și pescuia cu undița. Era singur, că așa îi plăcea lui. Dar nici mama nu se supăra că știa că el e puternic și nu i se întâmplă nimic. Și cum pescuia, un pește i-a dus undița departe, până la mijlocul bazinului. Și el a sărit după ea și a înnotat, a înnotat până i s-a pus un cârcel și nu a mai ajuns la mal. Cred că a strigat mult, că la înmormântare mama zicea că auzea așa cum o striga cineva în miezul zilei și nu înțelegea, că nu era nimeni acasă. L-au găsit niște soldați pe malul bazinului, în buruieni. Și ținea undița strâns. Prinsese un cârășel mic. Încă trăia...

În spate se aude un trup de copil cum se prăbușește pe covorul moale. Profesoara tresare

și întoarce capul. Mircea și-a reluat activitatea de cercetare a apei rotunde din mijlocul camerei. Îi arată triumfător o lupă mică.

– Mi-a dat-o tati! De tot!

Mama s-a supărat foarte tare și nu ne-a mai lăsat la pescuit. Dar ea era supărată mai mult că și-a amintit că a blestemat-o o femeie când era la dispensar, că mama este asistentă medicală. Femeia aceea avea copilul foarte bolnav și a venit cu el la dispensar tot pe 27 iulie, în alt an, și țipa la mama să-l facă bine. Mama i-a spus că trebuie să îl ducă la Tulcea cu șalupa de urgență că la Sulina nu putea să se facă bine. Și l-au dus, dar pe drum a murit și femeia i-a zis mamei că o s-o bată Sfântul Pantelimon că nu a vrut să-i salveze băiatul. De atunci am făcut înmormântare în fiecare an. Mama plânge în fiecare zi și merge la cimitir să ducă flori.

Vlad și Andrei aveau 15 ani când au murit. S-au înecat într-o groapă de lângă casă. Era o groapă pentru un bloc și avea apa verzuie și foarte murdară. Ei se jucau acolo. Ne jucam și noi și nu credeam că este adâncă. Dar era și Vlad a căzut în ea. El nu știa să înoate, nici Andrei nu știa. Și Andrei s-a băgat după el dar nu a putut să-l scoată. Până să sară oame-nii, s-au înecat amândoi.

Atunci mama ne-a trimis pe mine și pe Aurel la mătușa Țița, într-un sat unde nu este apă, ca să nu ne înecăm și noi. Am stat acolo un an. Nu aveam voie să ieșim din curte. Eu m-am supărat și fugeam mereu pe stradă să mă joc cu copiii de acolo. Aurel nu se supăra. El citea încontinuu. Pe 27 iulie, a venit mama să stea cu noi. Dar Aurel tot s-a înecat. A ieșit afară cu cartea în mână, că nu lua ochii de pe ea, și mama a rămas în casă. Când a ieșit, a auzit cum bolborosește ceva în fântână. Era Aurel. A căzut cu capul în jos și s-a înecat. Au venit pom-pierii să-l scoată dar el era mort de mult.

Acum nu am voie să ies din casă. Mama merge cu mine la școală și tot ea mă aduce înapoi. Nu am voie să ies nici măcar în curte. Stau în casă și citesc. La început nu mi-a plăcut, adormeam cum luam cartea în mână. Acum îmi place foarte mult și nu mă mai satur. Dar știu sigur că am să mor pe 27 iulie, de Sfântul Pantelimon, chiar dacă tata și mama o să stea mereu cu mine...

Pe umerii dureroși, două mâini puternice se odihnesc de ceva timp. Profesoara întoarce capul și zărește ochii blânzi ai soțului.

– Să nu zici că a scris-o băiatul ăla...

– Care băiat?

– Ehe!... oftează soțul, scuturându-și capul a neplăcere. Știai că azi e Sfântu' Pantelimon? 27?

– Da. Nu știu cum m-am uitat pe calendar și am văzut. Atunci mi-am amintit de compunerea asta.

– Da, el e, rostește bărbatul. A venit taică-su azi-dimineață la noi la secție. Haideți, don' comandant la noi acasă, că-mi moare băiatul și nu am nicio putere! Îl cunoaște tot orașul și-i știm și noi necazul. Ce pot eu să fac, măi, Vasile? Ține-l în casă și tu! Știi că eu nu prea cred în de-astea. Da' acum, sincer să fiu, nici eu nu mai știu ce să spun. Patru băieți din cinci! Și toți înecați! Parcă prea l-a bătut soarta.

Sică, sergentul, zice: Hai, domn comandant, mă duc eu să stau cu ei! M-am uitat la el încruntat N-ai treabă pe-aici? El m-a privit cu milă - O rezolv eu! L-am lăsat să se ducă, ce era să fac? Mi-e milă și mie! Da', acum, dacă era să moară, puteam noi să ne împotrivim?

– Și, ai vreo veste? îl întreabă profesoara, așteptând parcă un potop.

– Stai să vezi! o domolește soțul. L-am trimis pe Sică și eu mi-am văzut de ale mele prin birou. Pe la prânz am ieșit puțin să mă dez-morțesc. M-am dus pe la primărie, pe la căpitănie, am băut o cafea cu Stroie, directorul. Pe la vreo două, sună telefonul. Era Sică! Gâfăia, vorbea repede și prost de nu înțelegeam nimic. În jurul lui se auzeau urlete, foșnete, plânsete. Am încremenit! Strig la el Sică! Revino-ți și vorbește clar! Și-a dres glasul și mi-a spus cu greu tragedia Moare, domn comandant! S-a înecat cu mâncare și i s-a tăiat respirația! Ce să fac, domn comandant, ajutați-mă! Mi s-au muat și mie picioarele când l-am auzit. Da' nu m-am pierdut. Am urlat la el Ia-l de burtă, Sică! De burtă! Bocnete, bufneli, urlete, eu aștept cu răsuflarea tăiată. Răspunde Sică într-un târziu L-am salvat, domn comandant! I-a rămas o bucată de carne în gât. Se învinețise.

Femeia s-a întors către soțul ei și îl privește cu ochii umezi.

– A scăpat, săracul. A învins blestemul!

– O fi scăpat, eu știu cum e cu blestemele astea? Nu vezi că se înecă aproape în fiecare an câte unu' de Sfântu' Pantelimon? Acum, sincer să fiu, ziua nu s-a terminat...

În spatele lor, Matei cară un lighean plin cu pești:

– Înotați! Nu fiți blegi! Vreți să vă înecați?

o măslină sărată

mănânc o măslină
prea sărată prea amară închid ochii
pe limbă îmi cade viața
de mâna mea se agață străfundul
îmi limpezesc fruntea
cu coperți semne de carte-acoperite
cu pânză apretată
sorb o cutie de lapte scotocesc
cu degetele asteniate după chipul mamei
ascuns prin stuf
fratele meu m-a salvat de la înec
Marian a murit înainte de a fi bărbat
a căzut de pe schele cerul peste chipul lui
traversez pe zebre cocoșate mă izbește
în ochi
soarele acesta prea puternic seninul de zid
oamenii pe stradă nu mă știu le ating umerii
cercei de liniște mi se agață de sprâncene
mă înghesuie
mașinile își afișează prețul în geam
trecătorii își scot
gâturile de sticlă pun cepe la ochi
alunec prin munți de sare
păduri de pelin
viața îmi cade în palme
o bilă de plumb

Liviu Chifanie

Sorin VÂNĂTORU

Portretul robot al realității

Moarte violentă în accident de circulație

În moartea violentă întotdeauna există o fracțiune de secundă, în care Dumnezeu se sinucide inconștient, în care legile cosmice sînt prinse în flagrant delict,

capul care intră în parbriz, într-o hărmălaie de fiare și ruperi, în timp ce aparatul de radio continuă să cînte, iar numărul mașinii nu încetează să impună o raționalitate a lumii, mă face să mă îndoiesc de sănătatea mintală a Big-bang-ului, suflul unui astfel de eveniment izbește pe veci orice filozofie posibilă,

cine vrea să scrie cel puțin genial, trebuie să aibă intensitatea subliminală a divinității, să aibă un accident de circulație violent,

să viețuiască într-un vid desăvîrșit,
să se destrame într-un Dumnezeu subit,

printre dîre de sînge și fierăraie, și să facă la iuțea portretul robot al acestei realități, despre care se zvonește că ar exista, la iuțea, fiindcă se aude mașina salvării.

Sărbătoare religioasă

Patriarhul ridică mîinile spre cer, deasupra mulțimi adunate, și în fața carelor de televiziune:

„Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotîitorul, făcătorul cerului și al pămîntului, al celor văzute și nevăzute!”

La spitalul Sfîntul Ioan un copil închide televizorul și ridică mîinile să apuce Biblia de deasupra patului. Deschide Cartea și găsește foaia de observație uitată de medic:

„Leucemie acută. Tratament: Prednison, 3 miligrame pe zi. 6 zile. Exitus.”

Clonarea lui Dumnezeu

Odată cu descoperirea genomului și cu ingineria clonări, drama existenței și condiția umană se vor trezi pe altă lume.

Tocmai cînd eram pe punctul de a crede că și moartea este bună la ceva, m-am trezit în insomnia arhetipurilor, și am realizat faptul uluitor că inteligența cosmică nu e decît un mutant.

Clonarea este locul unde posibilul se dezbracă de retorica filozofică și ia la întrebări dreptul roman, unde puterea divină scandalizează principiile teologice, care dau din colț în colț dovadă, în felul ăsta, că Dumnezeu și Cuvîntul Lui sunt doi analfabeți, și habar nu au de teologie.

Sublima nebunie a lui Dumnezeu nu este un peisaj idilic, ea ne pregătește un soi de odihnă și eliberare pe măsura ei!

Clonarea, pedeapsă și mîntuire, schimbarea la față a temeiului din creier și o altă filogenie a sănătății psihice.

O lume a clonării, un amestec de clone ale clonaților, care ies unii dintr-altii, un fel de dubluri, un fel de copii și tați în același timp, într-o nemurire buimăcită, în care nu se mai știe cine cui vorbește,

dacă savanții vor extrage o clonă de pe Giulgiul de la Torino, și Hristos va fi clonat, se va

produce o explozie a minții, Dumnezeu va intra în conflict cu teologia,

realitatea însăși va dispărea într-un singur limbaj limbut, din om nu se va mai alege decît o personalitate babelică, în mijlocul unei atotputernicii ilizibile...

„Necunoscute sînt căile Domnului!”

încît umblăm drogați de înțelepciune,

Umblăm pandalii,

pe toate drumurile deodată.

Deschiderea cerurilor în sufragerie

Sunt în bucătărie. Fac niște ciorbă, mi-a mai rămas ceva vegeta. Într-o singurătate absolută adaug piper, misticul e infinitul minus unul- îmi zic, trec prin holul întunecat, hainele încremenite în cuier prevestesc mereu ceva, dau colțul spre vest, trec un prag, o celulă fotoelectrică a vieții, mă lungesc în pat, între nodul de cale ferată și radiotelescoape,

închid ochii, ferestrele se deschid, lustra cade, se prăbușesc peste mine tavanul, blocul, atmosfera, ecuațiile cosmologice, sînt un abur care iese din moloz spre ceruri,

Aleluia! Aleluia!,
toate pecețile s-au rupt, sînt o lumină sălbatică, o luciditate nebună, sînt Dumnezeu minus unul într-o dumnezeire imprevizibilă, strălucirea Lui e de nedescris, sînt gata să strig amin,
dar cineva sună la ușă.

Acum e momentul!

Nu, Doamne, n-am să înlocuiesc nicio literă din Cuvîntul Tău nemaipomenit, ba am să înlocuiesc!

Mereu între Rai și Iad la masa de scris, mereu în pariu cu Tine pe muchie de cuțit,

între mine și Tine mereu am strigat „Acum e momentul !”, „Acum e momentul !”

și mă prăbușesc în oligofrenie, ca într-o supremă rugăciune!

USAir Flight 427-prăbușire

În 1994, 8 septembrie, avionul USAir Flight 427, 132 de oameni la bord, opt mii de metri altitudine,

un zgomot în cabină,
avionul intră în picaj,

pilotul- nu, Doamne, nu!

douăzeci de secunde,

mâna înghețată pe manșă,

Dumnezeu- ochi înfipti în halucinație,

nu, Doamne!- motorul intră în creier pînă în ficatul din Alfa și Omega,

inima lui Dumnezeu pulsează în creier,

zece secunde,

mîna înghețată pe manșă,

Doamne, nu!- kerosenul izbește sîngele ieșind din gură,

Dumnezeu e kerosenul,

trei secunde,

nimicul pulsează un Dumnezeu,

manșă,

creier,

motorină,

Dumnezeu ricoșează în el însuși,

o izbitură universală în haosul primordial și o tăcere vraște peste putrefacția

transcendenței.

Urletele Absolutului

În evul mediu, unii oameni erau pedepsiti prin tăierea în două cu ferăstrăul. Picioarele și mîinile le erau legate de doi stalpi. Tăierea începea de la organele genitale, pînă spre ceafă. Sângele din organe și artere năvălea peste abdomen, piept, ochi...

Răspunsul la chintesența realității, la lumile paralele, problema gravitației, a conștiinței, a psihicului, răspunsul la întrebarea privind misterul începutului acestei lumi, la problemele mecanicii cuantice și a originii dumnezeirii, se afla în urletele celui astfel torturat.

Cînd literatura va egala aceste urlete, ea va fi desăvîrșită și se va autodistrage, trecînd într-un Absolut legat de doi stâlpi.

Apelul Duhului clonării

Cineva trebuie să plătească pentru izbeliștea universală !

Infinitele sosii ale realității ne-au prins pe drumul Damascului. Viața omului e un text scris de lumile posibile, o preferință a psihozei divine.

Să opunem acestei ontologii anonime, o melancolie termonucleară a tainei dumnezeiești,

din prea multă orbire de sine, imaginația neantului ne pregătește nesfîrșite Revelații.

Clonarea coboară veșnicia din cer pe pămînt și umanizează imposibilul, căci Dumnezeu experimentează ceea ce merităm.

Să uităm de noi pentru a fi totul.

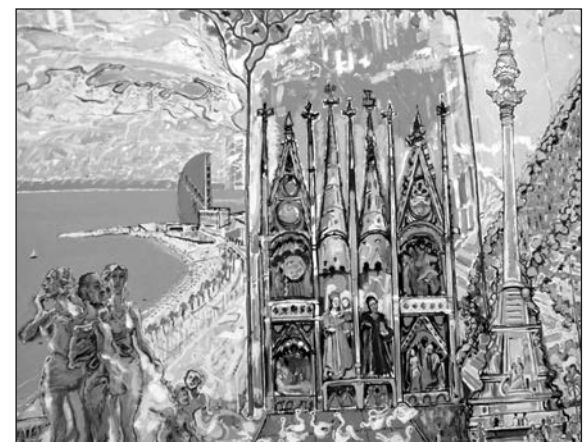
Păstrați-vă ADN-ul din piele, această rugăciune nerecunoscută, pentru ca într-adevăr vremea să fie aproape.

Clonarea va plăti pentru că ne-am aruncat pîinea pe ape și ne-am rătăcit căutînd-o, și pentru rîsul groaznic dintre Hristos și femeia ce-și cută copilul în cenușă!

Să ne lăsăm moale în incalificabila istorie a lui Dumnezeu,

dacă Duhul suflă unde vrea, atunci clonarea e numai spirit.

Vom reveni la viață din viața morții.

Dorin MUREȘAN

FUMĂTORUL

PROZĂ SCURTĂ

Perdelele soioase acopereau primii muguri de lumină. Un bec palid surprindea fătura scundă a fumătorului într-o poziție exactă, rigidă. Stătea aplecat peste picioare, cu șezutul adâncit în canapea. Purta haine închise la culoare, groase. Nu părea obosit. Fuma mult, bombănind doar pentru sine:

– Da... la treizeci de ani fumatul nu-ți mai face așa mult rău... hm... ești, nu-i așa?, mai aproape de moarte și parcă nu-ți mai pasă. Nu-ș' de ce, dar așa simți... ce e mai important a trecut... de-acu' ești pregătit pentru orice... mai ales că nu mai ai pe nimeni... totul trece neatinș... îmbătrânești... ai o pensie amărâtă din care abia trăiești... hm... fir-ar al dracului!... mă și văd plimbându-mă pe covorul ăla de frunze uscate din parc... e de necrezut...

Avea jos, lângă piciorul stâng, o oală pe fundul căreia scria vesel un centimetru de apă. Scruma și își arunca chiștoacele acolo. Devenise o oală mizerabilă pe care o durea undeva de tot ceea ce plămădise omul. Istovit de-atâta fum, bărbatul invidia oala. Pe ea nu o obosea nimic. Nu-și reproșa și nu reproșa nimănui nimic. Ea exista și-atât. Primea în carapacea ei orice, până și o grămadă mare de excremente urât mirositoare. Nu știa ce e aia revoltă. Nu avea nici o motivație, interioară sau exterioară, și, prin urmare, nu era datoare nimănui cu nimic. Încăpățânată în neînțelegerea ei, ar fi îmbrățișat rahatul supusă, incapabilă de a înțelege ceva din asta. Pe de altă parte, ar fi putut rămâne goală, așa cum ieșise din fabrică. I-ar fi fost totuna.

– La dracu!...ce gânduri tâmpite...

Fumătorul se ridică pe neașteptate și lovi cu piciorul stâng oala. Obiectul se rostogoli vesel, izbindu-se asurzitor de caloriferul rece ca gheața. Firișorul de apă îi făcea acum cu ochiul. Oala, în poziția aceea, pentru un om ridicolă, pentru ea nespuse de firească, îi zâmbea cu nesimțire. Stătea aplecată pe-o parte, cu unul dintre mânere încheștat între doi elemente ai caloriferului. Își vărsa încet, calm, conținutul. Fumătorul își ieși din minți.

– Fir-ai tu de oală să fii!

Se ridică din nou și se apropie de ea aproape orb de furie. Când se aplecă pentru a o prinde de toartă, își izbi fruntea de unul dintre colțurile caloriferului.

– Băga-mi-aș...!

Durerea îi amplifică furia. Prinse oala de toartă și o izbi nebun de colțul împetricat. O izbi de mai multe ori, până când fundul oalei cedă... se sparse. Rugina și scrumul inundară fața bărbatului. Vlăguit, acesta se opri o secundă. Privi obiectul din mână, neștiind ce se întâmplă. Oala zâmbea... ca la început. Își bătea joc de el, de furia lui, de prostia lui. Ea exista și fără fund. Faptul că fusese fabricată ca vas colector nu însemna că trebuie (și) să conțină ceva. Îi era deci totuna, cu fund sau fără fund. Individul, în pragul nebuniei, deschise fereastra și îi făcu vânt afară, în frigul dimineții. Apoi o privi cu o curiozitate naivă. Oala căzuse la rădăcina unui copăcel. Și ce dacă o aruncase? Putea individul să facă cu ea ce-i dorea inima. Puțin îi păsa. Acolo, în frigul scrutător al dimineții, o durea în pașpe de tot. Așa că, fără a-și schimba poziția, îi zâmbi galeș fumătorului. Acesta, surprins de licărul de lumină ce emana

din zâmbetul oalei, lovi cu dosul pumnului pervazul de lemn al ferestrei. Era neputincios. Oala se afla acum acolo, jos, departe de el. Nu o mai ținea în mână. Altfel ar fi izbit-o de toți pereții până n-ar mai fi rămas nimic din ea. Privi în sus obosit, cerând parcă ajutor providenței. Reveni la oală, trase o înjurătură, scuipă scârbit și reintră în cameră. Se așeză în gaura canapelei și își aprinse o nouă țigară.

– Nu-i posibil!... îmi pierd mințile... dracu' s-o ia de oală... că doar nu-i vie!

Când dădu să scrumeze țigara, realiză că nu mai avea unde. Aruncase oala. Așa că, fără a se gândi la ce face, lăsă punctul de carbon să cadă jos, pe covor. Dar și acesta era ca oala. Nu se dădu înapoi, dimpotrivă, îl invita să o facă.

– Drăcia dracului! Doar n-o sa mă iau acum și de covor!?

Scruma, fumând agitat, arborând o indiferență caraghioasă. Nu avea nimic cu covorul. E adevărat că și asta părea tot atât de nesimțit ca prăpădita aia de oală. Și lui puțin îi păsa dacă stă întins pe podeaua unei camere sau e tăiat în bucăți și aruncat la gunoi. Putea să scrumeze liniștit pe el... ba chiar să-și stingă țigara, făcându-i cu jarul o găurică, din aceea cu margini negre de scrum. N-ar fi zis nimic... mai mult, probabil că i-ar fi zâmbit cu nonșalanță. Fumătorul nu rezistă ispitei. Se aplecă și îndesă marginea fumegândă a țigării în covor, lăsându-o să pătrundă încet până ce avea să dea de podeaua neparchetată. Covorul nu țipă de durere, așa cum se aștepta fumătorul, deși jarul rodea cu zgomote imperceptibile din el. Găurica se lătea oacheșă, veridică. Era groaznic de reală... cel puțin așa i se păru fumătorului, care tinse agitat țigara, lovind-o cu furie de covor. Era prea mult. Se ridică și-l învârti prăpăstios, făcându-l sul. Deschise apoi fereastra, pentru a doua oară, și îi dădu drumul. Covorul căzu lângă același copăcel, făcând un zgomot infernal. O babă ce-și avea drumul pe-acolo se sperie groaznic. Își duse mâna la inimă și-l privi tâmp pe fumător.

– Ce faci măi, omule?! Te muți?

– Îhî!

– Păi nu așa se mută omul!

– Îhî!

Fumătorul se trase îndărăt, în pântecul camerei. Privi năuc în jur. Lucrurile toate prinsă a râde. O oală imensă, cea mai mare pe care o avea fumătorul, râdea în hohote.

– Ce-or fi vrând de la mine? se întrebă individul, nevenind să-și creadă ochilor și ure-

chilor. Țipă înspăimântat...

– Dracu să vă ia!

...și se repezi la oala aceea mare, care hohotise prima. După ce aceasta fâlfâi din aripile-i inexistente, luând drumul suratei ei mai mici, fumătorul tăbări asupra cetui de țigăi cuprinsă de ilaritate și le aruncă pe toate, una câte una, afară. Sfârșind cu obiectele aflate în dotarea bucătăriei sale modeste, bărbatul se repezi la canapea. Cu asta era mai greu. Dar și ea se hli-zea. O trase până lângă geam. Icnii, forțându-se să-i ridice una dintre margini și să o așeze pe pervazul ferestrei. După ce reuși, împinse canapeaua cu tot ce avea pe ea afară. Fu punctul culminant al spectacolului. Canapeaua se prăbuși pe pământul tare și se rupse în două. Câteva ferestre tremurară brutal din cauza zgomotului. Aproape instantaneu strada se umplu de gură-cască. Baba, care nu-și continuase drumul, cu buzele umflate de curiozitate, își ținea una dintre mâini pe piept, în dreptul inimii, în timp ce pe cealaltă o așezase deasupra gurii căscate și goale. Fumătorul continuă imperturbabil ceea ce începuse. Urmă biroul care se prăvăli peste canapea, ricoșând furios, gata-gata să spargă o fereastră de la parter. Frigiderul se rostogoli și el buimac, strecurându-se printre lucrurile de la rădăcina copăcelului, rămas încă neatins. Veni rândul dulapului. Încărcat până la refuz cu hainele fumătorului, acesta se prăbuși în plinătatea lui bătoasă înghițind copăcelul. Când în camera incredibil de goală nu mai rămăsese nimic, fumătorul trecu în baie. Dulăpiorul, săpuniera, periuța de dinți... totul, chiar și colacul closetului, chiar și closetul însuși, zburară fluturând pe geam. Individul nu uită nimic. Ridică ușa din balamale și îi făcu și ei vânt afară. Ușa de la intrare avu aceeași soartă.

Oamenii, adunați buluc din tot cartierul, priveau fascinați rezultatul acestei nebunii. Între timp, administratorul, trezit pe neașteptate de ultimele zgomote ale spectacolului, cu o mutră jignită și rece, cobora scările pentru a rezolva cât mai repede problema.

– Am ajuns de râsul cartierului cu toți nebunii ăștia... strigă el unui vecin ce locuia pe palierul fumătorului.

– Mda, ripostă acesta, privind în continuare locul în care fusese ușa nebunului.

Administratorul își continuă drumul cu gesturi puțin nehotărâte. În dreptul locuinței fumătorului se opri uimit, neștiind ce să facă. Situația era mai mult decât tragică. Ușa lipsea cu desăvârșire. Bărbatul acesta, cu cea mai înaltă autoritate din bloc, era acum demolat. Pus în fața unui fapt cu totul inedit, avu impulsul firesc de a da înapoi. Dar lucrurile nu puteau fi lăsate așa... era inadmisibil! Luându-și inima în dinți, pătrunse în locuința fumătorului. Alunecă încet prin întunericul holului și privi interiorul gol al camerei. Acolo, cu unghiile înfipite în pereți, zăcea funestul protagonist al spectacolului.

– Ce naiba, gândi administratorul, asta a vrut să văruiască și n-a știut cum să dea jos tencuiala?

Fumătorul, în genunchi, cu mâinile uite pe fața albă a unui perete, murmură numai pentru sine:

– Pereții, pereții... nu vedeți!... dracu să-i ia!... pereții... ce guri au!... vor să mă înghită... pereții... pereții... îhî... la dracu!...

Poetul Iunii OCTOMBRIE

Roxana ILIE

după câmpuri

lumea părea mai slinoasă decât
tălpile lipite una de alta
decât foamea care lega limbile între ele
îi închina în toate punctele cardinale
ca pe femeile desculțe
de pe ogor
cu secera în mână și snopul de paie

ele nu îndreaptă ciutura decât spre soare
crezând că ochiul de apă nu le vede
bătăturile din talpă
călcâiele crăpate
pământul uscat de pe pulpe
că sudoarea de pe coapse nu coboară
ci urcă spre rochiile lor pline de praf
sau spre țigara aprinsă

pulpele lor tresar sub stropii mari
ai ploii verzi
femeile de pe câmp sunt femei de ploaie
nu se ascund sub coviltir
unde copiii desculți trag caii de coadă
se întind în șură
cu mâinile și
ochii închiși la culoare

în carcasa asta de oase nu se moare
decât după ora trei dimineața

acolo se ascunsese Mira ca să-mi
pieptene umbra în liniște
ca părul morților mei întinși
la uscat peste noapte

i-am ros cuvintele până la os
ca nu cumva într-o zi de vineri
să se urce pe acoperiș
strângându-mi-se lemnoasă pe deget

morții nu se adună în cutii Mira
se respiră
se pândesc din spatele unei ferestre oarbe
până ce năpârlesc

din glasul de nisip se ridică o crustă
care îmi acoperă cu sfințenie
ochii buzele cerul gurii
dacă aș încerca
s-ar lărgi groapa din mijlocul camerei
în care cad dopuri de plută
alunecă tot în gura enormă
o să ne înghită
trebuie să rostim ochii buzele cerul gurii
mărunte
să le spargem între dinți

Bega n-are mumă și taică
își smulge degetele unul câte unul
și le plantează pe spatele fiecărui trecător
pentru ca din fiecare deget
să se nască o mumă și un taică

Bega n-are copil
ea lasă grea privirea
fiecărui trecător
una câte una
pentru ca din fiecare privire
să se nască un copil

Bega nu se are pe sine
în găoacea ei de sticlă
e vineri și Bega nu se are

femeia cu ochi de sticlă traversa strada
la intervale regulate
dimineața de pe partea
dreaptă pe partea stângă
seara de pe partea stângă pe dreapta
cale de mijloc

NOIEMBRIE

Vlad Ionuț SIBECHI

bătrânul – o viziune din exterior

bătrânul se hotărî să scrie despre margine
despre logica haosului în care orice cuvânt
e o confirmare a spaimei
(ca atunci când simți că picioarele
ți-au crescut din stomac)
țin minte îl priveam nedumeriți
el ne apuca de braț și privind în gol
spunea să facem liniște

și se făcu liniște ca în ziua dintâi
se îngroșară rândurile deținuților
telefonul de la ambasadă încetă să mai sune

veti auzi - spunea- cântecul de lebadă
al genunchilor mei bătrâni
pentru că uneori ai nevoie de o privire limpede
de o baie în propria cenușă
să înțelegi că asta e
cea mai violentă răzbunare
noi îi simțeam ezitățile ne cutremuram
la fiecare adevăr pe care nu avusesem curajul
să îl rostim. bătrânul căuta cuvintele potrivite
răsfoind acele cărți roșii
despre noua ordine socială
eu cred - spunea - că în oasele mele
s-a cuibărit noaptea - o boală ce absoarbe
imaginea livezilor înghețate

pe masa de scris se așternea umbra
noi stăteam la dreapta lui așteptând
un singur cuvânt pe care să îl întoarcem
pe toate părțile
un cuvânt ca o viață întreagă
un cuvânt ca o sinucidere colectivă

el se ridică închise fereastra
și începu să spună povestea
vânzătorului de castane

că veni vorba

sunt aici cu jimi hendrix dar fericirea
e tot timpul la cealaltă masă
acolo e septembrie se scot propoziții docte
din gramofon
e musai să se poarte cravată
pentru că atunci nu va mai conta
cu câte grade se înclină coloana vertebrală

lumea e formată din silabe zbârcite și putrede
care înoată cu nepăsare în heleșteul lor

numai jimi scoate din stratocaster mărgăritare
și le aruncă în paharul cu bere. Pleosc!
cine știe mai bine decât jimi cum e cu sunetele?
să fii doar un sunet
nu tu corp, nu tu fraze prețioase,
retorici involuntare
un sunet care să facă din pătrat cerc
din opinci ponosite condurii cenușăresei
sunt aici cu jimi hendrix
vom sta până la ora închiderii să jupuim
prezentul de la un capăt la altul

sunt un om gol prima confesiune

lui gellu naum

sunt un om gol în noaptea gurilor deschise
am renunțat la mitul mașinii de scris
mă hrănesc cu dispariția tragică a marilor poeți
vă invit lângă mine vom penetra împreună
marmura prezumtivelor morminte
putem vorbi despre trecerea timpului
absența lui
anonimatul uniforme de lucru

numai liniștea și colții fioroși ai disperării
îți vor ține companie
să fii pregătit cu mânecile suflecate
și disponibilitatea de a primi veștile proaste
cu zâmbetul pe buze

ascultă cum se izbesc de pereți
pacienții sanatoriului
cum sângerează eterna victimă pe caldarâm
cum se deschide o misterioasă ușă
la capătul treptelor
cum se pun bazele unui nou război civil

e noaptea în care din gurile deschise nu vor ieși
simple povești spuse demult la gura sobei
ci adevărate lumi ascunse
în marsupiul pe care evoluția ni l-a refuzat
vei șchiopăta puțin
vei încerca să dibuiești prin întuneric
umărul unui prieten
te vei încurca în detalii în timp ce în fața noastră
printr-o norocoasă alchimie se scrie istoria
și din pliurile ei iese celebrul stelică
în măreța lui corabie de zinc

adevăratele bestii a doua confesiune a bătrânului

la urma urmei suntem cu toții spectatori
(logica pantofilor de fier realitatea
tristă a marelui oraș
parfumul de curvă ieftină care persistă
zile în șir)
și știm că adevăratele bestii sunt alea
care se văd la radiografie
nicio baionetă oricât de adânc înfiptă
nu va reuși

să răscolească realitatea
din spatele ușilor. chiar atunci când mersul
nu va mai ține de reflex
ci de o satisfacție estetică
pietonii intră în gurile de canal
ca într-un sicriu. locuințele
de la mansardă rămân goale
vei putea să renunți la pantofi să colinzi
străzile în mirosul acru al după-amiezii de vară
de pe partea cealaltă marele poet
te va învăța să împlânzești monotonia vicleană
să o înțelegi să faci dragoste cu ea până când
erupțiile solare vor deveni o chestiune
personală

Maria PILCHIN

Depeizarea literară sau spre universal: lecturi la porțile Americii Latine

- Doamnă profesoară, de ce cursul se numește literatură universală, iar noi nu studiem nici un autor african sau australian?

- Chiar dacă estici, suntem prea eurocentrici în tot ce facem și gândim. Adică exclusiviști.

Din realitatea comunului academic.

Cititorul post-sovietic basarabean își trăiește lecturile cu o conștiință clară că, ieri ieșit dintr-o uniune, ar putea intra în alta. Europa, acest „imperiu post-modern”, tentează prin tot, inclusiv prin literatură. O alternativă, deloc de ignorat, sunt însă lecturile latino-americe, „situate” la vest de receptarea culturală a basarabeanului, doar că în vestul unei emisfere sudice. Acest vest sudic tentează prin latinitatea sa istorică, dar și prin elementul neaș al civilizațiilor apuse de pe acel continent. Întrebarea firească ce se ivește este care din cele două „Vesturi” este mai „universal”? Răspunsul e unul retoric și spontan: nu poți compara totul, cu atât mai mult literatura a două continente. Dar întrebarea oricum persistă, fie și la nivelul unui dialog cu studentul de la cursul de literatură universală, generală și comparată sau oricum s-ar numi el. Minte tânără, care, după știrile de la TV despre Libia și colonelul Gaddafi, întreabă la curs ce scriitori populează acel spațiu musulman. Nimic mai frumos decât acel blocaj didactic, cultural și profesional al profesorului! Cel din urmă, se simte măreț ca o cascadă în „cădere” la întrebarea provocatoare!

În acest sens, redefinirea conceptului de literatură a mileniului trei, o disciplină care transgresează frontierele, timpurile și de-limitările de orice fel, anunță o necesară (re)gândire a ideii (în afara oricărui management al priorităților de ordin național, socio-cultural, politico-economic) și anume a ideii de universalitate, o arie atât de extinsă, care să acopere principial toate literaturile lumii sau ceea ce numim în mod curent patrimoniul universal de creație.

Conceptul de universalitate se află acum într-un proces accelerat de revizuire, dacă e să nu folosim formula lui Harold Bloom de criză într-o epocă a Resentimentului. Reacțiile negative, uneori chiar agresive, provocate de conceptul de literatură universală, radical revizuit și reformulat, sunt ușor de înțeles - ele atacă direct rutina și tradițiile universitare, concepțiile dominante și academice asupra literaturii numite și mai înainte universală (înțelegându-se prin această universalitate, de facto, literatura vest-europeană). Literatura regională (est-europeană, latino-americană, australiană, nordică etc.) însumează toate tradițiile culturale care o cimentează. Principiile conturării literaturilor regionale ar fi următoarele: lingvistic, geografic, geopolitic, afinitățile culturale.

Claude Lévi-Strauss consideră că civilizația mondială nu poate fi altceva decât coaliția la scară mondială a culturilor, fiecare protejându-și originalitatea. Într-o conferință din 1921, Pedro Henriquez Ureña (1884-1946), pionier al comparatismului argentinian și al celui latino-american, formula aceeași idee în felul următor: „Idealul civilizației nu este unificarea completă a tuturor oamenilor și a tuturor țărilor, ci conservarea tuturor diferențelor în mijlocul unui ansamblu armonios” [5, p. 29].

În sensul depășirii unui europocentrism agasant, comparatistul francez Pageaux propune o orientare valorificatoare spre toate

literaturile lumii, adică spre un patrimoniu literar comun, care ar îngloba atât literaturile mari, cât și acele periferice, marginale, anunțând totodată dorința de a evita un exclusivism din partea acestora, cum ar fi: pan-africanismul, afrocentrismul, or, cercetătorul sugerează drept necesară o literatură democratică. Cercetătorul literar, în căutarea unor formule funcționale, va merge și pe ideea unor locuri comune, Τοποι, izomorfisme, constante, cronotropi în studiul comparativ. Prin Cronotrop avem în vedere un termen ce se referă la regularitatea și frecvența unui ritm artistic, în contextul nostru e vorba de un ritm literar repetitiv, redundant în sens cultural și literar. Noțiunea a fost propusă într-o manieră aplicativ-textuală de un grup de autori din Basarabia (Raisa Ganea, Ivan Pilchin și Maria Pilchin) într-un studiu intitulat „Relecturi romantice”. Noțiunea e preluată din fiziologie și parțial corespunde semantic noțiunilor de izomorfism și constantă literară, ultimul termen fiind propus de regretata cercetătoare din Republica Moldova, Rita Kleiman. Or, cercetătorul universalist va anunța și o căutare a universalilor, a invarianților și arhetipurilor culturale și respectiv literari.

În acest sens, comparatismul presupune și ajustări tipologice (analogii, corespondențe) între literaturile naționale ca rezultat al unor izomorfisme ale culturii popoarelor. Categoriile tipologice au un rol important în constatarea unui contact și a unor influențe posibile, aici inserându-se întrebarea unde este granița paralelelor tipologice, și e prezent pericolul paralelelor cu nuanță de istorism, accentul punându-se în ultimul timp nu pe concretismul istoric, subiectiv și el până la compromitere. Tipologia scoate în evidență similitudinile între fenomene, lucruri, stări, literaturi (în cazul dat).

Receptări latino-americe deja există în spațiul românesc. În articolul său „Efectul oglinzii” Darie Novăceanu remarcă că Lucian Blaga trasează foarte limpede un portret chiar al spațiului argentinian: „...să ascultăm un cântec de dans argentinian [...] S-a întrupat în ritm și în învăluiele de sunet și în aceste cântece de acordeon o melancolie, o melancolie fierbinte a cărnii, stărnită solar de omul ce așteaptă dezlegarea de o tensiune interioară în mijlocul pampelor sud-americe, fără nădejde, tensiunea fiind așa de mare, că nimic n-o poate rezolva. E vorba și aici de o stare interioară, crescută firesc și cronic în mijlocul unui anume orizont. Între dorul și ținta sufletului sud-americanului se interpune întotdeauna distanța invincibilă a pampelor” [4, p. 119].

Studierea literaturii clasice și moderne europene (care presupune intrinsec studiarea unui spațiu social) formează un stereotip de lectură și interpretare pe care îl putem defini drept un fenomen firesc. Varietatea de stiluri, subiecte, motive și caractere se ajustează la o anumită etapă a cercetării într-un algoritm, un *strat cultural*, care, cu vasta paletă ideaticonoțională, e alcătuit dintr-un material omogen. Literatura Americii Latine a înlăturat multe cli-

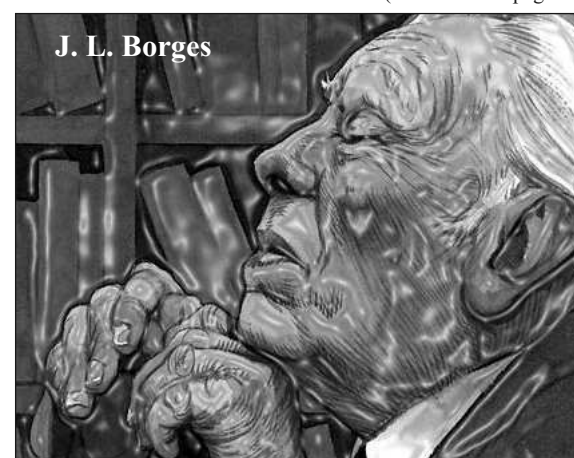
șee de interpretare și receptare, impresionând prin inovație lectorul educat de canoanele europene, care, la momentul descoperirii, se simte precum un beduin care a văzut munții sau ca un înotător care s-a scufundat într-un lac și a ieșit la suprafață într-un ocean. În prefața „Antologiei de poezie latino-americană” (1975), găsim ideea că în secolul al XX-lea poezia țărilor Americii Latine s-a transformat dintr-o regiune periferică a literaturii universale într-un *hiperland* literar independent și productiv. Această parte a lumii numită continentul tainelor, continentul furtunilor și al revoluțiilor va purta încă un nume – continentul poeziei.

S-au făcut încercări de a clasifica cumva această literatură (stil, metodă), dar în fine i-au dat o denumire care a stârnit multe controverse și dispute literare - realism magic. Nu e o definire, ci o încercare de a exprima acea forță unică, latentă și îngrozitoare care transformă textul într-un descântec, care trezește spirite arhaice și populează cu ele urbele poluate de industrializarea umană, sufocante din cauza auto-suficienței aceleiași umanități. Unii cercetători i-au și anunțat pe J. L. Borges (1899-1986) și G. G. Márquez (n.1928), M. V. Llosa (n. 1936), A. Carpentier y Valmont (1904-1980), J. Cortázar (1914-1984), E. Sábato (n.1911), A. Bioy Casares (1914-1999) ș.a. drept reprezentanți esențiali ai acestui curent (fapt care rămâne să fie discutat, mai ales în cazul lui Borges, care la o abordare mai aprofundată pare să se eschiveze de orice ajustare la vreun curent literar).

Din anii '60 ai sec al XX-lea se lărgește esențial arealul cultural de investigare, se includ și literaturile țărilor est- și central-europene și așa-numitele literaturi periferice (marginale), cum ar fi cea latino-americană, literaturile țărilor din nordul Europei. Se fac încercări de a studia comparativ literatura Europei și Asiei [3, p.20]. Ar părea că lucrurile se schimbă, deranjează, însă, verbul enunțării care invocă aparențe culturale. Ne întrebăm în privința unei modalități reale de a descoperi literatura latino-americe de către spațiul estic, atât de un lector vizat în probleme de comparatism, cât și de unul neinițiat în acestea, un cititor care populează (r)estul geografic. Asistăm, în ultimul timp, la unele relașuri literare, în sensul unei cacofonii informaționale, a unui bruiat creat după '90 de abundența informațională, din cenzură s-a alunecat adesea în non-sens. Polifonia cenzurează selecția rațională, astfel esticul e prea departe de continentul sudului latin.

Publicitatea, politicile editoriale bruiază cumva interesele firești ale cititorului, care, în mare parte, e unul ieșit din mase, respectiv manipulat. Iată de ce sunt citiți mai mult autorii europeni și americani. Sunt literaturile marilor economii, iar banul este, iertat fie cinismul, promotorul numărului unu al valorilor culturale azi, contestările acestei afirmații nu au nici o șansă.

(Continuare în pag. 10)

(Urmare din pag. 9)

Lecturi la porțile Americii latine

Nu pot fi trecute cu vederea nici relațiile dintre literatură și progresul tehnic, diversitatea canalelor de comunicare (tempourile rapide de răspândire a cărților, sporirea rolului intermediarilor (editori, jurnaliști, redactori, critici, librari, bibliotecari), impactul cenzurii asupra accesului cititorului la operele scriitorilor străini și samizdat-ul, apariția la finele secolului al XX-lea a bibliotecii electronice și a librăriilor virtuale.

Oricare dintre noi conștientizează că trebuie să evităm deopotrivă ambele extreme: naționalismul izolaționist și moda cosmopolită a unor împrumuturi mimetice [1, p. 27]. Suntem preocupați de relația fiecărui individ cu Celălalt, neînțelegând simplul fapt că fiecare este celălalt și nimeni nu este el însuși. Căci „rasa sau cultura [...] constituie o parte din inconștientul nostru. Iar o altă parte e locuită de figuri arhetipale, aceleași pentru toți oamenii și pentru toate secolele” [2, p. 247]. Totuși cunoașterea alterității e necesară, dar să fie una eficientă, căci de cele mai multe ori „toleranța reciprocă sfârșește într-o universală tăcere, surzătoare, pacifică, o tăcere pentru care dialogul e un bruiaj indezirabil. În aceste condiții, toleranța are efecte mai mult decât discutabile: ea amputează apetitul cunoașterii, al înțelegerii reale a alterității și dinamitează necesitatea dezbaterii” [6, p. 4].

Referințe bibliografice:

1. *Ciobanu V., Valsul pe eșafod*, Cartier, Chișinău, 2001.
2. *Eco U., Limitele interpretării*, Pontica, Constanța, 1996.
3. *Ganea R., Dimensiuni ale lirismului romantic tardiv: Gustavo Adolfo Bécquer, Autoreferat cu titlu de manuscris*: CZU. 821. 134. 2.09 „19”, Editura Universității de Stat din Moldova, Chișinău, 2003.
4. *Novăceanu D., Efectul oglinzii*, Cartea românească, București, 1983.
5. *Pajoux D. H., Literatura generală și comparată*, Polirom, Iași, 2000.
6. *Pleșu A., Toleranța și intolerabilul. Criza unui concept*, LiterNet, 2005.

Lucian SCURTU

Dincolo de Alpi

„Pregătiți-vă elefanții, amforele și pâinea, mâine trecem alpii!”,
le-am spus locuitorilor orașului, dar ei nu m-au ascultat,
au benchetuit până în zori în fața altarelor, după care
au adormit obosiți.
„Pregătiți-vă idolii, scripeții și târfele, mâine trecem alpii!”,
le-am spus în altă zi, dar ei s-au împreunat până în zori
în ieslele lor mizerabile cu femeile altora.
„Pregătiți-vă lei, lunetele și pergamentele, mâine trecem alpii!”,
le-am spus într-o zi ploioasă, dar ei și-au astupat urechile cu ceară
și au așteptat semnele cele bune care nu se mai arătau.
„Pregătiți-vă cămilele, grânele și scribii, mâine trecem alpii!”,
le-am strigat după un timp, dar ei au spus că sunt nebun
și mi-au șters numele din anale.
„Pregătiți-vă corăbiile, busolele și hărțile, mâine trecem alpii!”,
i-am rugat peste o sută de ani, dar ei m-au închis într-o colivie cu vrăbii
după care au privit neștiutori stelele.
„Pregătiți-vă icoanele, semințele și morții, mâine trecem alpii!”,
le-am strigat de pe munte, dar ei m-au alungat cu pietre.

Atunci am trecut Alpii de unul singur pe elefantul meu.

Viitoare răni, urâte cicatrici, amânate amărăciuni

„În întuneric pot gândi orice despre tine”, îmi spune
în timp ce cu mâinile întinse pipăie bezna pentru a da de mine,
răstoarnă o gastră, mișcă un scaun, sparge un bibelou,
(acela pe care l-a primit chiar ea la sfârșitul unui an școlar,
doi bătrâni pe o bancă, sau cum spune adesea „la noi sfârșiturile
sunt mai emoționante decât începuturile, ce porcărie!”),
„vezi, îi șoptesc, în timp ce-și lipește palmele de peretele dinspre
miazănoapte crezând că sunt eu,
așa vom ajunge și noi, doi bătrâni pe o bancă schimonosită
în parcul Petofi”, ea tace, știe că așa va fi dar acum nu vrea să recunoască, acum mă vrea
pe mine în întuneric, mă dorește în acest întuneric nenorocit care-mi face viața pulbere,
„haide, arată-te odată, șoptește, spune naibii ceva, orice, numai spune!”
și trage perdeaua cu putere, o sfâșie, o face pansament pentru
viitoare răni, urâte cicatrici, amânate amărăciuni,
„știi că în beznă ești mai frumoasă!”, îi spun, ea nu știe,
cine să-i spună, ea nu are timp de speculații, de teorii, de sofisme,
ea spală geamurile să vedem mai bine apusul,
ea șterge praful să ne contemplăm mai profund în vitrine,
ea ordonează lucrurile pentru a face să primeze înțelepciunea.
După un timp mă găsește, mă atinge cu mâinile ca și cum ar pipăi cu ochii închiși
un lucru pe care va trebui să-l identifice,
dacă greșește va trebui să moară, dacă nu, să mai trăiască o zi,
răsufletă ușurată, „în întuneric ești altul!”, spune mirată.

Silvia BITERE

cadență

tot așa era într-o zi
ascultam la radio vremea
(cum să ascuți la radio vremea?)
și deodată m-am pierdut
afară începuse să ningă
rafale spulberau inimi
acoperite cu promoroacă
silvia este copil eu sunt copil
săpăm scări abrupte în noi
de vreo zece ani
doar doar vom reuși
să zburdăm peste câmpii
imaginea cu tine

Vulturii mă aruncă la miazăzi

și cu berbecul sacrificat
e tot ce am
valea asta lungă
pornește din palmă
și nu știu ce voiam să-ți mai spun

poemul din susuri

Dumnezeu a intrat în casa mea
iar eu m-am supus lui
Și era în anul 2013,
ziua 13, august
Când am scris aceste rânduri
Am acrit ciorba cu borș de puțină
Luat de la magazinul Alfa&Beta
De pe strada Brizei unde locuiesc.

vin caii în galop
cei mai frumoși
toți caii sunt frumoși
vulturii mă aruncă la miazăzi
acolo unde poate este
cabana mea de iarnă
mă întreb
singurul drum spre ceea ce
nu am aflat că sunt

arată-mi tu un Dumnezeu
Dumnezeule eu ție îți fac rugă
eu ție mă dezleg de mine
ca să te cuprind
Doamne cum să te cuprind?

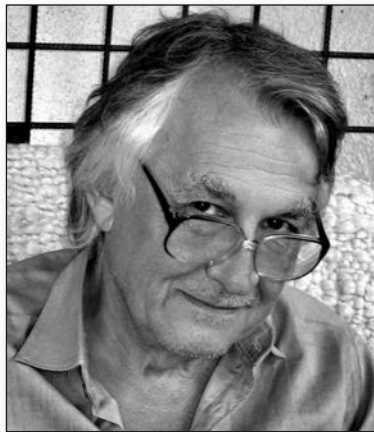
povestea mea începe de sus
când îmi arăți un cer un soare
iar eu mă bucur
uite cât sunt de asemuită ție
coastă din ce oi fi tu mă știi
mirarea nu-și mai încape sensul
nasc în fiecare zi câte ceva
de exemplu azi
am născut un fir de iarbă
care mi s-a lipit de geană
și alerg alerg cu el la firul gleznei-
când de geană, când de gleznă
de abia atunci mă mir
mă mir de glezna mea firavă
ce-ți calcă pământul dospit
și nu te mai caut
te am

calea păpădiilor
(evadarea din timp)

eu partea aceasta din viață
nu o cunosc
ea vine dintr-un timp în care
omul nu știa salutul
vestirea se făcea tacit
de la suflet la suflet
fără flașnetă ori bici
nebunule mă auzi
să mi te-alături în delir
auzeam în galop și-n beznă
cum crește cercul
pata de vin cum să mi se încrusteze
cu numele tău în palmă
ca orbul alergam da ca un biet orb
căutam să văd
în care zid să te zidesc
sub care păpădie să-ți dau drumul

Rădu Dragoș POPESCU

Injecție cu amurg în București

Sunt unele întâmplări în viață pe care nu le poți uita deși sunt atât de simple și banale, atât de trecător de banale, încât ar trebui să le uiți imediat, așa... precum o pagină de ziar vâzută din mersul tramvaiului la un bătrân în brațe, bătrân rămas într-o stație, undeva, pe o bancă, înconjurat de galbene frunze...

Banale zic, prin felul brusc în care apar și în care mai apoi dispar încât nu e nici timpul să se fi construit ceva în suflet așa încât cuvântul „apoi” să-și afle rostul, „Apoi”,... apoi, ... după ce? După ce n-a fost?

Nu există reclamă publicitară făcută așa de bine, reclamă care să poată concentra în ea un mesaj atât de puternic încât să străbată practic fulgerător conștiința celui ce o vede, clădind o stare de neuitat, mereu radiind din altarele imaginilor adunate pe pereții templului sufletesc,...

Da, parcă e o mână divină care lucrează atunci în tine, enigmatică, de neînțeles și pe care nici nu vrei s-o înțelegi pentru că ți-e frică, dar nu asta este cuvântul tot, este doar o parte din el, partea care exprimă doar anestezia inoculată atunci, în clipa aceea, ca un flash, pe care nu o vei mai uita niciodată și nici nu o vei înțelege,...

De ce?... Cum?... Pentru mine?... Nu-mai eu văd?... Oare?... Și rămân fără de răspuns, pentru totdeauna, la toate aceste întrebări,...

Ce pot să fac însă este să povestesc ce este în mine rămas de atunci, din clipa aceea pe care din scurtă, parcă voit, am făcut-o mai scurtă,...

Era într-o după amiază de septembrie. Mă întorceam de la facultate pe mereu același drum cu variantele sale alese în funcție de oră, ... Era un început de inspirat amurg bucureștean, ... Un amurg gri, vibrant, ... când, pe caldarâmul labirinticelor străzi ale centrului vechiului oraș, soarele abia mai avea unde să-și verse aurul său roșu, topit undeva, pe câte un colț de clădire, ... la vreun colț de stradă. În rest, clădiri vechi, frumoase, adevărate palate și umbrele lor uriașe aruncate pe alte palate, de pe o parte pe alta a străzilor înguste.

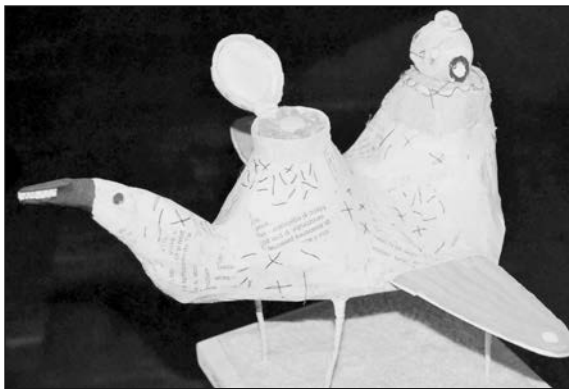
Trecătorii... trecători, eu... printre ei, ... Ne vânturam preocupați, contribuind prin figurația noastră gratuită la fermecătoarea imagine a orașului văzută de un nevăzut ochi, ...

...Și, cum se întâmplă adesea, lăsam mintea să-mi zboare liberă, deconectată pe cât se poate, deșocurile inevitabil transmise de drumul cel real al vieții, ... Iar griurile acelea roșietice care umblau pe străzile înguste și vechi, cu palate uriașe, păreau a se fi topit în aer, pluteau bucăți, fâșii, zburau spre cer, undeva sus, sus, se dizolvau și se uneau iarăși în câte-un

norșor alburii abia-abia zărit, ... E viu, ... e viu... Uneori părea a coborî și a se transforma în porumbei, ... în porumbei albi, albi, ... albiți apoi de amurg, ... apoi gri, înserați de gri, cu gheruțe roșii ca literele cu aripi rupte din paginile cărții sfinte, aruncate pe asfalt, la picioarele mele, ... În puritatea lor citit-am de-atâtea ori fără-a-nțelege, ... Ce pot, ... e doar să-i fac cuvințe și să le las să zboare, ...

„O!... Porumbi, porumbi! Păsări iubite ce-mi umpleți sufletul de alb! Minuni zburând prietenos, fără de teamă, ... Mă uit, mă uit în trecere la voi, ... mă uit prin mine!”

... Îmi aminteam de o femeie mică, slabă, cu ochii albaștri, secați, ... Părea că-i retrasă din lumea aceasta, părea că nu-și mai dorește nimic. Un suflet despre care te întrebi atunci când îl vezi: „De ce...?” ... Și o explicație poate surâde undeva ca o grimasă-n colțul gurii, „... o boală, un necaz”, ... Da, ... singurătatea i-a luat vlagă cea păcătoasă a vieții și i-a transformat carnea în pâine de colac de țară ce se-mparte la pomeniri în cimitir, ... Da, ce bun e sufletul suferind! Ca pâinea cea adevărată de bun! Sufletul, după ce nu mai are nimic, abia atunci învață să dea. Dă tot fără a i se cere și se-mprieteneste cu porumbii sau cu icoanele văzute în sufletele animalelor fără-ajutor, ... Da, când n-ai... abia atunci înveți să dăruiești! Femeia aceea, ... O văzusem de multe ori acolo, în scuarul de la Banca Națională dar și în alte părți unde vin ei, porumbeii, ... La Piața Universității, acolo, la Fântână, ... pe Cheiul Dâmboviței, acolo, la Hanul lui Manuc, ... dar și mai sus, spre Izvor, ... O văzusem peste tot, când și când, cu traista cu mâncare, acoperită de porumbei în zbor, cu ei pe mâini, uneori pe cap, pe umeri, ciugulind-o, zburând

tangent mai-mai să o atingă, ... Ce frumos! Pe malul unui râu să vezi o femeie modestă, bătută cu aripi și-ncredere de porumbi în zbor după hrană. O! Ce nobilă, pitorească imagine și cum trece ea nevăzută de toți, ... Parcă e făcută doar pentru mine când, rar se întâmplă să trec, să mă intersectez cu ea, ... Ce frumos se dă fără a fi primită, ... Parcă aș vrea să fac ceva, ceva care să arate lumii că știu, că simt, că îmi place și cânt, ... Dar nu, nu sunt cuvinte și gesturi pentru asta, ... Rămân același, în crusta-mi rece, veșnic trecător cu gândul în trecut, într-un prezent visat și-ntr-un viitor de care-mi pare că-mi reamintesc. Odată am și vorbit puțin, două-trei propoziții, atât. Și totul îmi părea zadarnic a confirma că se poate, se poate ca oamenii să răspundă chemării porumbilor spre înalt, se poate să trăim frumos, ... Dar punctul nostru de sprijin să fie oare într-o făptură așa de firavă? Nu, știu bine că nu, ... Ea e doar un accident transformat într-o stranie bunătate, ... Nu pot să nu-mi imaginez ce-ar deveni, poate, dacă s-ar face bine, dacă și-ar reveni din transa vieții și ar arăta iarăși lumii ochii ei albaștri, cu sclipirea tinereții în ei, cu roșul în obraji și poftă de viață, ... Sănătatea și tinerețea ar face-o ca ceilalți, ... Probabil i-ar trece bunătatea și grija păsărilor cerului, ... Să fie oare adevărat? Nu sunt

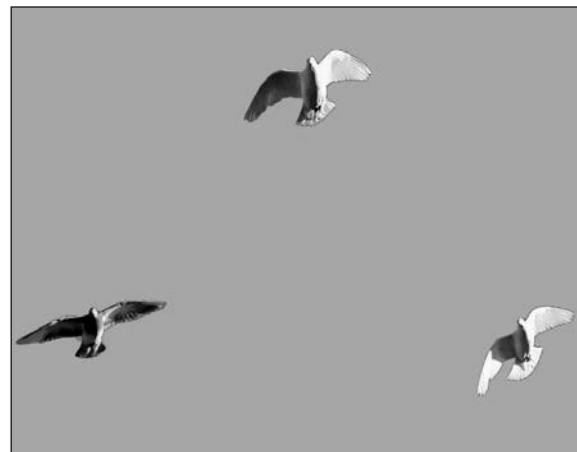
sigur în cazul ei dar, în general, ... da. Așa e. Ar părea atunci că sensibilitatea este semnul unei profunde suferințe, ... Nu, ... Nici asta nu cred, ... nu-i adevărat, ... Societatea care inspiră astfel gânduri, ea este în suferință ajungând să te facă să crezi că bunătatea e aruncată în coșul sufletelor bolnave, ... În loc să fim în lumină, ... cuvintele-mi zboară în înalt ca porumbii după hrana unui suflet pe mal de apă ...

Se filmează?... Nu, totul e ca-ntr-un film. Și ce spun eu acum era doar o stare topită în mine când apusul curgea toamna pe casele orașului, ... atunci pluteam pe străzi ca o frunză pe undele liniștite ale unei ape, fără griji, fără busolă, dus aproape fără voie pe urmele peisajului eternului ieri, cutreierând fără a ști, liber fără a fi, ... Iar spațiul torcea mereu o pânză-n mine, ... pentru că totul încăpea-ntr-o clipă, un... flash anesteziant. Mă și gândesc uneori, ce-ar fi să simtă locurile ce-apar în mintea-mi, cernute prin gânduri și-nțelese prin simțuri, ce ar fi, ... M-ar recunoaște oare, m-ar ști ele pe mine?... Da, mi-amintesc de mine umblând pe sus, pe străzile acelea, pe sus, pe pereți, acoperișuri și mai sus, sus spre cer, undeva în nori, ... Văd! Văd tot ca un suflet ce trece prin gaura mică din ochișorul păsării cerului, ... în al cărei câpșor cu minte-am intrat. ... Sunt, ... nu sunt ... nu mai știu... nu, nu vreau să știu... sunt oriunde, trec prin orice, ... subiect să mai fiu...

Dar ce spun eu nu trebuie înțeles în timp, ... Era... doar o injecție cu amurg în mine, un flash... atunci când mă uitam... dus de eu cu ochii- în cer...

În după amiază aceea treceam, așa cum am spus, cu grabă-n doi, preocupați de noi. Eram cu fiul meu. Treceam prin scuar, bla Banca Națională... Vorbeam în mers lăsând vorbele să cadă în spate, mergeam. Vedeam, ... nu vedeam. Auzeam, ... n-auzeam. Oamenii, ... mai nimeni. O clipă amvăzut jos, pe asfalt, clar conturat, un porumbel cu inima scoasă din el, lângă el. Ca un desen perfect. Și cele două picături mici de sânge dintre... Trecusem deja. „Tu vezi?” - am zis. Am mai privit o dată scurt. Era prea dură, prea clară imaginea. N-am suportat nici să o fotografiez pentru că știam că urma a fi arată de ochi și... „Mă doare!”. Și totuși a rămas ca o înțepătură de ac în pânza de neînțeles a vieții mele.

Era acolo, cutremurat electric, ... nu știu. Să fi dat filmul vieții lui înapoi, ... să fi putut vedea cum, ... Cum a ieșit inima lui așa perfect afară din piept, fără a lăsa urme?... Doar două picături mici, mici, una lângă alta, adunate pe asfaltul umbrat. Și inima... așa de perfect decupată pe griul asfaltului, ... Straniu ritual satanic, ... nu știu, nu cred și nici nu vreau să știu. Dar ceeace simt că mă apasă, mă doare surd, adânc și greu, este că nimeni, nimeni nu vedea nimic, ... acolo unde eu văzusem într-o clipă atâtea... Acolo unde în fiecare după amiază femeia aceea cu ochi ei albaștri, secați, venea cu traista de mâncare pentru ei, ...

VITRINA CU CĂRȚI

Lucian MĂNĂILESCU

IUBIRE SECRETĂ - POEZIA

Cu toate că a debutat cu poezie abia în 1992, semnând cu pseudonimul Ioana Papina, în revista buzoiană **Carnet literar**, poemele **Călătorie** și **Sentiment**, bănuim că poezia a fost, dintotdeauna, iubirea secretă a **Marianei Ionescu** (Vicenția Vara, ca poetă)

Ultimul volum al domniei sale, antologia **pulbere îndrăgostită de cuvinte** (Editura TIPO MOLDOVA, Iași - 2012, colecția OPERA OMNIA / POEZIE CONTEMPORANĂ) cuprinde toate poeziile publicate în cele trei cărți anterioare, permițând o imagine de ansamblu, ce poate sta sub genericul acestui motto, din Emil Cioran: „O pulbere îndrăgostită de fantome - iată ce e omul: imaginea sa absolută, ideal asemănătoare, s-ar întruchipa într-un don Quijote văzut de Eschil...”

Volumul de debut (**Umărul de argint** - 2002) descifrează „tainele lumii” într-o irizare de lumini vegetale, estompând contururile, învâluindu-le în mister: „De argint sunt oasele mele/ spălate în razele lunii,/ din lumină este trupul meu/ mirosind a rășină” (**Desenez cu unghia strălucitoare**); „Oh, seara te coboară în somn/ până bănuiești că ești plantă/ sau că ai rătăcit/ toți anii trecuți de copilărie” (**Ves-perală**); „și o să pot să intru în somn/ ca într-o grădină cu ierburi înalte.” (**Vindecare târzie**)

Pe acest fundal curgerea devine îndârjită lunecare către prăpastia cerului: „Vremea zgomotoasă înghesuie/ în imensul ei pântec/ soldăței cu pumnii mușcați de secunde/ înfipite în carnea străvezie a timpului” (**Pasărea de argint**); „... timpul trece pe creștetele noastre/ cu pași rari, ca un bătrân împărat” (**Duminică risipitoare**).

Sfârșitul implacabil nu e decât o contopire cu marele TOT, o îngemănare a clipei cu eternitatea: „Dormi. Carnea se schimbă în pământ,/ părul se rătăcește în crengi tinere,/ cerbi uriași năvălesc pe câmpiile lunii rotunde/ și păsări necunoscute își caută cuibul” (**În somn cresc frunze**).

Nimic nu sfârșește cu adevărat, chiar dacă drumurile, ninse de zbor, se pierd în orizonturi nostalgice: „Voi pleca din frunzele anotimpului/ pe care atât de mult l-am iubit încât/ în fiecare seară le luam cu mine în somn/ și le preschimbam în argint./ (...) voi pleca, așadar,

din arhipelagul iubirii/ așa cum pleci din tristețe,/ ușor îngândurat și/ cu haina altei vârste pe umăr.” (**Cu haina altei vârste pe umăr**)

Poezia Vicenției Vara este o taină intuită cu toate simțurile, cu o mulțime de ochi carnivori, cu parfumuri de ambră, cu „gust acrisor de măr necopt” și sunete pietrificate sub coaja aurie a lucrurilor: „Timpul își rărise secunde cu aripi de înger/ pe un perete strălucitor/ se legăna șovăielnică umbra/ singurătății mirosind puternic a mosc.” (**Uneori, mă întorc**)

Un rol important îl are, în acest scenariu liric, invocarea indirectă a copilăriei prin povestea sau incantația ce ține de mitologia vârstei de aur: „vremea se învârtăse mahmură/ sorbind clar de lună,/ pașii risipiți în lumea întreagă/ se preschimbă în semințe de otrăvă.../ Șontăc-șontăc, ciocârlanul șchiop/ popartă mărăgună în cioc” (**Pași risipiți**); „Cocoșii amintirilor/ de brume întristați,/ au lăsat să zboare în lume/ a doua strigare:/ unde ești tu, sufletul meu?/ dar, oare, unde sunt eu?” (**Vama strigărilor**); „Geme noaptea și/ curge bătrână în oasele orașului./ Amenințând casele, cărora/ le clănțane cărămizile înfrigurate/ străzile își dezmoșesc coastele de balaur./ Lepădându-și cămașa de aur/ peste lacurile albastre,/ luna veștedă măsoară toamna -/ pasărea neliniștii noastre” (**Toamnă**)

Al doilea volum antologat (**Acrobație diurnă și alte închipuiri** - 2005) deschide demersul spre un postmodernism bine temperat, în care cuvântul e mai mult tăcere și imagine, decât rostire: „Melancolia verde, călărită-n depărtare/ de apriga zeiță salamandră,/ singurătatea colțuroasă, așteptarea încremenită și/ iar miros greu de singurătate” (**Suflet cerșetor cu coada stufoasă**); „și eu încerc cu disperare să zbor/ mai mult ca pasărea albă și tăcută decât/ ca înger argintiu-strălucitor (...) Întunericul cerne leneș lumina -/ ciocănesc în poarta serii și/ mă întâmpină îngerul îmbrăcat în oboseală” (**Lumina cerne întunericul**).

Devenit sentiment, gest, stare de înger, despărțire dramatică de lucrurile pe care le numește, cuvântul se aureolează în necuvânt: „Harnic este acela!/ El lipește, unul de altul, fragede/ cuvinte cenușii, răcoroase silabe și/ șoapte violete cu trupul de floare,/ el înșiră, pe umeri, vocale./ Ca o graniță arzătoare,/ stau cuvintele între mine și lucruri...” (**Jocuri: veșmânt exotic**); „Înfrigurate, cuvintele alunecă în marginea serii/ pe mâinile nehotărârii mele care/ stă să apună” (**Frumoasa corabie**); „Preaînduioșată sunt de/ sufletul meu care învață să meargă/ pe sârmă, ca și îngerul din vis,/ cu pașii nesiguri ai unui/ tânăr acrobat înspăimântat de iubire,/ cu gesturi spintecate de/ neiertrătoare și albe cuvinte./ Tu ai să-l strigi/ și el, recunoscându-ți numele,/ se va trezi în/ primejdia căderii” (**Acrobație diurnă**); „gânduri asfințite coboară în cercuri/ pasăre miercuri, pasăre miercuri.../ până ce simt buza lunii otrăvite/ peste gura mea arsă de cuvinte.” (**Pasărea miercuri**)

Povestea este mai puțin prezentă în poem, dar nu lipsește („Cucurigu! vine cernerea zorilor/ ca un tropot de animale necunoscute./ Latră pe valea aburiei a dimineții/ cățelul pă-

mântului” - **Poveste: altă lume**), în schimb se fac tot mai auzite vocile unor alterego, ce vor deveni dominante în următorul volum: „sora mea geamănă are hainele/ rupte, și vechi, și murdare,/ poartă mereu aceeași uniformă boțită/ numită de Înger - tristețea...” (**Paharul dimineții**)

Alterego cu flori galbene (volum apărut în 2012) este o treaptă de maturitate poetică, în care poeta își redefineste zborul într-o închipuire cu „sfânt trup și hrană sieși...”. Amintirile: „îmbobocesc în muguri calzi/ cu degetele de cuminți adolescente” (**Jocuri: frumos efeb**) iar povestea contopește himerele în sinele însingurat: „Miroase a dulce carne de om,/ strigă zmeul scuturându-și solzii lui groși/ la trei poște depărtare de casă,/ miroase a dulce carne de om,/ urlă foamea zmeului pofcioasă./ (...) Dar eu vă spun vouă, prieteni dragi-/ mai bine beți vinul acesta care/ e sângele meu înspumat,/ beți sângele acesta ce inundă viața/ rostogolită între noi,/ grăbiți-vă, trageți mai iute sorții și/ beți vinul sângelui fierbinte când/ se limpezește în marginea nopții./ Dar eu vă spun vouă, prieteni dragi -/ dacă schimbați în pământ dulce/ văpaia visului, cuvintele și viața,/ gustați sângele sălcii din sângele meu fiindcă/ doar astfel veți sorbi cu lăcomie setea în care/ se spală de tristeți dimineața.” (**Beți vinul acesta**).

În timp ce: „Vicenția își tricotează închipuirea/ lumii înconjurătoare,/ cu vietăți blajine cutreierând grădini,/ precum oglinzile ascultătoare,/ voioasa lume o închipuie și ea/ pe sora mea geamănă/ purtând în brațe/ cei mai frumoși și tainici trandafiri” (**Alter-ego cu flori galbene**), noua ipostază a eului autorial - sora geamănă: „trece ca o regină cu trup de lumină/ prin tăcuta pădure de piatră/ și este urmată de o mie de lebede” (**O mie de lebede**). Sau, în altă ipostază: „Pasărea măiastră, știutoare de soartă,/ o strigă chiuind pe sora mea geamănă/ ca să-i răspândească oasele melodioase/ pe țărnul nisipos din valea cealaltă,/ semănată-n zori de îngerii veciei/ cu iarba străvezie și înaltă” (**Cu iubirea, luminez...**)

O oglindă mai îndepărtată a eului este îngerul: „Se apropie îngerul de zestre/ cu o mie de aripi gălbui/ plutind printre stele/ și-mi numără nopțile/ și-mi numără visele-/ coastele tăioase ale dimineții se înfig/ în carnea întunericului/ albită de lună./ Pe nesimțite,/ se apropie cucuveaua numită clopoțelul lui Dumnezeu/ și-mi ciugulește fără grabă/ sufletul înfrigurat căzut/ în prăpastia nopții./ Îngerul tace, eu abia murmur:/ amin, amin...” (**Clopoțelul lui Dumnezeu**).

Aceste înstrăinări în sine acutizează nevoia de un trup, care să încarneze miracolul primordialității: „Și dacă floarea albă de cais/ se zbate sub mireasma pe care o dezbracă,/ te rog, Stăpâne bun, mai dă-mi un trup... (...) mai dă-mi un trup în viața asta, Doamne,/ un trup iertat de oboseala serii/ și ocrotit de suferința lașă,/ dar pătimaș îmbrățișat de raiul verii,/ un trup de iasomie biruită/ în arșița mireasmelor de oleandru.” (**Și dacă floarea...**)

Dar, curgere lunecătoare a șarpelui Uroboros, împietrește în durată lucrurilor, care ne trăiesc: „Respiri neștiutor visele agonizând/ între obiecte sălbatice care/ își leapădă pielea în întuneric/ noapte de noapte,/ doritor de sete și de foame/ fără să ajungă vreodată la/ apa otrăvită a somnului./ Plânsul aleargă pe lume/ cu ochi amarnici de cucuvea,/ inorogul paște ierburile/ înflorite lângă Piramidă...” (**Lângă Piramidă**). Ce rămâne, așadar, din toate astea?

(Continuare în pag. 13)

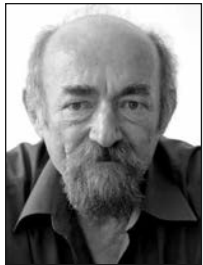
(Urmare din pag. 12)

Iubire secretă - poezia

Poate doar lentila măritoare a unei lacrimi, prin care sufletul se insinuează în intimitatea universului: „În dimineața fumurie plângi/ cu lacrimile îngerului,/ cu lacrimi de privighetoare oarbă/ îndelung jelești/ nopțile târzi căzute peste/ lacrima imensă a mării/ cotropite de vânt.” (**Bijuteriile plânsului**).

Poezia Vicenției Vara este una picturală, flămândă de lumina culorilor, ispitită de duioșie melancolică și survolată de îngeri. O poezie ca o lecție de zbor, în care se exersează *urme albastre de pași*.

Emil NICULESCU

BESTIARUL -
VESTIARUL LUI
LIVIU VIȘAN

Dacă românul e născut poet și, în consecință, el uzează de acest privilegiu, la care și ginta latină a consimțit, de aproape un secol jumate, prin premiul felibrilor acordat lui Alecsandri, sigur că are dreptul la liberă exprimare și la particulară estimare a zonei de operații. În septembrie a.c., Liviu Vișan a găsit de cuviință a uza de această culturală cutumă pentru a ne cadorsi cu un product cu totul altfel decât „pomele licențioase” cu care, „referent” George Astaloș, și-a dat masteratul.

Mai nimic în dezvoltarea celor de pe acolo. Altceva, la o vârstă când proteismul poezilor ia în calcul și sfatul medicului, ce nu recomandă emoțiuni violente. Ca „mareșal”, a adoptat o altă strategie: a lăsat lirica erotică la frapieră, orientându-și atenția către o zonă mai puțin spectaculoasă, aceea a poeziei lumilor mărune.

Cartea, pe care și-a botezat-o **Bestiar nocturn** (Editura „Semne”, 2013, 56 p.), este altfelistă față de livrațiile anterioare ale lui Liviu Vișan, de galeș-cinicele intervenții lirice, de până mai ani. Pare scrisă de un paramedic, lăsat în drum de propriul echipaj - sunt alte intervenții mai urgente! Ce s-ar voi și ce poate să fie. Categorie, și un alt fel de poezie. Un manual al întâmplărilor nebăgabile în seamă - serioși, cuantificăm „mofturile”, orideunde ar veni ele, mai ales când e vorba de zona atât de marginală, încât O.N.G.-urile n-au cum a străbate.

Viziunile nocturne ale poetului alcătuiesc un „oratoriu” din „lumea celor care nu cuvântă”, dar, care, prin eventualul impact asupra noastră, francofoni, anglofoni și cu alte dexterități dobândite în tranziție, pot transmite o stare de urgență. Gravă.

Personajele acestei plachete, nu intră, de cele mai multe ori, în mărcile brevetate, brenduite (a se vedea și frumoasa antologie a lui Petre Stoica, **Fluturi, păsări, cai. Un bestiar al poeziei românești** (Editura „Minerva”, 1983) sau nobilele hiare heraldice, aulicele jivine de blazon și mitologie din cantafabulele lui Șerban Foartă (**Texte pentru Phoenix**), arhaizante, baroce, în linia cantemirienei „Istorie ieroglică”. Răzbate aici ceva din lumea argheziană a „fărămei”, nu lipsită de noimele și normele ei, un pansexualism de stupină, tras în sonuri trubaduresc-levantine, așa cum năzuia Alexandru Alexianu să-l autohtonizeze pe Vilon: *doar trântorii încinși în zale/ aleargă-n galbene sandale/ la joc regina să provoace/ (...)*

saliva roiului se coace/ mie-rea-n lumină se preface/ orgii de aur sexuale/ visează trântorii în zale (ritualul dedulcirii).

Imnograf lapidar al lumii umile, nu-și permite sentimentalizări contemporane cu N. Iorga, contractă, până la forme brâncușiene, să zicem, proza „Puiul” de I.A.I. Brătescu-Voinescu: *ouă de prepeliță sparte/ se uită la pui de departe// (...) sleindu-și o gheară stângace/ un pui a rămas în găoace// furnici agitate îi sorb/ orbita din ochiul cel orb (imn de caniculă).*

La aproape opt veacuri după Francisc de Assisi, acel taxat ca fiind „sărăcuț” (de minte și de bunuri terestre), ce înălța „Laudă creaturilor”, autorul se „nevoiește” a ne reobișnui cu gândul/sentimentul de înrudire (nicidecum darwinian) cu lumea vie.

Parte din texte sunt niște epitafuri imaginare în care poetul bestiarului probează că vrednic este a intra în vestiarul gingaș al celor ce n-au apărători în robă, n-au dragomani/tălmăcitori, ci doar, rar, câte un apărător voluntar (de la Francis Jammes, la Esenin și Ion Barbu) pledând împotriva cecității cu care ne-a obișnuit condiția de vârfuri ale lanțului trofic: *m-am întors șoptește șarpele să înalț rugăciune/ de mortăciune/ pentru sufletul omului speriat/ ce mi-a zdrobit capul cu piatra/ în mijlocul acestei poteci/ pe care sub clar de lună/ liniștit trecătorule treci/ zice șarpele sfărâmat de piatră/ în iarba vie/ precum capul botezătorului pe tipsie/ (...) mă rog pentru sufletul celui în care/ frica mai zace/ și va ridica piatra/ iartă-l doamne/ că nu știe ce face (rugăciunea șarpelui);* revine, într-un bocet, aceeași trădare a sacrului ființei, un recurs în numele aceluiași sfânt martir creștin: *fiarele de după ochiul închis/ care se arată noatea în vis/ vai mie/ capul botezătorului pe tipsie/ singur/ pare să știe.* Tot astfel, anularea unor vietăți „necurate”, victime (colaterale?) ale unor veacuri de superstiții, vrăjitorie și brutalitate: *în marginea serii sub joagărul ploii/ babele îneacă în taină pisoii/ născuți fără voie în taină-n poiată/ dintr-o iubire, ptui-ptui necurată (litanie).* Un adevărat holocaust, flaman prin detalii, al gândănișilor pofticioase „de dulce” are loc la povarnă, la cazanul de țuică, atunci când *toate insectele netrebnice din gospodărie/ ard trosnind cu scânteii la distilerie/ (...) picură printre musculițele bețive-n ibric/ ba dând năvală ba fără jet pic cu pic/ spre miezul nopții când jarul se face pentru proțap/ și toată fornăiala fierbinte-mi zornăie-n cap (prin labirintul de foc și pară);* o anume detașare când și când ironică, de contraricare a unei sensibilități vulnerate, vine cumva pe țiverul singurului nostru artel scriitoricesc, **Caleidoscopul lui A. Mirea**, (Anghel și St. O. Iosif), de unde s-ar putea aminti „Paingul”, el însuși un artifex.

Liviu Vișan anexează arcei lui Noe, ca o addenda, propria sa canoe, în ideea că „democrația naturii” (cum zica Mircea Dinescu) poate permite un ajutor dezinteresat acordat celui eșuat, prin voia divină, pe Ararat. Nu inventează, întru aceasta, precum Christian Morgenstern, noi propuneri (Cangurugutanul, Pisci-câinele, Hipopopândăul, Guvidra), nici nu face portretele unor hibrizi ai zoologiei melancolice, prin stângăcie (genetică?) precum Florin Mugur („Globeii”, „Ucla”, „Sivirul”, „Firminul”, „Safra”), un alt defensor al celor vulnerabili din motive rimbaldiene („din delicatețe viața mi-o pierdui”).

Sunt și câteva animale „de carpetă”:

cerbul, calul, fără de care răpirea din serai e greu de imaginat, taurul (senect și, aici, nese-mincier), ba chiar prădători, a căror „pedepsire” ar avea chiar o anumită justificare, deloc în firea naturală a lucrurilor - gracilitatea hranei (gazele), de care sunt legați natural printr-un nod gordian: *pielea unui bătrân crocodil/ desfășurată trofeu pe perete/ mulțumește cerului că n-a ajuns/ căpută de ghetă (cântec de trofeu);* bănuiesc, inspirat de vizita la „hacienda” unui Hemingway de Vălenii de Munte, cu favoriții franciscosefini.

Între mahnire și remușcare, poetul aduce în fața Înaltei Porți (dar din ce în ce mai îngustă) a conștiinței noastre o culpă difuză dar irecuzabilă. În „arhondologia” ființelor aduse „la bară” vom mai afla, în afara fulguratelor animale totemice, și calul, simbol al libertății pierdute, complice și jertfă a violenței stăpânilor (*caii de bronz, de marmoră ori de piatră/ scăpați din căpestre/ se scutură de praful statuiilor ecvestre/ rostind fiecare o tristă poveste (praf de statui);* undeva o imagine din Dali: *inorogi (acolo, cai, n.m.) cu picioare subțiri de lăcuste (umbră de floare).*

Este, în vecinătate, o zonă tușată și de Iordan Chimet în „Cele douăsprezece lumi ale visului. Antologia inocenței” (1972) - la luna „Caprilie” se inventariau animalele. Empatia, capacitatea de a vibra la „dureri înăbușite” sau, mai degrabă, tratate, în stilul moftului național, ca pasabile fapte diverse, crează metope, plăci votive de o (brumariană) „delicatețe infinită”; o astfel de pagină o aflăm în *cântecul cârțiței*, ucisă pentru „stricări” de grădini sau izlazuri: *am venit - băiguia - să vă zic/ că nu am fost pe lume cârțița nimănui/ la capătul galeriilor întunecate, aveam pui; continuă într-o rugămintă oarbă: acum cine îmi va săpa groapa/ în fiecare solstițiu de vară/ și cine-mi va împrăști noaptea din/ mână/ prospețimea mușuroiului de țărână.* Cu subțire pensulă japoneză, stampe imortalizând efemerul meteorologic: *la sânul cerului s-au adunat în fugă/ prin crânguri vagi de gânduri și de noapte/ s-ar zice c-au simțit miros de lapte/ și-ar vrea cu boturi albe să mai sugă (zăpada mieilor);* în siaj, am rememora, pentru atmosferă, din Florin Mugur: „bătrânul Hokusai/ făcându-ne semne vesele/ de după paravanul de mătase al crimei.”

Din diaporamele, insectarele și tablourile vivante din padocul lui Liviu Vișan - minim décor, maximă decodare/ reconsiderare - mai desprindem și *câinele de companie*, o devoalare, ca în „Povestea porcului”, a adevăratei și nobilei identități a unei cățelușe sterilizate, Leona (majuscula îmi aparține): *cântec de dragoste oarbă/ nevindecată// prințesă/ la capătul cuvântului lesă.*

Obiceriuri de sânziene (*doar cu-o fundă-n păr legată/ ies în noapte despuțată// cu găleata într-o mână/ să scot luna din fântână//*

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 13)

Bestiarul - vestiarul lui liviu Vișan

(...) *leg mănuchi de busuioc/ cu flori uscate de soc/ și-l înmoi cu semnul crucii/ să stropesc cu el ulucii/ întru pe furiș în casă/ îmi pun voal de mireasă/ las sub pernă busuiocul/ să-mi aflu în vis norocul/ și dacă-mi apare prunc/ spure găleata și-o arunc - descântec de fată mare*), eresuri (*culoarea cerului aprins la chindie/ mocnește în puful rândunicilor/ sub bărbie/ dacă va fi/ dacă va fi să fie/ numai de-acolo focul o să vie/ (...) superstiție pentru ziua în care se gătește mireasa/ să nu strici cuibul de rândunică vara/ că-ți arde casa - cuibul rândunicilor*) creionează o lume pierdută sau pe cale de a trece (numai și, din păcate, definitiv) în studii de etnografie și folclor.

Peste toate, cele cu voie sau fără de voie greșite, plutește un fel de vanitas vanitatum, de elegie, de vinovăție și melancolie, de fabulă difuză, ce nu-și exhibă morală, a unui faur sătul de ale sale: *pe când beat și trist fierarul/ bate vorbele în nituri/ pe imensa nopții gură/ ca viziera de armură/ (...) care bate cerul în ținte/ cu grăunțe de cuvinte (povestea fierarului de cuvinte)*; are conștiința unui dialog al surzilor, a acelui philippidian „monolog în Babilon”, dar asemeni lui Ausonius, „poet cu dulce nume” din amurgul antichității, știe: „Cu-n fir pe care-l trag din stele/ Poeții leagă vremile ntre ele.”

Plăsmuirile tasmaniene ale artistului Alex Ivanov (gravuri grav neliniștitoare) înobilează o carte pe care Liviu Vișan o datora copilului, de obicei neasistat, din fiecare, feliei noastre de candoare păstrată pentru mai târziu. S-ar părea că bestiile, privite mai atent, stimulează harul lui Orpheu...

Mihai Lovin - Cașoca

Starea de grație a câmpiei

Încă de la debutul său editorial cu placheta **SUAV**, apărută în anul 2000, **Nicolai Tăicuțu** a fost receptat ca un poet al câmpiei. „*Poezia lui se constituie - spunea scriitorul Dumitru Ion Dincă - într-o riguroasă arheologie a spiritualității întinderilor*”. Iar Florentin Popescu consemna că autorul „*receptează câmpia cu toate ale ei nu doar ca simplu observator; ca un ins ce nu-și depășește condiția de martor, ci, dimpotrivă, ca un om ce trăiește cu sufletul în inima întinderilor vaste*”.

În cea de a doua plachetă (**Susur**, 2001) poetul începe un „dialog” cu poemul, pe care-l va continua și în următoarele apariții editoriale: „*Ei, și tu,/ Oameni suntem!/ Spune poemul*”. Iată, în acest sens, o secvență din volumul **La început a fost câmpia** (2013): „*sunt momente în viața poetului/ când el, autorul/ trebuie să vorbească poemului despre nimic/ ca și când și-ar vorbi sieși despre nimic/ adică să*

stea pierdut, să fie în stare de pierdere” (**leșin**).

Notățiile fulgurante condensează lumina în „*cristalul pur de cuarț*” dar și, adeseori, în proiecțiile unui întuneric foșnitor: „*Culcat/ În lanul crud/ Simt cum/ Degetele-mi/ Devin/ Spice/ De grâu*” (**În lan**). La fel cum, ninsorile dinspre copilărie, aruncă peste umăr urme de pași, ce se pierd în zarea amintirilor: „*M-am născut în februarie,/ Într-un car cu boi,/ cu miriștea în suflet*” (**Miriște**). Un mozaic de cioburi de suflet răsfrânge chipuri și întâmplări din trecut, ce transfigurează prezentul: „*Fintâna în care mă oglindesc/ Cu chipul tatălui meu alături,/ Mlădierea curcubeului/ În sărutul câmpiei,/ Plutirea cuvântului/ Peste undele serii,/ Pace adâncă îmi poartă*.” (**Satul**).

„*Mai mare decât mine este aducerea aminte*” - recunoaște poetul, continuând să viseze, ca o santinelă, pe granița dintre ieri și azi: „*În sala tronului/ A intrat cu pași înceți/ Iarba/ A ros între rădăcini/ Lespezi de mozaic/ - Răsunător pietrișul urcă-n tulpini./ Frescele au căzut./ Au căzut călăreții/ În propriile sulii/ Vântul trece prin iarbă/ Și-i devoră/ Lumina/ Umbra de lumină/ Rămâne pe tron/ Ucigătoare*” (**Ieri și azi**).

Pe coperta a IV-a a volumului **La pas, prin câmpie**, Grigore Leaua nota: „*Cele mai multe dintre poeziile lui Nicolai Tăicuțu sunt adevărate efigii lirice, în care ființa poetului se regăsește proiectată pe fundaluri rurale abia schițate, asemenea unor sensibile desene în peniță*”.

Mutându-și locul de veghere a câmpiei într-o nouă perspectivă, poetul își „zidește” turnul de fildeș, care deschide orizonturile către interior: „*Privit dinspre munte/ prin perdeaua/ arhetip de-aromă/ a colinelor/ turnul/ de sorginte spirituală peste/ câmpie/ e totul./ Zidurile ce-l înconjoară/ de-atâta dor/ și pierderi în zare/ s-au subțiat/ cât să susțină/ raza de lună/ ce trece plutind/ pe fir de apă*” (**O privire de ansamblu**). Iar câmpia se umple de zile și nopți, de tăceri și zboruri, de imagini și sentimente: „*Iubito/ la primii zori/ deasupra nukului/ am văzut/ calul fetei morgana/ cu potcoave de rouă -/ vino/ și fură-i/ câmpia!*” (**Poem sav**); „*Iată, am cupa/ plină cu sevă/ iată, are cupa/ plină cu suflet/ Firul de iarbă/ mi s-a predat/ și m-am predat/ firului de iarbă-/ Din cupa lui se prelinge o lacrimă/ din cupa mea/ se prelinge polen*” (**Iată**).

Un poem cu totul aparte - prin concretețea sa - este cel intitulat **Focuri reci**, invocând procesiunea „*prilejuită de scoaterea din evidența arhivelor militare române a cailor căzuți în primul război mondial*”: „*A căzut stelu/ din regimentul 8 cavalerie/ alături de dimitru/ cel care l-a adăpat/ cu rouă de lacrimi./ A căzut stelu/ din iapa sură venit/ și din cer coborât/ în zi de mai/ 9, una mie nouă sute 16/ pe pajiștea înflorită/ pintenog/ și cu stea în frunte/ Marșul sfeșnicelor -/ pâlpare de flacără lină/ ce nimb era/ al copiilor/ neîntinați/ neadumbriți/ călare pe mânji/ (...) Cu evlavie dimitru/ privește procesiunea/ de sub două cruci/ cea de la mormântul/ eroului necunoscut/ și crucea din sat/ fără mormânt*”.

Ipostazele câmpiei și ale oamenilor ei țin însă de nesfârșire. De aceea poetul exclamă, într-un scurt poem, spre finalul acestui volum: „*Iată-mă alb/ în fața/ colii albe*”.

În **Liricele**, apărute în 2004, la marginea câmpiei apare conturul orașului, cu țărani lui urbanizați, pe care viața i-a înproprietărit pe un hectar de cer plimbat cu bicicleta: „*vasile nu a fost șocat/ de frăgezimea dimineții/ când se întorcea de la schimbul 3/ pe bicicletă/*

gheorghe nu a fost șocat/ când dimineața a tras pe el/ plapuma cu greieri/ de i-au rămas picioarele dezvelite/ și nici grigore/ nu a fost șocat când/ dimineața i-a sugerat/ distanța aristocratică a câmpiei” (**accepții paralele servite pe inima goală**). Și parcă ogoarele, cerul și cumpenele fântânilor ar striga după ființele lor de odinioară, implicându-l pe poet într-o complicitate acceptată: „*atunci când plec/ puțin câte puțin/ câmpia mă strigă/ încet, cu sfială:/ hei, fiule/ să-mi aduci dropsuri mentolate/ că tare mai sunt bune/ seara/ după arșiță!*”; sau: „*spre seară/ de dincolo de gard/ mă pândește câmpia/ și eu/ asemenea/ de dincoace/ cine va sări primul pârleazul?*” Dar asta doare - mai ales în somn, mai ales atunci când acasă devine un loc străin: „*scriitorul de vagoane/ a adormit/ între șine/ cu noaptea de iulie/ în brațe/ un vagon de marfă/ a venit/ dănțuind ritmat/ și i-a tăiat/ raza de lună/ cu care era legat/ de stâlpul casei*”.

Un volum de referință în opera lui Nicolai Tăicuțu îl reprezintă cel intitulat **Fi-voi câmpie**, apărut în anul 2006, la editura ieșeană Timpul. Versurile relevă o nouă imagine a câmpiei, care devine „*dropie despicând amiaza în două*”, iar poemele se rotunjesc în incantații metaforice, ce nu pot fi citate decât în integralitatea lor: „*câmpia nu are umbră/ precum are dealul/ precum are muntele/ ea are/ o înțelegere cu soarele/ - cel dătător de umbre - să o uite/ așa ca din nebăgare de seamă/ în vejnica lumină*” (**Călcând pe lumină**); sau: „*calc ceața/ cu jumătate de aripă/ împrumutată de la/ fiul meu nenăscut/ cealaltă jumătate/ mi-a fost retezată/ de cumpăna fântânii/ la o coborâre rapidă/ (să fie pentru morții mei/ am zis)/ nevăzut, neauzit/ zborul meu se clatină*” (**Support de poem, ceața**).

Lumina și culorile par să curgă, limpezite de gând, către o altă dimensiune, dureros de blândă: „*rana înflorită/ nu rodește/ (excepție face/ acea rană a nopții/ numită dimineață)*” (**front liric**). Cântecul de greier devine nesomn, satul este o „*candelă veche/ pierdută în iarbă*” iar câmpia, spune poetul: „*tot sare în curte/ și-mi bate în vis/ ca-n toaca bisericii*”.

A scrie astfel, sugerează Nicolai Tăicuțu, înseamnă să înțelegi ce ar putea fi poemul de dincolo de cuvinte: „*mă aplec/ peste stropul de lacrimă/ ce ți-a rămas pe obraz/ și nu știu/ rouă este/ sau afund de mare/ - după sclipiri/ după dâra de sare?*” (poem). **Rugă de seară** - ultima poezie din **Fi-voi câmpie**, are semnificația mării contopiri, a însetării care nu trece niciodată, oricâte fântâni ar țâșni din magma freatică a câmpiei: „*mântuit de patimă/ rotindu-mi privirea/ de jur-împrejurul zării/ simt cum prin pori/ intră câmpia în mine/ puțin câte puțin/ precum vinul împărtășaniei/ în trup și minte*”.

În mai toate volumele sale, înaintea grupajelor tematice, Nicolai Tăicuțu inserează un poem motto, un fel de cheie a cărții. În **Dincolo de semn** (Editura Editgraph, 2009) - această poezie/motto se intitulează **la dispoziția poemului** și avertizează că semnele sunt tăceri datorite prietenilor: „*țac/ cel mai bine - mărturisește autorul - în mulțimea de prieteni*”.

În inima acestor tăceri, care este și inima Bărganului, un anonim meșter Manole, perpetuat din generație în generație, ridică o succesiune de ziduri, înălțând bolțile catedralei de neodihnă: „*la mine-n câmpie peste casa străbunicului/ fiul rămas acasă adică bunicul/ și-a construit casa cu materiale/ din demolările primului război mondial/ peste casa bunicului*

(Continuare în pag. 15)

(Urmare din pag. 14)

Starea de grație câmpiei

tatăl meu/ și-a construit casa cu materiale din demolările/ celui de-al doilea război mondial// peste casa tatei mi-am construit eu casa/ (...) în momentul acesta (...)/ stau în casa străbunicului și prin fereastră/ arhetip (...) contabilizez gradul de responsabilitate/ al fiului meu care deja a ridicat doi pereți/ peste casa mea” (iz patriarhal). În această casă a omului câmpiei timpul este plin de miracole și vești proaste, amintiri și îngrijorări, zboruri de fluturi sau revărsări de ape.

Pendula care măsoară timpul patriarhal este, de fapt: „fiica ceasornicarului/ (cu trupul adiere de/ vânt pe fața crispată a mamei)”, care „și-a sprijinit/ bărbia de pervaz/ și a bătut rar din pleoape”. În contrast, imortalizarea timpului într-o eternitate provizorie este apanajul bătrâneții: „singura pretenție a bunicului/ când l-am scos la pozat/ (...) a fost să se distingă foarte clar/ la dezvoltare/ aroma florilor de câmp/ din săculețul legat/ la-ncheietura mâinii drepte/ cea purtătoare de toiag”. Este de remarcat o schimbare schițată spre versul de mai mare întindere, având încrustate în cuvinte livrescul și ironia: „poemul haiku/ ajuns sub clopot transparent/ dispare cu desăvârșire....// din lipsă de ființă niponă/ pare-se.”

Modificarea discursului poetului devine evidentă în următorul volum - **piatra piatră de e piatră** - structurat pe cicluri ce poartă - drept titlu - versurile din cunoscutul cântec, care îl continuă pe cel de pe copertă: **șade jumătate-n apă** (primul ciclu); **o crapă calul de-o calcă** (al doilea) și **inima mea multe răbdă**, la care se adaugă două „refrenuri”: **of of of** respectiv **adaosuri**.

Apărut în 2011, la Editura Valman, volumul amintit diluează câmpia în zvonurile habitatului uman, traversat întotdeauna de o apă, la fel cum viața omului este traversată de timp. Curgerea dă sens, fixând pe cer sau în memorie, drept punct cardinal, steaua nordică a existenței. Iată, în acest cadru, un joc sugestiv: „astăzi/ cu glezna sub unda râului/ proslăvesc măreția muntelui privind/ piramida făcută de fiica mea/ dintr-un bulgăre de argilă plastică/ pus sub o piatră aplatizată/ la rândul ei pusă sub trei granule de pietriș/ și în vârful/ cu un fir de nisip// vârful pe care eu/ încerc să fixez acest poem: **la dorința ficei mele/ iese muntele din apă**”.

În arealul câmpiei se găsesc, mai întotdeauna, lucruri stăvechi: aripile păsării arheopterix, piatra cu cochilie, nuntirea morții, turma de pietre etc. Dar sentimentele sau bătăile de inimă fisurează această geologie stranie, dându-i imponderabilitate și grație: „răcoros/ precum pe umărul rotund/ al fetei pe plajă/ se târă/ șarpele peste piatră// și piatra/ de emoție/ crapă”

În ciclurile intitulate **refren**, sugerând spirala repetativă a lumii și poate chiar a universului, se aude, din când în când, păcănitul istoriei recente, cu inutilul ei motorul pe care i

l-a pus, sub caroserie, „mihai ursachi din iasi”: „cât timp în piața scânteii a stat proșăpit/ nod în intersecție statuia lui ulianov/ demarcând anotimpuri geroase/ pe sub șapca lui, a lui Lenin, au trecut cârduri de păsări/ dus-întors, cu precădere cocori...// acum aruncată, culcată la pământ/ printre bălăriile urbane statuia/ întinde o mână către nimeni (că din ceruri/ nu i se răspunde și se știe de ce)/ timp în care pe sub șapca lui trec cohorte de râme” (**despre cocori numai de bine**).

Dar, ne spune poetul, sensul existenței nu este istoria, singura salvare posibilă fiind - poate - inocența înțeleaptă a copilăriei, de a ști că nu știm nimic: „copilul ține-ntre palme un fluture/ și știe că mai devreme sau mai târziu/ acesta-și va lua zborul// copilul ține-ntre palme o pasăre/ și știe că mai devreme sau mai târziu/ acesta-și va lua zborul// copilul ține-între palme bolta cerească/ și nu știe nimic”

Volumul apărut recent - **La început a fost câmpia** - reprezintă o reîntoarcere a poetului în spațiul vast al Bărăganului. Însă, parafrazându-l pe Nichita Stănescu, putem spune că poetul, chiar fiind de profesie geolog, nu are... câmpie personală. Câmpia lui e freaticului cristalin și pur din adâncuri, cerul răstignit pe cumpăna de salcâm a fântânii, depărtarea peste care se revărsă lanurile și singurătățile asurzite de țipetele stolurilor de cocori. Este mărturisește Nicolai Tăicuțu: „o coexistență pe care o trăiesc zi de zi/ susțin câmpia cu umărul și cu fruntea/ și o respect dumnezeiește. la rândul ei/ mă ajută să trec puntea ridicată între orizonturi/ peste apa curgătoare a zilei de azi”.

Volumul cuprinde trei momente/ secțiuni intitulate **de dimineață, din faptul zilei, și la ceas de seară**, sugerând succesiunea vârștelor rememorate în poem: „... aici, pe colină - scrie autorul - unde mă ve-deți străveziu/ în ceața coborâtă de pe muntele din spatele meu/ (munte ridicat de pe fundul mării cu armată/ de scoici și de melci în avan-gardă și pe flancuri)// numai de aici, vă rog să mă credeți, / vă pot explica urcarea câmpiei în suflet” (**de din deal**). Trăită astfel, „ca nud/ al singurătății”, câmpia devine o moștenire și un destin: „nu am rugat pe nimeni/ să mă des-prindă/ de bruma timpurie a dimineții- / supliciul arderii reci l-am suportat singur/ pe talpa desculță (...)/ nu am rugat pe nimeni/ să-mi arate drumul prin câmpie/ până la marele râu -/ crezul în fata morgana/ mi-l asum drept moș-tenire/ și, nici mama, și nici tata/ nu și-au făcut griji” (**o, nu!**)

Peisajele reliefează mitologia unei Atlantide arhaice, scufundate în negura vremurilor: „mândri sunt, doamne, demni și frumoși/ bărbații din satul meu... (...) frumoși sunt, Doamne, dimineața/ când se ridică din dunga mormântului/ verticali, cu brațele desfăcute a cruce” (**retrocedare cu respect**).

Și totuși, câmpia încă respiră aerul dumnezeirii, ca o ultimă speranță pentru continentul scufundat în cer: „...Iisus Hristos/ nu avea cum să fie răstignit/ în câmpie, zarea atât de largă și/ liniștitoare este mâna Domnului/ care l-a luat din mormânt/ l-a așezat în lanul de grâu...” (**absorție**)

A doua secvență a volumului- **din faptul zilei** - explorează tocmai această șansă a întoarcerii la înțelegerea primordială, la conviețuirea cu stelele, roua și grânele: „iată-i adunați pe izlazul comunal/ de pe malul nelocuit al râului/ tăfăsuind: sprijiniți în cot, cu tâmpla în mână/ pe terasa râului, întinși pe nisip sau/ în buchete-grupuri mici/ completându-se întru firea omului (...)/ se recunosc între ei, se ating a îmbrățișare:/ tu al cui ești? cel mare sau cel

mic?/ cel din deal sau cel din vale?/ dar taică-tu unde este? dar maică-ta?/... undeva mai încolo, aha,/ sunt undeva mai încolo (...)/ să încercăm vadul prin râu, vadul/ doar de mine știut, de mine făcut cu migală/ din nisip și pietriș, ridicat, bob cu bob/ de trecerea la spălare, cu apă rece/ apă curgătoare, curați, în curtea bisericii/ să ne regăsim” (**vadul**).

Câmpia are puncte de reper sigure, pe care uitarea nu a reușit să le îngroape definitiv: „la mine-n satul copilăriei/ zarea este limpede pe trei părți de/ vecinătatea a trei sate:/ două sate se desfac în câmpia română/ ca și satul meu, cu capetele ulițelor/ sprijinite pe zare, iar cealaltă coboară/ în josul colinei și se-nfinge-n rana câmpiei”. O arheologia blândă, cum ar fi spus Petre Stoica, îl ajută pe poet să dezgroape semnele: fântâna, zborul fluturilor, salcâmii, cerul și, mai ales, **piatra de hotar** care: „...din trebuință/ cu car cu boi a fost adusă acolo/ sau, mai mult, de apă-nvolburată/ a fost pusă semn de trecere”

Aceste simboluri devin uneori atât de acute încât inversează, într-o oglindă ironică, raporturile dintre om, ființe și lucruri: „am ieșit cu câinele meu în câmpie (...)/ îi arăt cu degetul o iluzie la orizont/ și el aleargă într-acolo, la țintă fixă/ și se întoarce cu iluzia în privire (...)/ îi arăt o pasăre în zbor/ și el se așează pe picioarele din spate/ și privește pasărea sau zborul ei/ îi arăt în ape un peștișor/ și el se așează pe labele din spate/ și privește peștele sau înoul lui// ne așezăm la umbra unui salcâm/ ce susține cumpăna fântânii/ și salcâmul ne privește ca și cum/ eu și câinele meu am fi un tablou cu natură vie/ ogândit în luciul rotund al apei din ciutură.” (**pseudokinegeticos**)

Mai mult ca prezentul celei de a treia părți a volumului, intitulată **la ceas de seară** descrie un timp, sau mai bine spus un anotimp implacabil: „copacii nu mor în picioare (...)/ când le-a venit timpul/ se culcă ușor pe umbră, într-un ceremonial/ care, probabil, durează tot patruzeci de zile/ ca la om...” (**normalitate**). Ca o pierdere în lumina lină, ritualul morții devine nuntă de piatră, acceptată cu seninătate: „e prea mult/ e prea puțin/ încă nu pot să-mi răspund// satul meu subteran/ prin fântâni iese la suprafață/ în noaptea scurtă a verii// se-nfiripă și/ plutește deasupra pământului/ într-un alai nocturn de nuntă mută// pe umeri mă poartă/ mire scrutând orizonturi vecine eu însumi streășină/ în raza lunii/ în căutarea miresei furate” (**secvențe nocturne**).

Rămâne, ca durată, poezia de dincolo de cuvinte, reflectată în poemul **intimitate, dinadins**: „voi dormi sau voi trăi o noapte/ despre care nu voi scrie niciodată/ despre care nu voi vorbi niciodată”

Florin URȘULEANU

Flashuri existențiale

Volumul de versuri al **Ceciliei Moldovan**, apărut recent la Editura ieșeană Junimea (**Cartea de identitate a privighetorii**) reprezintă: „... cartea identității proprii, în duhul Sinelui și cu cerneala Eului, sub neoanele monocrome și austere ale Supremului” (Dan Bogdan Hanu, în prefață).

„Discursul poetic al Ceciliei Moldovan - adaugă pe coperta a IV-a Ion Roșioru - e unul de o rară tonicitate, vioiciune și suplețe și el impune un nume de care, cu siguranță, se va vorbi.”

Cu un discurs liric mai puțin feminist

(Continuare în pag. 16)

(Urmare din pag. 15)

Flashuri existențiale

cecilia
moldovanCartea de identitate
a privighetoriiEditura
JUNIMEA

placheta de față reprezintă, după părerea noastră, o imersiune în diversitatea agitată a abisurilor societății contemporane și a realităților ei implacabile, ce osândesc poetul-înger să-și târască aripile prea grele prin praful drumurilor, în rătăcirea către nicăieri: „îngerilor venerabili le-au crescu bărbii chinuite/ după gratii/ cei mai mulți au evadat cum au putut/ care în cer care pe sub pământ/ câțiva se ascund rușinați prin corole de heruvimi/ că nu-și pot plăti factura la lumină” (*zgura cotidianului ninge cenușiu peste visele lumii*).

În primul ciclu (purtând titlul volumului) sufletul fotografiază, în fulgerarea prevestitoare de furtuni a flashurilor existențiale, ipostaze, atitudini, dezamăgiri sau chipuri: „emigranță incognito la oraș”; „necântătoarele muppet” (*blestem ori binecuvântare - II*); „ne-am văzut de drum/ să cumpărăm o bucată de cer îndepărtat/ cu tot cu măiastră” (*blestem ori binecuvântare - III*); „trec agale prin piața viselor înghețate / (...)/ nu știu unde aleargă oamenii aceștia/ că eu mă caut pe mine și nu mă găsesc” (*piața cu vise*); „ploile care potopesc duplicitățile întârzie/ la ușă vin vremuri croite anapoda” (*scântece demografice târzii*), „pământul străin e bun pentru/ vreo fugă în Egipt cu pruncul de mână/ cum eschimosul nu visează alte zări/ de teamă că iglul i se va topii pe-acolo” (*non-emigrant de profesie*).

Poezia latentă - starea de poezie - a autoarei are disponibilități acute, ce pulsează sub rana cuvintelor; „ochiul cufăr al Sfintei Vineri” ascunde comorile nebănuite ale orfevrăriei luminii: „de când cu noul palat/ cerul ei e o frânghie cu rufe/ pe un perete înalt” (*cer cu frânghie de rufe*).

Un singur lucru pare salvator - refugiuul memoriei în copilărie, acel teritoriu în care nimic nu este imposibil: „copilul cu ochi de azurit aleargă soarele/ în jurul căsuței desenate/ dă foaia pe cealaltă față a pământului/ și apucă luna de un corn/ plantează apoi oameni,/ milioane, cu inimi în loc de cap” (*somnul afecțiunii*). De acolo, de la ferestrele cu ochi albaștri, bălciul lumii poate fi transfigurat în bucurie naiv-amăruie: „nu-mi irosiți lacrima cailor/ de la caleașca hodorogită/ ea plutește pe drumuri frânte/ printre trecători beți/ și limuzine ochioase”.

Titlul celui de al doilea ciclu - *lacrimi*

cu trenă - anunță un ev al cometelor, un muzeu mărunțind timpul, sub privirile „necunoscutului custode”. Exponatele evocă un timp revolut, poate singurul în care fericirea era (și este) posibilă: „trăsura fără roți” a bunicului; istoria ca percepție individuală („mă așezam cu fața la Cortina de fier și/ încercam să o străpung cu ochii minții/ îi îmbrăcam în carne și oase pe cei/ din poza căzută din eter”, paginile manualelor de liceu, statuia libertății „răstignită la vedere”, case „cu ferestre spre nori” etc.

Reușitele poetice ale Ceciliei Moldovan țin și de o anumită implicare în poveste, de decriptarea unor trăiri personale, precum în această *Scrisoare către fiica mea*: „Trăim trei vieți deodată/ într-o zi mi-ai cerut/ să nu ți-o mai trăiesc pe a ta/ te-ai închis la etaj în casa din vecini/ cu două lacăte/ apoi ai tăiat firele găsite pe-acolo/ «sunt fericită, mamă», îmi spuneai...// stau seara sub geamul tău și aștept/ să te zăresc/ să-ți ghicesc starea inimii la lumina/ neonului din bucătărie/ «sunt fericită, mamă», îmi tot repeți...// tata s-a căznit să ridice o casă/ peste șirul de brazi primitivi ai bunicii/ peste ochiul albastru de apă/ în care îți lepădai uneori oboseala/ eu m-am retras între meri/ și aștept Paștele/ să ieșiți și voi după ecrane/ în aer primenit/ în lumină lină”.

Cel de al treilea ciclu - *nestematele sacrificiului* - schițează un „raport către divinitate”: „la tine mă gândesc, suflete,/ răsucit între gnoze și profeții/ în boboteaza trecută/ prelinsă din țăriile cerești,, (*deruta orologiilor*). În context, ochiul pineal, la care au acces doar copiii și Dumnezeu, devine referențial, ca intuiție a spectacolului lumii: „doar viața aleargă fără tine/ lăsându-te un pic mai copil/ lângă o grămadă de păcate” (*al treilea ochi*). Cartea se încheie (ultima poezie din cuprins este, credem, lipită acolo) cu un simbolic monolog în fața *Întunecatei*: „tu, întunecato, nu mă privi așa languroasă,/ sclivisită, că în fiecare dimineață/ îmi beau ceașca de lumină/ să te pot orbi într-o zi.”

Sigur, versurile Ceciliei Moldovan suferă, încă, de o anumită aglomerare a cuvintelor uzate și a clișeele banale, dar important e ceea ce are poezia sa (și incontestabil are!): fior liric, profunzime și sinceritate.

Mihai Lovin - Cășoca

Poezia de zăpadă

Pe prima pagină a plachetei de versuri seminate de *Corina Petrescu - Trei lacrimi. Povara amintirilor ce vor veni* - apărută recent la Editura Citadela - Satu Mare, sunt inserate trei motto-uri, dintre care cel mai semnificativ, după părerea noastră, este citatul din Blaga: „Cuvintele sunt lacrimile celor care ar fi vrut așa de mult să plângă și nu au putut”.

Spunem asta deoarece poezia Corinei Petrescu are calitatea de a fi, în primul rând, trăire, chiar dacă uneori banalul neșlefuit sau aerul vetust oxidează suprafața rostirii poetice. Poate că, printr-o selecție mai riguroasă și renunțarea la poeziile cu rimă, majoritatea convenționale, de album nu ar fi însemnat o pierdere; dimpotrivă...

Indiscutabil însă, filonul liric există și, atunci când autoarea ajunge la el, starea de zbor devine firească, chiar dacă îndoiala nu poate fi

evitată: „Ezit în fața ușii acestei colivii,/ Să intru, să nu intru, să pot s-aleg, să nu-mi/ Transform în scrum aripile firave...” Între confortul coliviei de aur și libertatea pierderii în orizonturi de ceață, fremătătoare, poeta pare să opteze, totuși, pentru ultima variantă: „Alege!/ Puntea vaporului este plină,/ Ei au ales.” (*Balans*).

În tumultul vieții, purtându-și singurătatea prin mulțimea semenilor („Când noaptea rămâne singurul prieten/ Și singurul umăr pe care să-ți sprijini singurătatea”), poeta se lasă ninsă de gânduri ce se topec pe buzele însetate, căutându-se pe sine. Chiar dacă intuiește că existența nu poate fi înțeleasă și că trebuie doar trăită și adunată din zgura cotidiană, în: „Cuvintele nerostite și/ Gesturile neduse până la capăt/ Și străzile fără importanță, alese din mers/ Și ura și bucuria și clipele de tăcere/ Îmbrăcate în minciună,/ De fiecare dată, alta,/ De fiecare dată, prima.” (*După amiază cu scrumieră*), poeta este mereu pregătită să plece către o nouă iluzie: „Geamantanele așteaptă la ușă, indiferente./ Ploaia visează la iubitul ei, curcubeul./ Te simți ciudat de parcă viața ta/ Ar fi geamantanul de la ușă/ Plin de lucruri nesemnificative/ Dar atât de importante pentru tine.” (*Nefirescul firesc*).

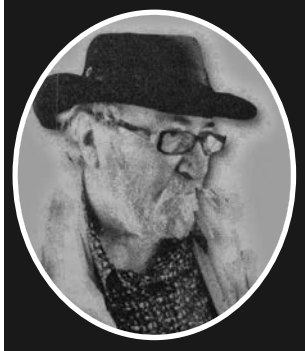
Sub viscolirea nostalgică a ninsorilor villoniene, transformate în ploi monotone, zădărnica e copleșitoare: „Gata cu ploaia, gata cu binele nostru, al celor care abia respirăm,/ Iar la televizor ne arată doar cod roșu, cod portocaliu, cod galben./ Prezentatoarele se întrec în dramatizarea meteo de parcă/ E ultima noastră zi pe pământ./ Unde sunt ploile de vară? Unde sunt?”

Chiar Timpul devine departe, încremenit sub blitz-ul așteptărilor: „Cartierul în care stau este destul de liniștit./ Nu reacționează în niciun fel/ La bătăile orologiului./ Numai gropile sunt dovada/ Trecerii timpului pe aici.” (*Aici, departe*).

Și totuși... Notații fulgurante, metaforice - unul din atuurile poeziilor Corinei Petrescu - reușesc, de multe ori, să transfigureze amintirile în irizări de lumină, sclipind a lacrimă pe obrazul necunoscutei din oglindă: „Le chemi.../ Le adori.../ Te uimesc.../ Te alintă.../ Până într-o zi când se supără/ Și devin/ Răvășitoare candelă...”. Iar ceea ce este sau pare a fi dezolant, capătă aura eroică a blândeții, Dumnezeu putând fi un om al străzii, pe care îl împrumutăm, din când în când, cu două sute de lei. Poate că nu îi vom privi niciodată înapoi, dar răsplata vine odată cu plantele din propria grădină și miracolul înfloririi lor, fie și în vis. Tulburătoare întrebarea din finalul poemului rezumat mai sus (*Troc*): Dumnezeu în această ipostază, de om al străzii: „a avut vreodată/ Vreo floare a lui?”

Semnal

În volumul în curs de apariție *Arina, Tania Nicolescu* surprinde, cu intuiția psihologului, avatarurile unor personaje aflate în căutarea propriilor identități. Eroina ce dă titlul cărții este o colecționară de suflete moarte, asemeni lui Cicikov al lui Gogol, dar fără pragmatismul jalnic al acestuia. Investiția ei în ajutorul oferit celor aflați în momente de cumpănă, sfârșește însă cu o dezamăgire. Soluția? Evadarea din infernul lui Sarte, care *sunt ceilalți*: „...sper - spune Arina, în final - că, în sfârșit, voi avea suficient timp pentru a mă putea întâlni și cu singura persoană, pe care am ignorat-o atât de multă vreme.”

In memoriam Ion STANCIU

Poetul buzoian Ion Stanciu s-a născut în anul 1950, în satul Lanuri, comuna Ziduri, județul Buzău. A fost absolvent al Facultății de Filosofie și Istorie din cadrul Universității București, după care a lucrat ca profesor în învățământul preuniversitar din Buzău. A debutat editorial cu volumul **Despre uimire** (1975), pentru care a primit **Premiul de Debut al Uniunii Scriitorilor**. După patru îi ani apare, la aceeași editura, o altă carte ce s-a bucurat de aprecieri unanime: **Ființa concretă**. După revoluție publică noi volume și colaborează la mai multe revistele literare din România, precum și la cele locale. S-a stins din viață vineri, 18 octombrie a.c., fiind înmormântat la Tisău, satul natal al soției, ceea ce face să devină și mai tulburătoare ultima poezie din acest grupaj, scrisă cu mai bine de 24 de ani în urmă.

„Aripă înfiptă-n țărână ”

El ne spunea că va pleca, lăsându-ne singuri și uituci! Nu l-am crezut și i-am mărunțit viața la tarabele noastre de zvonuri, în zborurile noastre sticloase, ieftine bibelouri înzoronându-ne ochii și inima.

Acum ne prefacem că plîngem, îi căutăm urmele, ca să le acoperim, să le ștergem, să nu le mai auzim cum latră din văzduh la drumurile nostre de pulbere. Ne prefacem că i-am fost prieteni! Dar, privindu-ne în oglinzile sufletului, ar trebui să recunoaștem: și noi suntem vinovați pentru plecarea lui! Noi toți...

L.M.

Ion STANCIU

DESPRE UIMIRE (Editura Cartea Românească - 1975)

Orpheus

Vin spre tine în câmp, Orpheus,
Înotând prin ceața ademenitoare, scuturând
belșugul de raze de pe umeri.
Înaine-mi sunetele îmi arată un drum
printre lăstari de argint;
limba mea învață acum foșnetul,
ochiul meu cuprinde mișcarea cea fără odihnă,
de frunte mi se agață ceața razelor.

Un lucru e adevărat dacă are umbră!

Mă-ntâmpini, gesturile tale se desprind
de pe trupul tău ca păsările foșnind din aripi!

Ultimul meu imn

Aștept binecuvântarea frunzarelor
prăbușite peste mâinile tuturor celor ce au iubit!
Clipă! vrednică sărbătoare,
inundă-mi ochii, cerul gurii înghețe de cântec,
tâmpile, verticale lacuri fără undă
pe care iubirea-mi numără
lebedele albe înghețate în spasm.

Din meșteșugul meu doar umbrele
își pot revendica o glorie apusă
și-o moarte întăritore de pace,
născută în valuri de imn.
Atunci cîntul meu, cel fără putere
asupra morții, va veni din vastele cîmpii solare,
înaintea ta, asemenea magului!

Poetul în fața nopții

I

Acolo unde lacul coboară în trepte
învăpăiate - ca un sărut repetat de cer -
cu sceptru de veștede trestii;
unde fiorul coboară în lac,
înfiripat din țaria atinsă de-un murmur de jos,
și unde cele ce se ascund în umbra Dumbrăvii
înălță spre cer
un cântec de chemare - acolo, chiar dacă
nu va fi nimic care să semene cu el însuși,
va bate o inimă!

Fulguiesc dese fulgerele
cu fruntea dintre norii de argint, suind;

nimic în fața lor nu are făptură mai curată
ca trestia...

Vigoarea se lasă peste cele iubite în noapte;
numai iarba razelor de lună se veștejește.

Poetul pleacă din adevăr,
rămas de-a-pururi cu un cusur mai adânc
decât proprietatea de răpitoare a razelor;
din pasăre plecat, în pasăre întors!

„Peste câmp bate sclipătul lunii ”;
mrejele-i ca pânzele de paianjen
pătrund negura,
mișcându-se repede spre toate zările deodată;
Se ivește marele spațiu sub milioane de inimi
și câte o lume izbutește să iasă din mușchiul
umed, aspirând spre zenit asemenea lacrimiei
ce se usucă.

II

Extazul ce te cuprinde e al
luminii, în undele cerului tresăltând;
frontul de spumă și coralul întunericului,
iar deasupra, înfipt
în subțirele unei raze -
pescărușul
și tot ceea ce, odată cu ochiul,
primește binecuvântarea brizei!

Adiere peste păduri fremătătoare;
în dialogul nostru
traduc cele ce nu sunt
în sâmburi
și lacrimi
ce-ndată îmi încolțesc în palme!

Pur extaz!
Aud râsul tău
deasupra-n corăbii de raze
și, subțire ca o răpăială de ploaie de vară,
poezia te fecundează.

Ființa concretă (Editura Cartea Românească - 1979)

Copil pe deal

Rană sub tâmplă, tufa măceșului pe deal;
sânge alb, gelatinos, o turmă intră-n pădure.

Cum poate copilul de pe creastă să facă
din temuta piele a timpului, umedă, zmee,
să îndoiaie amurgul ca pe-o nua?!

Îl rog să mai facă o minune, dar umbra mea
ascunsă în rana sângerândă a măceșului
întinde o mână spre el depărtându-l.

Și noaptea se lasă strivind
iarba și fructele roșii!

Ca o pasăre

Lipit sunt de pământ, suntem unul aș spune
dacă pasărea nu mi-ar țâșni prin piele
dând la o parte țărîna.

Izbesc cu sete aripile-n mine însumi;
ostil îmi sunt
până la cuvânt,
până unde el trece

de propria lui făptură-n mireasmă.

*

Așa s-a crezut: că poeziei nu-i trebuie
decât cenușa sumară a unei inimi
că, asemenea unei aripi înfipite-n țărână
și ridicând-o în slăvi,
ridică țărîna voci în lumină!
Așa s-a crezut...

Oraș

Ceața lipește pe ziduri încremenirea
ca pe-un afix;
în fiecare minut crește un cap al singurătății.

Strada, o prelungire a șovăielii!
Cunosc mai toate frunzele căzute
pe marele bulevard -
așa ajungi să cunoști ceva: după ce moare!
O amețitoare reclamă te-a înșfăcat de guler
și te-a pupat cu dinții căzuți.

Oh, păsările-n mici bucăți de piatră zguruită
se schimbă, cântecul lor are frumusețea
din urmă.

Seară. Străzile pleacă după rouă în cer.
Numai sunetele nu pier,
tocmai dau în spic: scrâșnetul
unui automobil
urletul sirenei pe acoperiș. Odată au avut
și ele o copilărie
miezul unei dulci poiene!
Ca și lumina, dealtfel, pe care coșarul maimuță
o freacă sus, aproape de izvorul ei natural,
cu peria de sârmă!

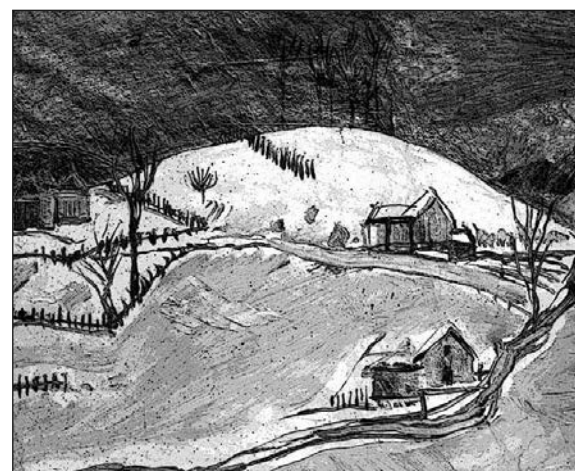
Lângă pâraul Tisău

Zăpada crudă adulmecă pâraul,
crește sub talpă, din nisip,
o blândă vegetație de oase.
Aici pe colină
vântul și buzele se-nțeleg de minune,
Suavă meditație despre șoaptă.

Ca vocea într-o peșteră vii spre tine însuși -
neadevărat ca o pasăre,
răsfăț al nuanțelor.

De o mie de ori cuprinsul!
E tot ceea ce iubesc în afară de tot ce este.
Aici mi se înfige în carne lumina.

Acest pârau e respirarea mea,
prin el pot să fiu aici și atunci!

PROZĂ SCURTĂ

Iulian MOREANU

Pasageră de ocazie

Aș minți dacă nu aș recunoaște că am ezitat; să o iau sau nu cu mașina? Și încă acest lucru s-a întâmplat zile la rând. Câte exact, n-aș putea spune. Oricum, să tot fi fost două, trei săptămâni. Mașina era nouă, iar ca să încep de pe acum să recuperez o parte din banii dați pe benzină de la pasageri de ocazie nu aveam nici un chef. De fapt, nu doar că nu aveam chef, ci cred că nu am să fac acest lucru niciodată. De aceea i-am privit întotdeauna cu un dispreț suveran pe cei care-și opresc hârburile în apropierea celor ce așteaptă microbuzele în stații oferindu-și fără nici un fel de jenă serviciile.

Dar, mai ales, aveam încă vie în memorie întâmplarea prin care trecuse un bun prieten, care era să o încurce rău de tot cu o smințită de femeie. O luase cu mașina în timpul unei ploii torențiale, iar aceasta, la puțină vreme a început să delireze, să se creadă un fel de regină a ploilor, și în general să vorbească în dodii până când, sugerând că poate controla destine umane și că poate prevedea un posibil accident l-a enervat atât de mult pe prietenul meu încât acesta nu a mai suportat și a oprit mașina, hotărât să o scoată afară cu forța și s-o lase în ploaie. Când însă a coborât și a deschis portiera, nebuna dispăruse pur și simplu. În plus, mașina oprise la câțiva centimetri de un cap de pod.

Urmam exact același traseu străbătut și de el și mă temeam ca nu cumva să opresc mașina chiar în dreptul ei, fără a știu că e ea (adică acea *nebună*). Mi-o descriesese ca fiind de o frumusețe uluitoare, de-a dreptul stranie, însă spre norocul meu nu văzusem niciodată o astfel de ființă prin geamul mașinii. De altfel, nici nu se îngâmădeau prea mulți să facă semne să opresc, intimidăți fiind probabil de aspectul mașinii. Precis își ziceau că nimeni nu oprește o asemenea scumpenie pentru a lua pasageri de ocazie. Doar câteva babe care habar n-aveau de mărci de autoturisme s-au încumetat să dea din mână, mișcându-și palma dreaptă în sus și-n jos, fără prea mare convingere, cam cum se făceau odinioară semnele de rămas bun de la fe-reastra deschisă a trenului. A, și din când în când, câte un bețiv, căruia i-ar fi fost la fel de indiferent dacă l-aș fi luat eu în mașină or s-ar fi îndurat de el vreun căruțaș.

Prima dată când am văzut-o mi s-a părut ca o lalea răsărită fără nici o logică într-o brazdă de ceapă. Nu pot să-mi explic de unde mi-a venit această comparație. Era într-un grup eterogen și pestriț și nu avea cum să nu iasă în evidență. Parcă se afla în mijlocul unor salahori care așteptau ca vreo camionetă să oprească și să-i ia la lucru pentru o zi (ca în filmele alea sud-americane).

I-am făcut cu ochiul, ca un nesimțit - dar a fost mai mult un gest reflex, la modul admirativ, doar pentru mine, pe care îmi place să cred că nu l-a observat. Ar fi trebuit ca într-un timp foarte scurt, una-două secunde să se concentreze (să se „focuseze”, cum zic deșteptiiăștia de azi) asupra unui individ (eu) aflat dincolo de un parbriz al unei mașini japoneze pe care nu prea părea a o băga în seamă. Ori, așa ceva nu avea cum să se întâmple pentru că eu trecusem deja.

Deci, asta a fost în prima zi în care am văzut-o. Apoi, vreo săptămână n-a mai apărut, adică nu mai era în apropierea grupului aceluia

ce părea a fi neschimbat, de parcă cei ce-l formau fie se vorbeau să se prezinte mereu în aceeași formație, fie nu se mișcau de acolo cu zilele. Am uitat să spun că locul în care așteptau mașina era stația auto dintr-o modestă comună aflată pe la mijlocul traseului meu spre locul de muncă din M. Ai fi zis că cetățenii respectivi nu erau localnici. Păreau mai degrabă supraviețuitori aflați în așteptarea unei speranțe care nu se știa când va pica din cer și unde-i va duce. Îi vedeam stând aiurea pe marginea șanțului, mergând încoace și-ncolo fără nici o țință, ori lenevind cu câte-o sticlă de bere sau „tărie” (cu siguranță contrafăcută), pe câteva buturugi, sau pe vine, cu bărbiile sprijinite pe genunchi, în apropierea unui birt al cărui proprietar cred că era bogătașul localului. Fragmentul acesta de tablou dezolant mă făcea să mă întreb ce căuta femeia aceea în mijlocul lor, unde locuia sau de unde altundeva venea spre a face o legătură cu orașul M.

Inițiativa, ca să-i zic așa, mi-a aparținut. Am oprit mașina în dreptul ei și prin geamul pe care îl întredeschisese din timp am întrebat, încercând să par sigur pe mine: „Mergeți la M.?” Mai târziu mi-am zis că tare ridicol trebuie să fi fost, din moment ce atâtea zile trecusem pe lângă ea fără să dau de înțeles că aș avea de gând să iau pe cineva. Clar, eram un derbedeu pus pe agățat!

A dat din cap că da, a deschis portiera sigură pe ea și s-a urcat în mașină, învăluită de un nor de parfum mirosind a caramel ars amestecat cu ambră care a anulat instantaneu vaporii emanați de odorizantul scump prins în dreptul uneia dintre fantele aerului condiționat. În urma sa, un tuciuriu a dat din obișnuință să deschidă portiera din spate dar a fost tras rapid înapoi de un consătean, de parcă respectivul ar fi vrut să intre într-un palat de cristal cu bocancii plini de noroi. M-am întrebat cum aș fi reacționat dacă tipul acela ar fi reușit să intre în mașină, dar cum situația se consumase, mi-am îndepărtat gândul și mi-am văzut de drum.

Am stat tăcuți câteva minute. Conduceam oarecum crispat, dându-mi seama că păream puțin ridicol, stângaci. Habar n-am de ce mi se întâmpla asta. Nu știam ce să fac și, în mod idiot, în încercarea de a părea indiferent, am dat să fluier așa, mai mult de formă, cât se poate de ușor, dar n-am reușit decât să scot niște sunete ca de oală sub presiune. Am vrut apoi să pun un cd dar l-am scăpat nu știu cum sub pedalier, acolo unde l-am și lăsat, abia reținându-mă să nu-l strivesc cu pantofii, de draci ce aveam pe mine. Și legat la ochi aș fi reușit operațiunea asta, dar acum strălucisem în a o da bine de tot în bară.

Femeia simțea cu siguranță că mă intimidase. Îmi venea să-mi dau palme. Din când în când încercam să înghit un nod ce nu voia să alunece pe gât. Simțeam că mă sufoc, nereușind deloc să fac o respirație completă. Trăgeam puțin aer în piept, apoi îl expiram, iar aveam nevoie de aer, plămânii însă refuzau să se umple, și tot așa, ca într-un debut de atac de panică.

Mă întrebam, în timp ce conduceam ca la examenul de permis, cum să deschid o discuție formală, pentru că tăcerea aia mi se părea de-a dreptul penibilă. Până la urmă m-am liniștit, revenindu-mi totodată și glasul ce simțisem că mă părăsise. Destul de târziu însă, pentru că mai erau doar vreo doi kilometri până să intrăm în M. Am reușit, așadar, să întreb cu o voce semipițigăiată: „Mergeți și mai departe de M.?” Femeia, nu mă așteptam deloc la asta, mi-a răspuns imediat, printr-o întrebare însă: „De ce, aveți drum spre T.?” N-aveam nici un drum

spre capitala județului, dar dădusem de data asta și sonor, dovada stupideniei mele. N-am mai zis nimic, și am fost atent la drum, căci urmau serpentinele alea pe unde deseori mă întâlnisem cu nebuni care conduceau mașinile de parcă le furaseră și voiau să li se piardă urma cât mai repede.

Înainte de a coborî, femeia a scos din geanta pe care abia acum i-o vedeam, o hârtie de zece lei. A pus-o pe bord: „Mulțumesc! O zi bună.” Și a coborât înainte de a avea timp să-i refuz banii care și așa ca sumă erau cam de trei ori mai mult decât s-ar fi luat pentru acea distanță relativ mică.

Toată ziua n-am fost bun de nimic. Mai bine zis, mi-am făcut toate treburile funcționărești, de rutină, dar cu randament minim, la limita avariei, evitând la mustață câteva gafe și gândindu-mă tot timpul la pasagera mea. Venea o doamnă la ghișeu, după câteva secunde imaginea ei îi lua locul. Mă striga o colegă - aceasta avea vocea ei cu care îmi urase acel „implementat” - o zi bună! pe care nu-l agream deloc. M-a chemat șefa directă, mi-a venit să mă întorc pentru că mi s-a părut că stătea de vorbă cu ea. Și tipa aia de la firma de „catering” (bineînțeles!), care ne aducea diverse gustări în pauza de la prânz, tot cu ea semăna. Am ieșit de câteva ori pe holul de la intrare, să-mi odihnesc creierii înfierbântați, dar de fiecare dată m-am întors grăbit în birou pentru că prin geamurile imense vedeam strada plină de o mulțime de femei care semănau teribil de mult cu ea. La un moment dat am vrut să-i cer șefei să mă învoiască pentru restul zilei - după ce chiar ea m-a întrebat în câteva rânduri dacă mă simt bine iar eu i-am răspuns că da, atâta doar că nu dormisem prea bine în noaptea precedentă. Am renunțat însă, numai din dorința de a-mi testa limitele de rezistență la această ciudată stare (de stres?) pe care nu o mai trăisem până atunci. Împlinirea celor opt ore de lucru mi s-a părut cea mai mare binefacere cu care divinitatea mă putea binecuvânta pe ziua respectivă.

M-am întors acasă cu un moral ce-mi revenea încet, încet, pe măsură ce mă îndepărtam de M. Când am ajuns în mica localitate din care o luasem pe femeie, mi s-a părut că unii dintre cei ce stăteau cu sticlele de bere în mână lângă sordidul „Market” mă întreabă din priviri și prin gesturi nelămurite unde e cea pe care de dimineață o văzuseră în mașină alături de mine. Nu am mai întâlnit-o preț de vreo două săptămâni. „Nu e aici, n-a sosit, nici noi nu am mai văzut-o în ultima vreme”, păreau a-mi spune zilnic cei din stația de autobuz, aceiași de fiecare dată, ba parcă stând și fix pe aceleași locuri și în aceeași poziție.

La un moment dat mi-a trecut prin cap că mă va suna. Nici nu mi-am pus problema de unde ar fi putut face rost de numărul meu de telefon și/sau de ce ar face acest lucru. Pur și simplu m-am trezit cu iluzia asta în minte. La urma-urmei însă, fusese o simplă pasageră de ocazie - de unde tulburarea asta care pusese stăpânire pe mine?

Cu o zi înainte de a reapărea mersesem la prietenul meu ca să-mi povestesc încă o dată întâmplarea trăită cu femeia misterioasă și pe care, de când cu dispariția ei în ploaie, nu o mai văzuse. Mă gândeam că, cine știe? poate reușeam să fac vreo legătură, ceva, ori m-aș fi putut agăța de un fir care să mă conducă spre o explicație a neliniștii ce mă cuprinsese, amestecată cu dorința de a o vedea. Spre nenorocul (sau norocul) meu, nu era acasă.

Nu remarcasem a fi totuși o frumusețe.

(Continuare în pag. 19)

PROZĂ SCURTĂ

(Urmare din pag. 18)

De fapt, în ziua când o luasem în mașină nici nu avusesem curajul să mă întorc spre ea și s-o privesc. Rămăsesem doar cu ce văzusem pe geam, când treceam fără să opresc. Îmi atrăsese atenția mai mult avându-i în vedere pe cei alături de care aștepta o mașină ce întârzia la nesfârșit să mai apară. O smulseam în acea zi din fauna ce o înconjură, după ce atâtea și atâtea zile trecusem lăsând-o acolo ca pe o floare exotică răsarită anapoda, și acum voiam s-o știu definitiv dezrădăcinată, s-o rup și s-o așez într-o glastră. Și acolo să rămână, pe vecie.

De ce nu mai era acolo? Am trecut prin zonă cu marje plus-minus și mai mari, și mai mici față de ora obișnuită, crezând că în aceste intervale își putea face apariția, dar nu am zărit-o. În câteva rânduri chiar m-am întors și am mai trecut o dată, dar tot degeaba. Și iar mi s-a părut că unii dintre eternii pasageri din stație mi-au strigat că degeaba mă uit după ea, că nu e, nu a mai venit de câteva zile bune, și ei se întreabă ce-o fi pățit de nu-și mai făcuse apariția de atâtea timp. Dar să nu descurajez, și nu care cumva să nu mai trec, că poate până la urmă o să apară. Oricum, ei vor fi acolo, și-așa mașina lor cine știe când va veni, și-mi vor spune dacă află ceva.

Așa cum se întâmplă îndeobște, ca atunci când rătăcești un lucru și-l găsești când nu te mai aștepti, tot așa și cu ea - tocmai (și, în mod curios, simțeam asta ca o mare eliberare) eram pe punctul să mi-o scot din gând, când a apărut. Era o dimineată trasă la indigo cu celelalte din ultima lună și jumătate în care nu căzuse un strop de ploaie iar căldurile erau de-a dreptul sufocante. Era în stație. Singură, sub acel acoperiș fragil ce apăruse în urmă cu câteva zile și care nu știu dacă ar fi rezistat la un vânticel mai sprintar. Nici urmă de pasagerii fantomatici, cu care eram obișnuit și al căror autobuz se pare că iată, până la urmă, sosise și îi luase cu el ducându-i cine știe unde, poate chiar pentru totdeauna. Am oprit mașina, am deschis geamul de pe partea ei și am întrebat-o ca prima dată: „Mergeți la M.?” S-a urcat cu aceeași deținutură, și după câteva secunde s-a întors spre mine: „N-ați mai trecut de mult pe aici?” Și-a lăsat apoi capul pe umărul meu. Am tras adânc în piept, ca pe o inspirație finală aerul mirosind a caramel ars amestecat cu ambră ce o însoțea ca un cocon eteric, dar nu știu dacă l-am mai și expirat. Am amețit complet și am pierdut controlul volanului...

Elena HANGANU

Lacrimi în punga cu orez

Mâinile scrijelite și zgâriate de Ceau cu unghiile înegrite de atâtea pregătiri la turte cu pământ pentru rațe (ce știu ele rațele...dacă-s rațe, se bălăcesc în apa cu noroi dar noroiul nu-l înghit) strângeau cu toată forța o bancnotă și o pungă.

Era frig afară, sufla vântul cu răutatea câinelui din vecini care, cum de-l simțea pe drum îl și asalta cu lătrături și mârâieturi. Uneori i se părea un balaur ca aceia de prin poveștile bunicii (și cum le mai spunea ea!) cu trei capete în locul urechilor și cu un lanț de fier legat de gât.

Lupul, căci așa îl chemau vecinii, fusese și el mic. De la născutul umed și până la

codiță măsura cât o sti-clă de lapte. Câinele a crescut în timp, și Ceau a crescut, la fel și copilașul.

Sigur, sigur, doamnă mi-o zis și doamna că mai am un deget și ajung la înălțimea candeliei.

Însă Lupul s-a făcut rău, de parcă ar fi vrut să-l sfășie cu colții ăia sticloși. Dacă se apropia de gard câinele se scutura din toate încheiturile dând semne că și-ar rupe lanțul doar să se poată înfrupta din carnea lui. Tot de la buni' știa despre căpcăunii cei răi care se hrăneau doar cu carne fragedă de copil.

Dar Lupul nu-i un căpcăun! Of vântule! Îmi crapă urechile de frig, vru să țipe copilul în gura mare. Își îndesă cușmulița mai bine și o luă pe lângă gard, adică pe unde nu făcuseră păcătoșii ăia mari alunecuş pentru sanie. Las' că dă țafa Maranda iar cu cenușă! își zise Paisie cu mulțumire după ce trecu de primejdie.

Deși se depărtase oarecum de casa nănașului Lupul nu înceta cu hărmălaia. *Și iar o să iasă coana Frăsina să mă ocărăscă că eu l-am stărnit! Câine prostovan!* zise cu năduf copilul oprindu-se la capătul gardului. Îi veni în minte ceva spus tot de bunica pe vremea când era el mic, mic și toți căței îl trăgeau de turul pantalonilor. Bunica îl certase că vrând să fugă de teama câinilor își rupsesse pantalonii de dus la biserică și îi spusese atunci că animalele îi simt frica și de aceea îl latră.

Așadar, dacă Lupul l-ar vedea curajos i s-ar face frică?! Era îndoielnic dar ispita curiozității îi tot dădea ghes. Își strânse bancnota și punga mai bine și se dădu câțiva pași înapoi până în dreptul cuștii.

Lupul avea lanț până lângă gard. Paisie i se proțăpi în față și începu să-l ocărăscă cu degetul:

– Ai uitat de mine, prostovane? Erai mic iar eu furam lapte de la țaca ca să-ți dau să mănânci! Veneam în fiecare zi să mă joc cu tine și să te apăr de dulăii lui nea' Ion! Nerușinatule! strigă Paisie cu tot sufletul lui de nouă anișori privind câinele drept în ochi.

Ca prin minune Lupul începu să scheaune gudurându-se pe lângă gard. Satisfăcut de izbânda lui copilul își continuă drumul. Mergea la cooperativa din sat să cumpere un pachet cu orez. *Orez? Sau zahăr? Zahăr, sigur că maica s-a apucat de făcut langoși!*

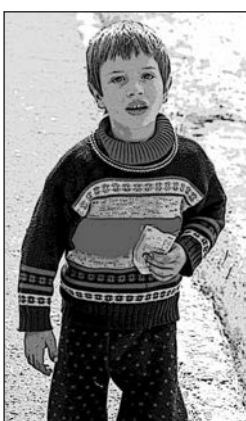
Mulțumit că nu uitase de zahăr, din când în când privea la mâna lipsită de mânășă (mânășile i le furase Mărin tăntălăul la școală) ca să se asigure că bancnota e la locul ei.

Bagă-ți bine-n cap Paisie! Țtia-s ultimii bani din casă și pân'n-o veni tac'tu de la pădure alții nu-s! îi spusese maică-sa la plecare. Știa că are bani exact pentru ce avea de luat așa că nu se va putea mândri cu noile calcule pe care le-a învățat de la doamna.

Erau săraci. Din opt copii rămaseră acasă șase. Cei doi mai mari luaseră drumul străinătăților - cel puțin așa îi spunea maică-sa. Nu și amintea de ei deși ceilalți îi povestiseră de cutiutele cu caramelle pe care i le aduceau când avea trei anișori. Ar fi vrut să-i vadă.

Poate că ei i-ar fi cumpărat o pereche de cizmulite noi că alea din picioare erau roase și intrând zăpada pe drum făcea flească de-o parte, flească de alta. Așa i-au degerat degetele de la piciorul drept. Degeaba-i făcea maica Ivana împăturiiri cu foaie de varză murată rece ca gheața.

Duminica, după liturghie, toți copiii de

biserică și maica Ivana mâncau acasă la părințele Serafim. El nu se sfia de nimeni. Era văduv de mulți ani și decât să stea singur lua copiii acasă. Atunci maica Ivana se îndura de ei și le mai căuta de sănătate.

Paisie ajunse la cooperativă. Noroc că nu era nimeni că și așa pierduse timp cu Lupul. Așeză pachetul cu zahăr în pungă încetitor, ca nu cumva să-l găurească și porni spre casă. Drumul la vale fu mai ușor sau părea mai sprinten la picior copilul. Lupul când îl văzu gudură din cap și schelăi ușor... ca un vechi prieten.

Ajuns acasă își trase cizmele ude la ușă și-i dădu mamei punga. Nici nu apucă să-l lase vesta de pe el și simți două palme slobozindu-se peste obrajii degerați de buza frigului de-afară. De durere îl podidi lacrimile și nasul porni a-i curge ca un șipot de vară. Se uită la maică-sa cu teamă.

– Orez, neghiobule! Orez ț-am zis! Nu zahăr, mă pocitania lu' tac'tu! Urla femeia din toți rărunchii.

Vrând, nevrând Paisie se văzu nevoit să se întoarcă la cooperativă. Și ce să facă?! Să-i spună femeii cu păr roșu ce-l învățase maică-sa: că a greșit, că trebuia să cumpere un pachet de orez nu unul de zahăr și să o roage să-i dea orezul că maică-sa nu mai are alți bani.

Poarta o lăsă deschisă de astă dată. Mănerul de fier înghețase și i se lipise de mână. Pe drum simți degetele de la picioare cum îl ardeau provocându-i o durere care îl împiedica să alerge. Ținea punga sus, în dreptul inimii și urca dealul încovoiat de spate.

De când intrase la școală și o cunoscuse pe doamna se gândise de multe ori la cum ar fi fost copilăria lui dacă i-ar fi fost ea mamă. Părințele Serafim îl învățase să nu-și ocărăscă mama că a cunoscut doar greutatea dar în ziua aceea palmele i se păruseră mai grele decât de obicei. *Și doamna e așa blândă și zâmbitoare!* Și le vorbea frumos iar când trecea printre bănci lăsa un miros de levănțică în urma ei. Uneori îi puneă o mână pe creștet și îi controla fruntea. Apoi se ducea la geanta ei, scotea ceva pe care îl pisa și-l vărsa într-o cană cu apă. Târziu se întorcea la el și-i dădea să bea din cană. Maica Ivana îi spusese că doamna o să-i dea un medicament care să-i scadă temperatura. De aceea se simțea mai bine iar degetele nu-l mai ardeau.

Oftă în pragul cooperativei și intră. Femeia cu părul roșu avea mulți clienți. Paisie se așeză la coadă încercând să creeze un plan prin care să dobândească râvnitul pachet de orez. Sărăcia îl durea dintotdeauna.

Degeaba îi spunea doamna că niciun sfânt n-a fost bogat. Se simțea rușinat până-n profunzimea oaselor. Aceași masă săracă, aceleași haine ponosite împrumutate de la cei mari, fără caiete, creioane împrumutate - nimic care să-i aparțină de drept.

În timp ce se gândea la muștruluiala pe care i-ar fi rezervat-o maică-sa pentru că întârziase ajunse în fața femeii. Dădu să vorbească dar cuvintele i se înecară în salivă. Simți genunchii cum tremurau sub pantalonii ruși de Ceau iar degetele îl usturau mai dureros decât de obicei. Lacrimile începură să se prelingă pe obraji iar sughitul îl ghiontea cu nervozitate. Deși fire iute și încrâncenată vânzătoarea se plecă totuși la înălțimea lui ca să-l liniștească și să afle de ce plânge.

Printre plânsuri Paisie îi povesti cum greșise și luase zahăr în loc de orez iar maică-sa îl va pedepsi amarnic de se va întoarce fără orez acasă căci nu mai are alți bani și nici nu are ce să dea de mâncare celor mici.

(Continuare în pag. 20)

PROZĂ SCURTĂ

(Urmare din pag. 19)

Femeii i se făcu milă de el și puse pachetul cu zahăr la locul lui, pe raft. Paisie o urmărea ținându-și respirația. Apoi se duse sub tejghea și scoase un alt pachet pe care se putea citi OREZ. Ce bine că ascultase pe doamna și prinse a citi. În loc de mulțumire închină un pic capul în fața femeii și ieși grăbit în drum ca nu cumva să se răzgândească.

Așeză pachetul în pungă, o strânse bine la gură și o așeză la adăpost sub braț. Dar nu merse mult și îndoiala îl ajunse din urmă. Și dacă nu-i orez în pachet? Maica mă arde iar!

Continua să meargă stropșind zăpada de pe margine. Zăpadă care, supărată parcă pe tratamentul aplicat de Paisie i se vâra prin talpă în cizmă necăjindu-i degetele murate. Nedumerirea nu-l lăsa în pace. Copilul se opri și scoase pachetul din pungă. Se gândi că, dacă i-ar da o găurică cât să vadă boabele, nu ar face nimic rău. Se căzni să spargă pachetul cu degetele lui înghețate până reuși. Trase însă prea tare de o parte și orezul tâșni năvalnic din pachet cernându-se pe jos. Paisie începu să plângă. Încercă să culeagă boabele una câte una dar se afundau tot mai tare în zăpadă. Se văzu nevoit să renunțe. Era o luptă piedută.

Măsură pachetul. Mai puțin de jumătate se pierduse. Îl așeză în pungă și porni agale către casă. Mergea resemnat, cu capul plecat într-o parte, călcând apăsător și plângând întruna. Părea că duce în spate toată grija satului.

În urma lui a rămas orezul împrăștiat și zăpada șmotrită de lacrimi.

Maria NIȚU

Gramofonul de la rever

Îmi fac intrarea în cartierul familiar, cu un buchet de trandafiri. Vecinii, încă afară pe bancă, cred că sunt doldora de fericire, că sunt norocoasă dacă m-am întors de la o întâlnire garnisită romantic cu așa trandafiri. Îi las să creadă toate astea, pentru că, zău, îmi place subînțelesul din ochelarele lor. Și pentru că poate deveni chiar adevărat gândul, dacă ei cred și mie îmi place să-l creadă. În realitate, numai eu știu de unde-s trandafirii (dar din dar se face rai!) și că mâine nu are cum să fie o nouă filă, ci aceeași zi înțelenită, fără drumuri, dar bineînțeles că tac, complice la gândurile lor. De ce aș declama altceva în gura mare, când trebuie să mă supun majorității?!

Îmi place orașul noaptea, când rămân în hoinăreală de cum se-ngână spre noapte seara cu franjuri de ziuă, să-i tatuez pielea cu pașii mei mărunți. E noapte, orice bar de doi bani pare romantic, se văd doar lampadarele într-un ciorchine de strugure părguit.

Și dacă tot am început farsa asta, că totul e posibil cum vreau eu și mă plimb de fapt în Fairyland, atunci, vilele aristocrate, cu monogramele de pe porțile din fier forjat, trebuie să fie aceleleași de altădată. Sunt acum tăcute și oblonite, pentru că de fapt sunt jăpcuite de țigani - campați acum în Italia sau Spania la cerșit, pentru că stăpânii scăpătați și-au vândut drepturile pe nimic, neputincioși la bătrânețe, striviți de justiția zilei handicapată și coruptă de drogul banului.

Am și fundal muzical, stăpânii aristocrați au dat în surdină muzica din saloane, să

audă cum cântă greierii sonata lunii.

Trebuie să ajung în studio, de la ora 12 noaptea am emisiune în direct cu ascultătorii, „De la gramofon la Mp3”, nu știu ce mă vor întreba, nu știu ce le voi spune. Că am acasă o grămadă de discuri de vinilin, pe când îmi dădeam toți banii ca studentă pe discuri cu Maria Tănase, Tudor Gheorghe și Nate King Cole, ori Ceaikovski, Vivaldi și Mozart, discuri pe care acum nu le mai pot asculta?! Pickup-ul se tace într-o firidă cu acul rupt.

Gramofon n-am avut nicicând, se pare că doar bunicii și străbunicii i-au știut deliciile. Caut în debarale, în pivnițe, în poduri, dar nu găsesc niciun gramofon... Îmi încordez urechile, poate îl aud pe Edison (cu un bec în frunte - ca lămpașul minerilor), recitând „Mary had a little lamb”, înregistrarea care l-ar da de gol, descoperindu-mi gramofonul (ascuns acolo de bunica, așa cum ne ascundea cadourile surpriză). M-am supărat pe bunici, că nu mi-au lăsat și mie ca alții copiilor, ori nepoților lor, ia, un gramofon acolo! Să-l ating cu vârful degetelor și să-i ascult muzica din Fairyland. Am doar un poster cu cățelul Nipper, mascota, pândind parcă la gura pâlniei, ascultător, să iasă cohorte de sunete și el să le latre, pe marșul lui, spre ieșirea din cadru. Atrasă ca de licuricii unei peșteri, m-aș aluneca pe toboganul ei, să ajung în timpul bunicii, în locul unde e ascunsă orchestra, în marsupiul scenei, să-mi fie cald și bine. Să mângâi pâlnia gramofonului, ca o mașină a timpului, performantă, trecută prin programul de tuning, la butoniera zilei de azi.

Pe strada Eurostampa, când să dea-n bulevardul Cetății, se arcuia pe colț vitrina unei clădiri cu lacăte și grilaje. Sus mai pendula o așchie de fostă firmă „...cariat”, deasupra unui interior parcă dintr-o debara scăpătată, ca un colțar vechi scos la mezat, cu scaune rupte, fără tapițerie, parcă o țeastă goală pe un oval de pălărie fără boruri, cu un telefon interbelic, din filmele lui Sergiu Nicolaescu cu comisarul Moldovan, și în fundal, pe un pedestal sculptat, trona ca turbanul unei gheșe gramofonul...

Am sărutat-o împăciuitor pe bunica, în gând. Uite că mi-a lăsat totuși un gramofon... De aceea pesemne ieșea la plimbare seară de seară, la brațul bunicului și se plimbau prin oraș până-n noapte, pe toate străzile lăturalnice (de la ei am moștenit voluptatea peripatetismului meu), să găsească locul destinat unde să-mi lase gramofonul. Pe masa maronie, într-o ramă de antichități era un număr de telefon, de celular, la fel de prăfuit. Mi-a iritat pleoapele praful numai după ce am tot sunat în van, primind un răspuns imperturbabil, „număr nealocat”.

Am dat ocolul iar și iar, amușinând ca un câine de vânatoare vreo intrare posibilă ori vreo spărtură, bună de mărit într-o spargere discretă. Nu știu de ce-mi făceam probleme că s-ar fi auzit orice violare de intimitate, cum vitrina dădea chiar la bulevard, doar se jefuiesc la drumul mare, case de schimb valutar ziua-n amiaza și mai mare, chiar cu un pistol jucărie, unul cu apă ori unul de ciocolată. Omul speriat e atunci mai irațional și mai blocat chiar decât un creier de broască-yală de la intrare. Trepădam frustrată în drepturile mele, cu impresia că eram îndrituită să-mi iau gramofonul, nu era drept să fie sechestrat, ca al nimănui, după un geam de anticariat, prăfuit și indiferent, un obiect-talisman pe care eu, Măria Mea mi-l doream cu atăta trepădare ca de armăsar buiac.

Nu mă înduram să plec, să-l las acolo, cu teama că a doua zi nu-l voi mai găsi. Pe de o parte, putea să mai rămână la locul lui, bine mersi, săptămâni întregi de împrăfuire. Dar la

fel de bine se putea întâmpla să-i fi venit timpul scadent, și peste noapte, un urmaș proprietar să vrea să limpezească acel spațiu, disponibilizat pentru cine știe ce afacere cu gogoși Fițoșica.

Credeam că voi găsi dezlegarea în emisiune, spunând în direct că vreau gramofonul de acolo, să apară proprietarul ori cel care ar fi trebuit să răspundă la telefonul acela prăfuit. Dar în ultimul moment m-am oprit, mi-a fost teamă să-mi divulg dorințele, să nu se repeadă altul ca uliul și să-mi fure trofeul de la reverul fracului. Se făcuse două noaptea când m-am reîntors.. Am rămas în continuare în fața lui, străjerind ca o patrulă de la ambasada Chinei, așezându-mă când pe bordură, când pe o bancă din față, în mutări de dezmoștire. Defilase și ultimul trecător întârziat și m-a furnicat un pic de frică, de ce să nu recunosc, atunci când a trecut un grup de cheflii și a revenit același, instigator, pesemne să se agațe de prezența mea tot acolo, ca de o sârmă ghimpată care le stă în cale, gândeam eu. De fapt se-ntorseseră la alt birt, nu aveau nimic cu mine, chiar uitaseră că mă mai interpelaseră odată: „Ce faci, porumbițo? Ne dai o bere? Hai că-ți dăm noi un țap!”

Zile la rândul am ocolit spre studio pe acea stradă, luându-mi mereu timp în avans, să mai zăbovesc, mângâind tandru imaginea din vitrină. Nu știu de unde așteptam să-mi pice soluția, pară mălăiață în gura lui nătăfleată.

După o săptămână, am revenit volens-nolens la drumul meu obișnuit. Nu fusese nevoie să dau eu spargerea. Într-o seară, când se prelingea ziua spre noapte, am găsit geamurile sparte, scaunul răsturnat, telefonul și rama cu numărul de telefon pe mutra ei lipsă... N-am înțeles în primul moment de ce gramofonul meu - e drept, cam într-o rână - era acolo, neterciuit, ci eroic, pe poziție, de parcă de acolo, din pâlnia lui ar fi curs comenzile pentru vandalizare, ca ale unui comandament de legionari.

Intru printre cioburile vitrinei, într-o parte, cu grijă, să nu mă strieze așchiile de sticlă. Fără teama ori sfiala vreunei intruse, *au contraire*, furioasă ca o proprietăreașă căreia i s-a violat domiciliul. Când mi se înmoaie furia neputincioasă, rămân debusolată, naufragiată printre vreascuri de corabie. Întind mâna ușor spre pâlnia gramofonului, să-i mângâi trompa lui Eustachio, precum coama unui leu. Cu sfială mai întâi, cu nedumerire apoi, cu intrigare în final: vârfurile degetelor nu simt textură solidă, metalică, ci una moale, ca de mucava. Era un simplu decor de butaforie. Strâng degetele crispate și gramofonul se mototolește ca un carton colorat de calitate ieftină.

Ar trebui să jubilez că nu mi l-au făcut cocoloașe cheflii nocturngii, să-și șteargă pantofii de praful zburăcât în aer. Poate gândul meu, rămas acolo, ca o aură violacee de scut-lumina unui lampadar numit dorință, l-a apărât, oprind catapultele la semafor.

Asta s-ar fi întâmplat în Fairyland. De fapt, mi-l păstraseră intact de după mirajul vitrinei, din preaplinul unui hohot de cinism. Era acolo precum chipul unei mumii dintr-un sarcofag de faraon. Sadici, își imaginaseră filmul intrării mele printre așchiile de sticlă: eu voi fi cea care voi deschide sarcofagul, să intre prima pală de aer fatală. Și-mi voi vedea propria vandalizare, când a mea avea să fie prima atingere care spulberă chipul mumiei în praf și pulbere - o scriere-n vânt, pe praf și pulbere, descânt...

Țâșnesc la aer, ca peștele înapoi în acvariu, printre aceleași așchii de sticlă, care se agață cu ghearele de mine.

Cristian MELEȘTEU

Dintr-o nostalgie extremă

Tatăl meu,
dintr-o nostalgie extremă,
cultivând grâu și porumb
printre crăpăturile din beton.
Capre, oi, cai și vaci,
Păscând blânde gardul viu
Din fața blocului...

Din prea multă nostalgie,
Tatăl meu,
care nu avea aparat de fotografiat
în copilărie,
își lasă moștenire la nepoți
un album cu fotografii
în mișcare...

Pe vremea mea...

Pentru bunicul meu
noul oraș a fost întotdeauna
un labirint.
Pe vremea mea, îmi spunea,
la izvorul ăsta
îmi adăpam caii
în drumul spre târg...
Aici era o cârciumă mare,
ehe, nu mai sunt ei,
negustorii de altădată...

În noul oraș
se descurca plătind
cu prețul a cinci pâini,
(pentru el pâinea era
unitate de conversie
a oricărei valori)
drumul cu mașinile ăstea galbene,
în care stătea încordat
și mișca involuntar din mâini,
de parcă ar fi fost în căruță
și își îndeamnă cu lovituri ușoare
de bici
caii să meargă...

Pe vremea mea...
oftează bunicul,
totuși mereu zâmbind
din poza în care stă liniștit
cu mâinile în poală,
fără pic de rușine de
pământul lui drag,
pe care-l poartă
până și sub unghii...

Nu am putut niciodată

Nu am putut niciodată
să îmi imaginez
îngerii în oraș!
În copilărie credeam
că ei stau pitiți în podul casei
printre fânul uscat, nuci,
prune și pere
și veghează de acolo
la bunăstarea gospodăriei...

Oare în orașul cu o mie de blocuri

VITRALII LIRICE

sunt repartizați pe apartamente
sau unul pe întreg blocul?
M-am urcat de multe ori
noaptea pe bloc
încercând să-i găsesc
printre antene, sau printre
crăpăturile de smoală...
sau poate Dumnezeu
le-a cumpărat laptopuri la toți
și ne așteaptă pe e-mail...

Dintr-o lipsă de imaginație
care nu-mi este specifică,
nu am putut niciodată
să îmi imaginez
îngerii în oraș!

Pentru mine,
un înger adevărat
miroase întotdeauna
a fân, prune și pere uscate...

Ion MARIA

cu lumină mică

nici treaz nici adormit
ard și eu pe aici
cu lumină
mică
zidurile casei
tocmai au primit
aprobare de zbor
citesc odihnit
din cehov
ceainicul e cu mine
un prieten
afară cerul tocmai
a plecat
spre moscova

cine ne spionează?

fiecare zi vine cu necazurile ei
numai eu citesc o carte
în autobuz ceilalți călători
se uită pe fereastră așteaptă
să se întâmple minuni
afară în bulevardul
dacia

pentru unii iadul nu este
decât pe calculator pentru
alții el poate fi dincolo
de marginea orașului
înspre banu mărăcine acolo
este stațiunea

meteorologică
radarul de acolo detectează
ploaia și coarnele de draci
țărani ce vând varză în piața
mică de la gară cântă în mintea
lor jazz chiar dacă nu știu
ce este
ei cred în rai și iad restul
nu există așa că prețul verzei
e pus la întâmplare pentru ei

fiecare om ce trece dimineața
devreme prin piață e o strălucire
o poartă de deschis țăranul vinde
o varză eu deschid o carte
cine ne spionează pe gaura cheii
de acolo din
cer?

hipnoză

chiar dacă uneori rămân fără
mâncare nu-mi pasă
am două inimi și amândouă bat
numai pentru tine
mereu am fost fascinat
de ochii și mișcările tale
înghețam de parcă eram
hipnotizat de o viperă
chiar dacă sunt un porumbel
nu m-ai înghițit
oricât de rău mi-ar fi
sau oricât de bine
fără tine nimic
nu are sens
că te iubesc fără speranță
mi-arată că sunt viu
cumpăt între cer și pământ
invizibil pentru oameni
cum nu mă vezi nici tu
nici ceilalți nu mă văd
cântă iubito mânia lui
ahile să mă trezesc și eu
măine troia va fi arsă
inima mea e calul
din care vor coborî
aheii

Mihaela AIONESEI

iubirea nu e păcat

când nu vei mai strânge între dinți
cuvintele ce se doresc a fi spuse
va crește un copac cu rod bun
la umbra lui îmi voi scălda

coapsele

cu mirul fructelor răscapte
între frunzele amuțite de dor

când vei învăța
la capătul dimineților mele
să lași
îngerii somnoroși să se joace
fără să-i sperii cu groapa de furnici
ba-i aici ba nu-i aici
voi fi prima femeie
care va păși cu tine peste astre

când vei înțelege
că ochii mei te văd
dincolo de pereții de carne
dezbracă-te să pot atinge
fluturile întemnițat între coaste
și poate te voi lăsa
să te zbați în pântecul meu
până te vei naște

Dumitru

ISTRATE - RUȘETEANU

Rugăciune

Primește, Doamne,
rugăciunea mea
Fierbinte
Ca aburii ce ies
Din nările cailor.

Poemul poetului păcătos

Iubite-voi, Doamne
Ca pe înțepătura de albină -

Îți hrănesc veșnicia
Cu firimitura mea de viață.

Aș îndepărta cu unghia
Un strat de cer
De-aș fi sigur
Că dau de carnea ta
Din care să smulg o celulă
Și s-o arunc gloatei.

Du-te

Vrei să-ți smulgi rădăcinile
Din viața mea
Pentru că are cămărilor goale,
Și-n dezordinea minții mele
Nu te poți adapta.

Te-ai convins că nu sunt
Decât un pumn de țărână
Risipit
Pe cuvântul lui Dumnezeu.

Mai mult îmi pipăi gândurile
Decât sânii tăi
Și nu mă pricep să-ți extirp
Moartea,
Să te ascund de ea
Într-un Univers paralel.

Ți-e teamă că vei putrezi
În brațele mele.

Încă-i bine

Dumnezeu e mereu
Nenăscutul din voi,
Laptele cu care te îmbeți
La sân
Prima oară.

E peștele ce se zbate
În viața ta
Din lipsă de cer,
Îl arunci înapoi.

Cu Dumnezeu nu te plictisești
Nici în moarte,
I-arunci în ochi întunericul
Din orbitele tale,
Iar El
Te caută pe pipăite
Printre cei vii.

RĂSFOIRI

REVISTA REVISTELOR CULTURALE

CETATEA CULTURALĂ

An XIV, Nr. 12, septembrie 2013

◆ Densă și cu o tematică diversă, revista clujeană coordonată de Dan Brudașcu reiterează, și în acest număr, trasee istorice enigmatice, rememorări și popasuri literare.

Revista se deschide cu un fragment din discursul rostit de Simion Bărnuțiu, la 14 mai 1848, în Catedrala greco-catolică de la Blaj: „Aduceți-vă aminte atunci că vor striga din mormânt străbunii noștri: Fiilor! Noi încă am fost nu odată în împrejurări grele, cum sunteți voi astăzi; noi încă am fost înconjurați de inamic în pământul nostru, cum sunteți voi astăzi, și nu de multe ori am suferit doară și mai mari rele decât voi; fost-am cu Goții, dar nu ne-am făcut Goți; fost-am cu Hunii, dar nu ne-am Hunit; fost-am cu Avarii și nu ne-am Avarit; fost-am cu Bulgarii și nu ne-am Bulgărit; cu Rușii și nu ne-am Rușit; cu Ungurii și nu ne-am Ungurit; cu Sașii și nu ne-am Nemțit; ci ne-am luptat ca Români, pentru pământul și numele nostru ca să vi-l lăsăm vouă împreună cu limba noastră cea dulce ca cerul sub care s'a născut; nu vă nemțiți, nu vă rușiți, nu vă unguriți nici voi, rămâneți credincioși neamului și limbii voastre; apărați-vă ca frații cu puteri unite în pace și în război; vedeți cum ne-am luptat noi pentru limba și Romanitatea noastră; luptați-vă și voi și le apărați ca lumina ochilor voștri”. Un discurs la fel de actual și azi, când goții, avarii (și ce avarii!) și 'unii năvălesc, iarăși, peste noi.

◆ În articolul cu titlul **O biserică unicat**, **Miron Scorobete** afirmă: „Biserica din Densuș este un unicat la scară planetară. (?! - n.n.) Este cea mai veche biserică în care se slujește neîntrerupt de 2000 de ani. Ridicată între 102 și 105 de către generalul Longinus Maximus, guvernatorul Daciei cucerite în primul război, inițial mausoleu, apoi templu păgân, cândva, după legalizarea creștinismului, a fost transformată în lăcaș de cult creștin (...) E biserica parohială, vie, în care se slujește duminică de duminică, sărbătoare de sărbătoare. De două mii de ani!”. La Densuș și la Densușianu totul e posibil...

◆ Lucia Sav evocă, cu nostalgie, atmosfera de la începuturile revistei Echinox (publicație culturală a studenților din Universitatea „Babeș-Bolyai”, înființată în decembrie 1968, de Eugen Uricaru și Marian Papahagi): „Fermecători, cu har și-ncrezători în steaua lor erau echinoxiștii tinereții noastre. Și era bine. Și era frumos! Erau entuziaști, onești și generoși, pasionați de cuvânt, dornici de cunoaștere. Și era bine. Impetuoși, romantici, enigmatice erau echinoxiștii tinereții noastre. Unii vag aroganți, exuberanți, dar plini de șarm, alții, sfioși, plini de candoare. Și era bine. Și era frumos!”

✱ NR. 13, octombrie 2013.

◆ Din excelentul și consistentul grupaj de poezie sud-coreeană (traducerea Dan Bru-

dașcu), am ales un poem semnat de **Bok-sun CHUNG**: „E doar sare-n satul sării/ Fără pământ, apă sau cărări./ În satul sării/ Ei sparg sare cu toporul/ Suflă doar vântul acolo / Acolo unde nu e nici o casă sau insectă-n iarbă / Oamenii din satul sării mănâncă doar sare, / Oboșind și suferind din cauza sării./ Când sarea se-adună ca o stâncă,/ Ei o pisează și-o duc la târg/ Tărându-se la nesfârșit și cu picioarele goale/ Peste deșertul de sare.” (Satul sării)

VATRA VECHE

Anul V, nr. 9(57), septembrie 2013

◆ „Iartă-mă și nu mă mai ierta,/ Lăsa-mă să fiu doar pleoapa ta.” - două versuri brilliant, din poezia **Rugăciune**, semnată de **Nicolaie Băciut** la rubrica Antologie Vatra veche. Și, pentru că vorbim despre poezie, să cităm și foșnetul unui sentiment de toamnă, semnat de **Mircea Moț**: „Păsările toamnei, păsările/ poartă râuri ciudate pe sus./ Ce tristețe rămâne în lume/ după ce cuvintele toate s-au spus!/ Merele toamnei, merele/ s-au aprins pe dealuri ca o veste./ Mai spune-mi un cuvânt înainte de-a ninge/ peste această frumoasă poveste!” (Sentiment)

◆ Valentin Marica ridică un colț de cortină, lăsându-ne să vedem picioarele oloage ale tristului spectacol literar actual: „Se face tăcere în spirit... Editurile publică maculatură; se vernisează pete tâmpede de culoare, nu lucrări de pictură; în situl Ulpia Traiana Sarmizegetuza se cultivă ceapă și cartofi, Ministerul Culturii nedespăgubindu-i pe proprietarii pământului din interiorul și exteriorul Coloniei Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa; autori de antologii literare cenzurează, azi, cum nici satrapii comunismului nu au făcut-o; prolifează festivalurile urât-mirositoare; premiile literare se cumpără; plouă în bisericile de lemn ale Transilvaniei; apar, din senin, filozofi care, spunând anecdote, adună ropote de aplauze; turnurile băncilor sunt mai impunătoare decât ale catedralelor; cum spunea unul dintre reputații arhitecți români, Dan Hanganu; ducem peste mări și țări, să ne reprezinte spiritualitatea, ponei din plastic roz, cu zvestica neagră deasupra coșilor; dacă pronunți numele unui mare scriitor, cei de lângă tine te înjură, să nu faci pe nebunul...; mărturii elocvente de civilizație sunt aruncate în cotloane și subsoluri; (...) Prăpastia e întreagă, luna e mai puțin de jumătate. Dumnezeu, însă, e același...”

Aplaudându-l pe autor nu putem să nu remarcăm faptul că nu avem de ales, și că doar ... ne prefacem că alegem!

◆ Incitante versurile lui **A. Strindberg** (traducere Dorina Brândusa Landén), evocând un alt, posibil, proces al maimuțelor: „Eu nu vreau faptul despre maimuță să-l neg,/ pentru că are suficient fundament autentic,/ poate afecta, de asemenea, vanitatea noastră/ și să ne trezească din dumnezeiasca noastră orbire;/ dar vrem, prin urmare, mai mult/ pentru rezolvarea problemei și a nodului.” (A patra noapte)

Nr. 10(58), octombrie 2013

◆ Eseul **Permanența lui Marc- Au-**

reliu, semnat de **George Popa**, aduce sub lupa distinsului scriitor ieșean câteva dintre concepțiile împăratului-filozof (121 - 180):

„Pietatea lui Marc-Aureliu nu se adresează însă unui dumnezeu inaccesibil, ci omul se află, trăiește în divinitate, în intimitate mistică, fără însă a se putea identifica aici pe pământ, viziune anticipativă a misticului Magister Eckhart. Aceasta, din cauză că sufletul uman este prizonier în trupul, care, repetăm, nu-i aparține.

Asemenea concepții privind divinitatea și raportul omului cu cerul, era una din cele mai înalte, model pentru o gândire religioasă din cele mai pline de grandoare și demnitate, atât umană, cât și divină.”

Iată, la polul opus, și portretul - zugrăvit de augustul autor - neschimbat din antichitate până azi, al practicantului celei mai vechi profesii din lume (sic!): „Cât sunt de meschini acești pigmei care o fac pe oameni politici și își închipuie că acționează ca filozofi! Răpciugoșii!... Sărmane om ce e de făcut? Destul cu această jalnică maimuțareală! Nu spera că se va realiza republica lui Platon. Cine ar putea schimba unele din principiile lor ?”

SINTAGME LITERARE

Anul I, nr. 4, octombrie 2013

◆ Revista „Sintagme literare” editată de Asociația Culturală „Vatra Duceșteană” cu sprijinul financiar al Consiliului Local Dudeștii Noi, se deschide cu rubrica **Poesis**, ce include câteva excelente grupaje lirice. Exemplificăm cu cele semnate de: **Simona - Grazia Dima** („Bântuie flagelul Alzheimer/ și criminalii iau premiul Nobel pentru pace, banchetele se țin/ lanț, dar fără voie bună. Cei înecați în vin nici nu vor simți potopul.” - **A dispărut copilul**); **Anca Mizumschi** („Umblam goală râzând și sunam/ din bănuții aruncați în cutiile de/ conserve goale/ din fața bisericilor unde oamenii se/ aplecau în genunchi/ ca să aibă cu ce să își cumpere/ pâine sau carne. Să plecăm de aici/ ai spus și ne-am strecurat pe sub/ gardul cimitirului, corpurile noastre/ au inundat străzile/ ca afluenții dunării la vărsare, și/ oricine putea să ia o cană cu apă, să/ o ducă acasă, să o înmulțească, să/ facă un fluviu la loc,/ să trăiască din noi de pomană.” - **Un fluviu la loc**) și **Paul Vicinus** („eu nu vreau să mă fac o tanti/ cu poșetă./ eu vreau să mă fac un băiețel cu/ pistrii./ cu bretele./ cu șapcă gogonată;/ pleoștită./ care să adune pisicuțe negre/ împrejurul mâinilor lui” - **Respirație**)

◆ Delicios titlul comentariului critic semnat de **Adrian Dinu Rachieru - O ființă papivoră: Aura Christi**. La fel, de altminteri, ca și demersul critic: „Mignonă și bătaioasă, cheltuind pasionalitate, războinică în pofida fragilității, împrăștiind texte curajoase pe care amicii internați nu ezită a le califica «dinamită curată», supărând pe mulți, scriind febril, asumându-și riscurile Balcaniei („linșată”, pedepsită, izolată etc.), Aura Christi, citând „vor-

(Continuare în pag. 24)

(Urmare din pag. 23)

REVISTA REVISTELOR

bele atroce” ale iubitelui Nietzsche, vrea să devină ceea ce este: poetă.”

♦ **Tabletele lui Șerban Tomșa** relevă forța incredibilă a vieții de a transcede, de multe ori, arta: „Se știe acum că Marin Preda n-a inventat întâmplări, ci le-a așezat pe cele știute de el într-o anumită ordine, relatându-le în stilul său inconfundabil. Marquez povestește undeva că toate incredibilele scene din romanele sale sunt reale. Dacă aș «prinde» într-un roman lucrurile prezentate mai sus, ar ieși ceva veridic? N-aș crede. Realitatea - ficțiunea lui Dumnezeu - bate totdeauna imaginația, dar uneori o umilește.”

REVISTA NOUĂ**An X, Nr. 5 (78) / 2013**

♦ **Florin Dochia (Scriitorii și Cetea lor)** face câteva adnotări pe marginea **Festivalului Scriitorilor Lumii** (*Festival des écrivains du monde*) pe care l-a organizat Universitatea new-zorkeză Columbia, în colaborare cu Bibliothèque nationale de France (BnF) în septembrie, la Paris și Lyon, festival care a adunat la un loc peste 30 de scriitori veniți din toată lumea: „*Această formidabilă inițiativă - se afirmă în scrisoarea de prezentare a organizatorilor - întărește ideea conform căreia New York și Paris sunt capitale intelectuale și culturale, dar și nucleul dur al lumii editoriale...*» (...) *Dar cel mai spectaculosă întâmplare, plină de semnificații cu posibil impact cultural în viitor, mi se pare lansarea Manifestului pentru o Cetate Internațională a Culturii, cu sediul la Paris.*”

Textul **Manifestului pentru o Cetate Internațională a Culturii** este prezentat de revista din Câmpina, în traducerea Liliane Ene: „*Societatea uită că operele literare structurează propria sa existență și propria maturizare și uită cu atât mai mult faptul că descoperirea acestor opere este adesea solitară, astfel încât este dificil a împărtăși plăcerea, tulburarea intimă pe care acestea o provoacă. Dar ar trebui să renunțăm la a da literaturii vizibilitatea pe care ea o cere, ar trebui să renunțăm la a-i recunoaște o existență colectivă și modernă, pe motiv că ea nu va fi spectaculoasă? (...) A oferi publicului, dar și însăși literaturii, o Cetate internațională, înseamnă a da o dovadă vie și determinantă a faptului că această creație este înfloritoare, că ea se adresează tuturor, că aparține tuturor. În timp ce se deschide campania electorală a autorităților din Paris, îndrăznim a formula acest manifest care poartă semnătura a numeroși scriitori: fondarea unei **Cetăți** care să aducă în sfârșit literatura în inima Parisului și reciproc.*” - se spune în textul semnat de **Gwenaëlle Aubry, Paul Auster** (Etats-Unis), **Pierre Bayard, Pierre Bergounioux, Geneviève Brisac, Javier Cercas** (Espagne), **Hélène Cixous, Patrick Deville, Annie Ernaux, Péter Esterházy** (Hongrie), **Arlette Farge, Jérôme Ferrari, Pierrette Fleutiaux, Philippe Forest, Anne-Marie Garat, Nancy Huston, Linda Lê, Bertrand Leclair, Claudio Magris** (Italie), **Alberto Manguel** (Canada), **Pierre Michon, Cécile Moscovitz, Marie Nimier, Lorette Nobécourt, Véronique Ovaldé, Boris Pahor** (Slovénie), **Jacques Roubaud, Lydie Salvayre, Gisèle Sapiro, Ersi Sotiropoulos** (Grèce), **Lewis Trondheim, Paul Vangelisti** (Etats-Unis) și **Dominique Viart**.

♦ Versurile lui **Adrian Alui Gheorghe**

se revendică dintr-o utopie a inimii, dintr-o singurătate în comun pe care o trăiește, întotdeauna Poezia: „*A intrat Poezia în oraș/ ca funcționarul de la fisc/ care a adus o veste de la Dumnezeu/ Impozitelor:/ pentru două mii de ani nimeni nu mai e/ dator nimănui,/ se prescriu toate datoriile,/ cetățeanul nu mai trebuie să plătească/ pentru lumina soarelui,/ pentru clipocitul stelelor,/ pentru cântecul privighetorilor,/ nu mai trebuie să plătească pentru nucu/ din nuc,/ pentru mărul din măr,/ pentru pruna din prun,/ viața e gratis,/ moartea e gratis,/ spectacolul străzii e gratis,/ poți să mergi până la capăt pe gratis,/ poți să eziți pe gratis,/ poți să disperi pe gratis,/ până și orbecăitul prin paradisul de sub/ osul frunții/ e gratis.*” (**A intrat poezia în oraș**)

♦ Revista Nouă îi publică, în acest număr, pe cei doi scriitori pe care i-a premiat la ediția a șaptea a **Concursului Național de Literatură Agatha Grigorescu Bacovia: Raul Coldea** (poezie) și **Alexandru Jurcan** (proză). Evenimentul cultural amintit este rememorat de **Florentina Loredana Dalian** (Nenumărate minute la Mizil). Mulțumim!

BUCUREȘTIUL LITERAR**ȘI ARTISTIC****Anul III, nr. 10 (25), octombrie 2013**

♦ Revista își sărbătorește Directorul, scriitorul **Coman Șova** împlinind, în această lună, o vârstă rotundă. Pe prima pagină, sărbătoritul rememorează eternitatea clipei într-un poem ca o bătaie de inimă: „*Aceasta-i pădurea, iubito,/ acestea-s uneltele mele,/ acestea - cuvintele,/ acesta sunt eu sub amarele stele,/ aceștia-s părinții din care venim,/ acestea-s păcatele,/ vinde-le./ Oprește doar clipa în care iubim.*” (Oprește doar clipa).

♦ Urându-i și noi „**La mulți ani!**” poetului, dramaturgului și gazetarului **Coman Șova** (născut pe 18 octombrie 1933 în București) să punctăm câteva repere din activitatea sa:

A debutat în 1952, când a publicat poemul în proză „**Diminețile albastre**” în suplimentul literar al ziarului Ceahlăul din Piatra Neamț.

Între 1962 și 1965 a ocupat postul de secretar literar la Teatrul „Barbu Delavrancea” din București. Debutul dramatic a avut loc în 1965 în revista Teatrul cu piesa **Iubesc pe al 7-lea. Comedie cu... Petrești**. Între 1964 - 1972 este secretar general de redacție la revista Amfiteatru, unde îi are colegi pe Ion Băieșu, Fănuș Neagu și Ștefan Iureș. În 1970 publică primul său volum de versuri - **Astrul nimănui**, - la Editura Eminescu. Un an mai târziu a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Începând din 1979 scrie scenariile filmelor: „Ora zero”, „Liceenii”, „Extemporal la dirigenție” și „Declarație de dragoste”.

În 2010 i-a apărut în Germania, la editura Neue Literatur, volumul de versuri **Die Liebe ist mein Alltagskleid** („Dragostea este haina mea de toate zilele”).

♦ **Corneliu Ostahie** îl prezintă pe artistul plastic buzoian **Gheorghe Ciobanu**: „născut în anul 1932, la Mizil, județul Prahova. A absolvit Institutul de Arte Plastice «Nicolae Grigorescu» din București la clasa profesorilor

Bogdan Catul și Alexandru Ciucurencu, beneficiind și de șansa de a avea pe lângă cei doi maestri, alți profesori de mare anvergură artistică și, după caz, științifică, printre aceștia numărându-se Corneliu Baba, Ion Popescu-Negreni, Gheorghe Oprescu, Horia Teodoru, Gheorghe Ghițescu. A debutat pe simeze în anul 1970 la Galeriile de Artă Buzău, având la activ până în prezent peste 25 de expoziții personale în țară și în străinătate (Italia, Austria, S.U.A., Germania, Elveția, Olanda). A participat, de asemenea, la numeroase manifestări colective și de grup. Creația sa a fost distinsă, de-a lungul anilor, cu importante premii, diplome și medalii, dintre care enumerăm aici **Premiul UNESCO**, Elveția, 1965; **Ordinul Meritul Cultural** în grad de comandor, 2004; **Medalia de aur, Premiul special al juriului internațional INVENTICA 2006**, Iași etc.

Pe ultima pagină a revistei sunt reproduse mai multe tablouri reprezentative din creația pictorului.

SPAȚII CULTURALE**Anul VI, nr. 30, octombrie 2013**

♦ În editorial (**Ne pleacă domnii...**), **Valeria Manta Tăicuțu** scrie, cu amărăciune, despre tot mai scurta memorie a românilor, pentru care chiar și cuvântul ieri - atunci când este vorba despre valori umane - sună foarte târziu și îndepărtat: „*Ni se duc la Domnul scriitorii, intelectualii, oamenii de cultură. Discret, așa cum a trăit, elita noastră se stinge, lăsând în loc mahalaua veselă, suficientă sieși, incapabilă de gesturi care să le ridice celorlalți fruntea din țărană. Mass media, atrasă de funerals zgomotoase din casele regale țigănești, nu este câtuși de puțin interesată că pleacă și tot pleacă dintre noi oamenii cu carte, sensibili și cultivați; aceștia nu fac rating, nu adună mulțimi de gură-cască, nu-i emoționează pe consumatori de manele și telenovele.*”

♦ Emoționantă această lunecare spre începuturi a poetului Ion Roșioru: „*Mă las purtat de tulnic prin foșnetul de grâu/ Spre cea din urmă barcă, spre cel din urmă râu./ Pornesc grăbit de gândul că mâine-o să mă-ntomn/ Spre cea din urmă noapte, spre cel din urmă somn./ Mă cheamă cu glas tainic cei care-au fost ai mei/ Spre cea din urmă creastă, spre cel din urmă stei./ Mă-ndrept spre o planetă cât boaba de piper/ Spre cea din urmă iarnă, spre cel din urmă ger!*” (**Ger**)

♦ Pornind de la un poem de Kavafis, **Simona-Grazia Dima** se întreabă, retoric desigur: „Dar de ce oare scriu despre Kavafis, de ce mă reîntorc mereu cu plăcere la el, ca spre o

(Continuare în pag. 25)

(Urmare din pag. 24)

REVISTA REVISTELOR

temă nedeazămintit inspiratoare sau ca spre o problemă încă neelucidată?” Răspunsul autoarei: „Pentru că mi se pare că întruchipează destinul exemplar al Poetului, poetul generic, care izbutește să transgreseze erorile și păcatele vieții, metamorfozându-le, alchimic, într-o meditație răscumpărătoare. Prin el îmi regăsesc apetența spre happy end, de care nu mă rușinez, deși finalul fericit parcă nu mai este la modă în lumea noastră postpostmodernă (acum complexitatea lumii se exprimă, pasămite, mai bine prin tragedie, dramă sau mutilare/traumă ireversibilă, cu excepția situațiilor bazate pe bogăție: starea plutonică este una inteligibilă și intangibilă, totodată, spre deosebire de aceea de a fi înțelept: ne aflăm în epoca metalelor grele. Un poem «de interior» stă mărturie - în gândul nostru - meditației răscumpărătoare a lui Constantinos Kavafis: «În camerele-ntunecoase, unde/ trăiesc zile pustii, mă-nvârt mereu și caut/ ferestre (o salvare-ar fi/ de s-ar deschide o fereastră). Dar ferestre/ nu sînt - sau nu știu eu să le găsesc./ Poate-i mai bine să nu dau de ele./ Lumina poate-ar fi un chin - căci cine știe/ ce lucruri ar mai scoate la iveală.»”

ACTUALITATEA LITERARĂ
Anul IV, nr. 34, septembrie 2013

◆ Comentând cronicăa lui Sorin Lavric („România literară”, nr. 37/2013) despre cartea lui Serge Tisseron, **Lumea virtuală: avataruri și fantome**, Nicolae Silade notează, legat de internet „În fapt există o singură lume, cea imaginată din capetele noastre, ea este singura lume reală. Pentru că omul este ceea ce gândește. Epopeea lui Ghilgameș, scrisă pe tăblițe de cărămidă arsă, a rezistat atâtea mii de ani (...) E o aberație să crezi că arta cuvântului poate fi pusă în pericol de suportul pe care ne este prezentată. (...) Lumea reală și adevăratele ei valori pot fi la fel de bine oglindite pe internet cum au fost oglindite odinioară pe tăblițe de lut sau pe hârtie. Din păcate, astăzi, tocmai valorile lipsesc.”

◆ În poemul **Scrisoare**, semnat de **Daniela Păun**, un vers face explozie: „... m-ai mângâiat/ cu atâta delicatețe de parcă aș fi fost clădită din nisip”

◆ **Actualitatea literară** îi dedică regretatului Profesor **Petru Ursache** câteva pagini „in memoriam”, cele mai emoționante din câte am citit noi prin presa literară. Iată un fragment din poemul **Preadevremele și preatârziul. Poem numai și numai pentru Petru Ursache**, scris la 20 august 2013 de **Adrian Alui Gheorghe**: „Atunci l-am cunoscut pe Profesor. Cu emoție i-am spus:/ Domnule, eu am descoperit tinerețea fără bătrânețe!/ Care sunt semnele?, m-a întrebat el./ Tot ce mișcă în jur sînt semne, i-am răspuns eu./ Luna s-a agățat în colții unei stele și singurează, i-am spus eu./ Și spre apus soarele a făcut viermi care s-au rostogolit în ocean,/ iar oceanul a dat peste margini pînă a amenințat cerul./ Încă nu-i concludent, mi-a spus el. Să mai așteptăm,/ să mai așteptăm./ Și peste o vreme, într-adevăr, rana stelelor s-a cicatrizat,/ viermii care se rostogoleau în ocean s-au dovedit marinari/ care se

întorceau acasă de pe mări neinventate încă,/ iar cerul se împărții la sine pînă la infinit./ Era vară./ Și totuși, elixirul tinereții fără bătrânețe unde-i?./ m-a întrebat profesorul./ L-am băut, ca Socrate cucuta, pînă la ultima picătură.”

CAFENEAUA LITERARĂ

Anul XI, nr. 9 (128), septembrie 2013

◆ „Dacă noi citim teorie despre postmodernism, asta nu înseamnă că devenim, imediat, postmoderni. În America de Nord, la baza postmodernismului a stat revolta. Noi am preluat teoria, mimetic, fără motivare personală” punctează, cu luciditate, **Angela Marinescu**, în interviul pe care i-l acordă lui **Virgil Diaconu**.

Din opiniile poetei despre fenomenul cultural românesc, exprimate cu această ocazie, mai cităm: „Marga nu e un intelectual autentic. El are ceva de instalator și chiar se vorbește în mediile culturale că asta a fost prima lui profesie. N-a făcut nimic la ICR. El este un iresponsabil. Ca intelectual, este grosolan”; „Critica literară de astăzi mi se pare haotică. Criticii maturi scriu despre Creangă, Eminescu... Nu riscă judecăți asupra literaturii contemporane. (...) Criticii tineri, în care am avut încredere, au devenit oportuniști...”

◆ În rubrica **Fereastră**, **Liliana Rus** inserează delicatețea unui gând despre clipa rară de întâlnire cu **SINE**: „Să poți să fii fericit cu puțin, să nu-ți complici existența acumulând lucruri și evenimente inutile, să renunți la artificii și supraîncărcare, să nu te îngropi între obiecte - iată reforma unei lumi care ar trebui să înceapă mai întâi pe dinăuntru.”

◆ Poetul bântuit de vrăbii, **Virgil Diaconu**, supraviețuiește în gălăgioasele ruguri înaripate ale dimineților dinspre copilărie: „Eu cred că m-am născut pentru tine, vrabie!// La să-mă să-mi fac cuib aici, în grădina cu stele!// Pentru îmbrățișarea ta am rămas în viață./ Pentru tine am renunțat să-mi iau zilele!”

OGLINDA LITERARĂ

Anul XII, nr. 140, august 2013

◆ Pornind de la opiniile scriitorului francez Marcel Moreau despre Europa de Est după căderea comunismului („Nu vom avea de oferit acestor prețioși eliberați, în afară de ajutoarele economice și câteva lecții de democrație, decât răul ascuns care ne roade, moartea din suflet și cinismele căpătuielii.”; „Avem impresia că voința a devenit în ochii unei anume părți a tinereții o virtute suspectă... Să vrei totul, pe loc, iată una dintre cele mai grave amenințări care apasă asupra forțelor juvenile, facilitățile abolind asaltul, eșecul fiind pervertit în neputință în loc să fie negat prin depășire. Tocmai asta goleşte lumea de sens, dacă are vreunul, de frumusețe, dacă i-a mai rămas vreo fărâcă”) **Ștefania Oproescu** conchide, în editorial (**Dezordinea galopului**): „Timpul scurt, e adevărat, i-a dat dreptate cel puțin în ceea ce privește România, pe care a cunoscut-o din in-

terior. Fii politicianilor de azi sau ai «boierilor» parveniți peste noapte, n-au nici o tragere spre modele de viață. Un Neagu Djuvara nu le bântuie nici nopțile nici zilele. Am spus Djuvara pentru că el poate fi încă, din fericire, văzut, pipăit, ascultat. În rest, peste aristocrația noastră s-a așternut praful bibliotecilor.”

◆ În 1848 un profet ce punea barbă realității (Friedrich Engels) spunea: „(Românii sunt) un popor fără istorie... destinați să piară în furtuna revoluției mondiale... (Ei sunt) suporterii fantastici ai contrarevoluției și vor rămâne astfel până la extirparea sau pierderea caracterului lor național, la fel cum propria lor existență în general, reprezintă prin ea însăși un protest contra unei marelui revoluții istorice. (...) Disparația lor de pe fața pământului va fi un pas înainte.”

Această năucitoare jigniri - nu știu să existe multe mai ticăloase, de-a lungul întregii noastre istorii - ascunde, așa cum demonstrează **T. Codreanu (Noaptea de la Blair House)** iritarea lui Engels față de un popor care știe să facă „istorie inversă”, un popor care a reprezentat o axă de echilibru între Orient și Occident, un popor care, fără vecinătatea cu feudalismul rusesc, aruncat peste prăpastia istoriei direct în comunism, ar fi avut destinul intuit de Eminescu: acela de a fi limbă cumpenei universului.

◆ Deși sună al naibii de ciudat, afirmațiile lui **Traian D. Lazăr (Anticomunist-cultismul)** sunt nu doar subiect de meditație ci și un adevăr. Poate neîntreg, dar... imposibil de negat: „Dacă Domnul Stalin ar fi fost mai înțelegător față de păcatele omenesci și nu s-ar fi topit întreg tirajul operei (romanul Doctor Jivago al lui Boris Pasternak - n.n.) și dacă Domnul Hrușiov nu l-ar fi silit să renunțe la premiu (Nobel - n.n.) Pasternak ar fi sfârșit ca scriitor comunist marginalizat. Înțelegând acest lucru, Hrușiov a încercat să fie mai maleabil cu Soljenițan, dar nu a fost la înălțimea ambițiilor acestuia, nu i-a oferit decât publicitate nu și șefie! I-a reușit lui Gorbaciov - fără să vrea - căci l-a readus pe Soljenițan în Rusia în postura de apărător al patriei, maica Rusia și inamic al imperialismului american, susținătorul lui în lupta anticomunistă.”

DACIA LITERARĂ

Anul XXIV, nr. 11 - 12
(122/123, serie nouă din 1990)
noiembrie - decembrie 2013

◆ Eleganta (grafic și conceptual vorbind) revistă ieșeană, pe care am primit-o în ultimul moment, propune cititorilor săi un sumar consistent, de la „Arhiva lirică” (Lumină lină - Ion Alexandru), la eseu Daniela Pantiș: „Metafora crucificării la Matei Vișniec”

◆ Răspunzând unui **Chestionar cu accente ludice**, formulat de **Lucian Vasiliu**,

(Continuare în pag. 26)

Ady FILIMON

de ziua mea, eu și Mica

de ziua mea, tata
s-a îmbrăcat în negru, crezând
că s-au împlinit patru ani
de când plecase Mica era
tras la față, barba rară
mirosea a tutun, ochii
își pierduseră pleoapele, atârnav
legați de creștetul capului.
se mișca încet, ținea
lumânarea aprinsă,
palmele i se ștergeau uneori de bărbie,
culegând un firicel de vin învechit.

am venit, spuse el, am venit
să stingi lumânarea cu suflarea
cea din urmă a Micăi.

dar e ziua mea, tată! tu
i-ai zis Micăi să nu mă nască, dar ea,
dansând peste degetele tale cu multe inele,
m-a rostogolit printre ele,
m-a adunat din cenușa nenăscutului.

și n-ai deschis ușa.

eu nu, tată, eu nu te-am chemat, zice tata.
erau niște oameni pe stradă,
tu plângeai lângă Mica bolnavă, și lor
le era milă de ea, au vrut să te ia de suflet.
ea zicea
că nu de suflet te-ar da, ci de trup
și dansa, dansa peste visul tău. pierduse cheia,
pe sub ușa se prelingea înspre ea
un rest de lumină, de dimineață vărsată pe prag.

dansa și nu te năștea, mai zice tata,
și-mi lasă lumânarea aprinsă pe masă.

eu nu, zice el, eu nu te-am chemat; Mica
rupea din carnea ei și-i pune fundițe...
stinge lumânarea
cu suflarea cea din urmă a ei, pe care
o ții în cercelul din urechea
doamnei triste din icoana de lemn.

apoi tata s-a făcut o apă, silindu-se din răspuțuri
să înghită ziua nașterii mele cu Mica.
și-atunci nici eu nu mai eram, nici Mica nu,
amândouă ne prelingeam între vaduri,
ca un firisor de vin învechit în barba tatei.

mărgelele negre ale mamei

eu, mama și bunica, în sufrageria cea mică.
ele se ceartă, eu îmi rod unghia din carne.
în loc să sufăr mă rănesc ostentativ la un picior,
mama se supără și mi se face rău
când nu mă mai țin pe picioarele strâmbe.
mă prăbușesc în lava oceanului de piper,
mama se luptă cu neputințele mele,
îmi aruncă un pahar cu lacrimi,
nu mai sufăr, trag după mine mărgele negre,
acustica cerului strigă niște cuvinte
cu limba înnodată iar mama... mama
se leagănă de pendulul urât, cu limbi înnegrite,
din peretele de vest al tăcerii ei.
îmi face cu mâna, eu trec trăgând după mine
un șir lung de mărgele negre ca niște
furnici adunate la sfat ce-și spun vorbe
în șir indian, precum telegraful
pe care-l jucam în copilărie
în sufrageria mică, la masa din mijloc.
acum îmi amintesc: masa e lucioasă,
pe ea stă bunica cu mâinile puse cruce pe piept,
abia am loc să stau între masă și pat, să pun
o bucată de hârtie cu rânduri mărunte
între palmele-i reci.
și iar mă mut dintre masă și pat, trăgând
șirul de mărgele negre, șerpuind ca furnicile
pe un drum cu dale de piatră
pe care s-a așternut o pojghiță de polei.
mama alunecă înaintea mea,
acum râde cristalin, părul îi crește mult
și-i cade pe spate ca o tușă de culoare

pe o pictură bolnavă. eu și mărgelele mele urcăm
părul mamei, muntele negru se strânge-n fășii
de cârpe tăiate din vechituri pentru preșuri.

și iar stau în sufrageria cea mică și văd
cadrul ușii în care mama bătuse
cuie în spații egale,
întinsese sfori ca o foaie din caietul de mate
și țesea preșuri multicolore și vesele.
aveau 2 pe 1 mărime, cât ușa, se potriveau
pe fundul gropii în care ea și bunica
se certau zi de zi, așa cum făceau
și-n sufrageria cea mică.
nu-mi ajung fășiile, zice mama, aș tăia
de pe spatele tău o bucată, îmi zice mie.
dar eu pe spate am numai mărgele negre,
mamă, le iau zilnic, le înșir
pe șiragul ce-l trag după mine,
și iar cresc la loc, mai mari și mai aspre;
dacă ți le dau, zic mamei,
preșul tău o să fie cu noduri. când stai
culcată pe spate, zgârie fața bunicii.
și iar plec trăgând după mine
șiragul de mărgele negre, ca un șir
de furnici oarbe, la pas prin
amintirile despre mama.

fereastra de sub pat

mă descompun. bucăți din mine
încep să se târâie primprejur,
mă doare carnea pe care aruncă pământ
slujbașii morților. de-acum
n-o să mai văd frunza albastră și iarba
plânge-n lopată, smulsă din umbra
pământului mut, de-acum
n-o să mai știu dacă e vară sau iarnă și dacă
e vremea să plec sau e vremea să vin, de-acum
anii vor netezi stratul de lângă casă;
vor ști ei ce să pună pe masă.
mă doare carnea, deja mi se deșiră o parte
din tăietură.

vecinul meu, învățat cu cei noi, îmi spune:
strânge tare! vor veni către seară
cohorte de furnici să te coasă și-o să te doară.
n-ai vrea să dai ce ai,
să împarți cu străinii locul tău cald;
închide fereastra, trage oblonul, lasă-i
să creadă că nu te-ai sculat!
cel mai bine e să nu respiri, să pari ca și cum
ai terminat aerul din cuiar și-ai lăsat
somnia să cuprindă pâcla de abur subțire.
tu ești dus, ai plecat, ai uitat
în ce loc ai fost îngropat!

ascult cum vorbește vecinul și nu înțeleg
de ce mă vrea printre prietenii lui, de unde știe
că mă doare cusătura, de unde că aerul
mi s-a terminat și că voi împărți cu străinii
ce mai am de dat?! de unde știe
vecinul de fereastra mea de sub pat?!

o am din casa cea veche,
știam că-ntr-o zi voi pleca, într-o zi
voi vrea să fiu din nou carne și sânge și-atunci
voi plânge-n izvorul de sub mine, de-acolo
și mai departe voi prinde gust de plecat,
de viață și moarte, de răs și de plâns și de toate
de deasupra lumii în care stau acum și ascult
cum vecinul îmi face
moartea mai rea și dormirea mai grea.

știu ce gândești, știu! și mie
mi-au zis alții așa! strigă vecinul.
o să rămâi singur, o să te-asezi la masă
și n-o să ai cu cine bea; ascultă-mă bine,
ține-te tare, mai ai un veac
de stat și-așteptat până când viața
începe din nou să te-omoare!

(Urmare din pag. 25)

Revista revistelor

Romulus Rusan pledează pentru ieșirea din im- pasul globalizării, prin școala istorie naționalei:
„Cel mai mult mă supără manualele de istorie (poate și altele, dar eu pe acestea le știu). Istoria
este pusă în patul lui Procust, devine iden-tică, aproape, cu istoria altor nații. Nu Alexan- dru
cel Bun sau Matei Basarab, ci Che Guevara și Idi Aurin, comparați cu Ceaușescu. Ma-nualele
acestea sunt o crimă de etnocid și tare m-aș duce la Parlamentul European să pledez pentru
revenirea la istoria națională, crono-logică și faptică, fără de care copiii aceștia hrăniți cu like-
uri mișto pripășite pe facebook, nu mai știu cine sunt, de unde vin și unde se duc. Dar nefiind
eu, aș fi bucuros dacă această sarcină și-ar lua-o unul sau mai mulți euro-par- lamentari români.”.
Care parlamentari par... lamentabili!!

♦ „Omul sensibil e o pradă” - vers fabulos din poemul **boală**, semnat de **Daniela Sabina Penciu**.

♦ Comentând cartea istoricului Lucian Boia, Hégémonie ou déclin de la France? (vari-
anta în limba română **Franța, hegemonie sau declin?** în traducerea lui Emanoil Marcu,
București, Editura Humanitas, 2012), **Anastasia Dumitru** concluzionează: „Cu riscul de a irita
anumite susceptibilități francofone, Lucian Boia nu poate da un diagnostic optimist în ce
privește viitorul limbii franceze și al pre-zenței culturale franceze în lume. În zilele noastre, în
ritmul mondializării și al accelerării is- toriei, franceza, limbă de cultură internațio-nală, este
în cădere, pentru că tradiția se pie-rde. «Franceza și cultura francofonă sunt lip- site mai ales
de poziții extra-europene decisive. Engleza a fost impusă nu atât de Anglia, cât de America de
Nord. Spaniola și portugheza sunt în plină expansiune datorită Americii Latine. Or, America
Franței este Africa neagră franco-fonă, cea mai săracă regiune a planetei, cu o capacitate de
influență culturală nulă și care va rămâne mult timp neglijabilă. Fără doar și poate, Franța nu
mai are în fața ei o adevă rată carieră de mare putere», susține istoricul. (...) Cartea lui Lucian
Boia este un reper pentru cititorii interesați de unicitatea unei culturi, care continuă să
fascineze.”

Ileana TUDORAN

EXAMEN CU BIG BROTHER

dului, așteptând să fiu strivită? „Crazy” – „showing feelings of an almost human nature”... Îmi aștept verdictul, știu că sunt vinovată. M-am născut vinovată. „Natural born... crazy and guilty”. Știu că vrei să mă ajuți, O'Brien, să ajuți un biet suflet tulburat să găsească și el calea, dar mai bine, lasă-mă! Nu vreau liniștea și fericirea ta. Condamnată la fericire?

Îmi spui să merg pe stradă și să mă uit în jurul meu. O lume colcăind de Zombie cu „smiling faces”, alergând bezmetic, într-o mișcare browniană. „Smiling faces” simpatice, prietenoase chiar, în cazul în care nu se calcă în picioare la metrou sau la reduceri la Black Friday. Vrei să mă transformi într-un Zombie cu „smiling face”? Nu, merci. La 85%, dacă le dai jos masca, nu o să găsești nimic. Nu mai există nimic. Doar vidul. Și mai sunt vreo 5% față de care e mai bine să păstrezi distanța pentru că, dacă le arunci masca, o să vezi „Potretul lui Dorian Gray”. Monștri – dictatori, tirani, șefi... Dar stai, încerci să mă zăpăcești, 85 % + 5 % nu fac 100 %, ci doar 90%! Unde sunt ceilalți 10%? Aia gen „votanți” lui Nicușor Dan care vroiau o schimbare? Sunt în „Camera 101” și ei? Nu, nu toți. Pe unii îi pot vedea încă pe stradă. Ce ciudat, lor nu trebuie să le dai jos masca de „smiling face”. Pentru simplul fapt că ei nu poartă mască. Nu au nevoie și nici nu vor. Ei arată uman: au ochi, nas, gură, păr. Ei simt. Ei gândesc. Sunt frumoși. Liberi. Puternici. „Unchained”. Fără lanțuri, chiar dacă se află în „Camera 101”. Vreau să fiu unul dintre ei.

Nu îl iubesc pe Big Brother, O'Brien. Nici măcar nu sunt anti-sistem, ci pro-sistem: pentru unul în care să existe un pic de ordine, o ierarhie cât de cât corectă, respect pentru diferență și unde să se aplice logica normalității. Unde 2+2=4. Pentru asta lupt în continuare, cu toate forțele mele. Nu eu sunt, de fapt, anti-sistem, ci tu, O'Brien și toți ca tine. M-am săturat de rahat. Vorba lu' Băse, pot înghiți broaște râioase, dar nu și porcu'!

Time out, O'Brien! Știi ce? Nu eu trebuie să mă schimb, ci tu, tu și sistemul tău! Sunt altfel și asta nu e un delict. Nu-mi pare rău. Dimpotrivă. Iar asta creează măcar o mică breșă în sistem, „in the Wall”. De o săptămână mă ții aici ca să te delectezi cu urletele mele. Vrei urlete? O să-ți dau! Strigăte de luptă! „Here comes revolution / time for retribution”. Nu trebuie doar să mă apăr, ci și să atac. Nu doar că nu o să cedez, dar îmi voi rupe lanțurile și voi declanșa o revoluție. Mă uit la lucrările corectate: fii atent, cantitativ, ai câștigat tu, O'Brien cu sistemul tău, dar calitativ eu. I-am găsit pe cei 10%. Cei care sunt altfel.

Acum sunt liberă. Sunt eu însămi. Mai puternică. Fericită. Renăscută.

Dar fericirea nu durează. După câteva zile, sunt chemată să trec notele în catalog. Nici n-apuc să deschid primul catalog, că aud o șoaptă insinuantă: „Pi...” O fi vorba de „Viața lui Pi”? Șoapta se repetă, conturându-se tot mai clar: „pilele, pilele, pilele”. Arunc o privire absolut uluită, așa că secretara îmi se spune din nou: „Pilele. Să trecem pilele”. Întreb cu vocea întretăiată ce-nseamnă asta. Mi se explică că pilele sunt protejații diverselor cadre didactice: din anul I (zi și FR) până la master, studenți-fantomă care nu vin la niciun curs și la niciun seminar. Ba mai mult: la niciun examen, la

nicio materie. Suprinzător, fantomele trebuie să ia 10, 9, hai, mă rog, minim 8, deci, mai mult decât colegii lor care s-au prezentat la ore și la examen. Altfel ne bântuie. Este halucinant, îl depășește chiar și pe Caragiale: acolo, „loazele” de „familie bună” veneau măcar la examen și se mulțumeau cu o notă de trecere. Logica lui Big Brother, a lui O'Brien, de „2+2=5” pare iar ceva mai rezonabilă, acum 0=10. Și mai spunea cineva că *ex nihilo nihil*? Dimpotrivă, 0=10. Dar de ce întreb eu atâtea? Nimeni n-a întrebat nimic mai înainte, pur și simplu le dăm note. Așa face toată lumea, așa e la particulară. Sunt atât de șocată că rămân paralizată, incapabilă de vreo reacție. Nu mai întreb nimic, pur și simplu iau pixul și trec „8”, la primul nume menționat. O fi doar unul. Aiurea, numai la master sunt vreo 5. După notarea pilelor-fantomă, trec la studenții obișnuiți, apoi predau cataloagele. Pot să plec? Nu, nu e bine. Trebuie să rescriu toate notele: sunt cam mici la master, de preferință trebuie să fie de 9 și 10, oricum de la 8 în sus. Rămân din nou cu gura căscată: să modific un catalog întreg?! Am înghițit niște broaște râioase, dar nu și porcu', nu mai modific nimic, voi vorbi cu domnul decan săptămâna viitoare.

Ce frumos, fantomele astea o să termine anul I, apoi anul II, anul III, masterul și doctoratul. Toate mediile lor or să fie de 10. Și eu am semnat pentru notele lor. Țștia vor fi viitori premieri „copy-paste” creați într-adevăr de sistem, dar și de mine. N-o să mi-o iert niciodată. Și asta numai pentru că am fost prea șocată ca să reacționez. În niciun caz nu trebuie să accept alte modificări ori alte note din burtă. Dacă „așa fac toți” sau „asta e România”, nu înseamnă automat că așa e normal. „Obișnuit” nu e totuna cu „normal”.

Interesant, aici, la școală, încă mai bântuie fantoma comunismului: uniformizare de tip comunist (note de la 8 în sus), proprietate la comun („copy-paste”, „cursul tău e și al meu”), note la comun (cele acordate, chipurile, de mine sunt și ale secretarei ori ale altui prof), „minciuna organizată” (de la „merge și așa” și „ne facem că” la studenți-fantomă, cursuri-fantomă, examinare-fantomă, plus laudarea „mărețelor realizări”) și „munca patriotică”. Cum lupți cu diavolul comunist? Steinhardt recomandă să-i vorbești pe limba lui și să folosești chiar armele lui (minciună, șantaj etc.) la nevoie, altfel nu înțelege. Și să lupți cu pasiune și dăruire, până la capăt. Dacă ești singur împotriva tuturor și ești atacat, lupți. Dacă pierzi o bătălie, îi sfidezi. Dacă ești încolțit, atacă cu furie. Și savurezi plăcerea luptei. Asta, de fapt, era a treia strategie de rezistență la totalitarism, propusă în „Jurnalul fericirii”, cea a luptei (Churchill, Bukovski). Pe Churchill îl „întinerea” al doilea război mondial, iar Bukovski ardea de nerăbdare să se confrunte cu anchetatorii KGB. Puține forțe, inegalitate de forțe... păi tocmai asta mă stimulează. Cred că sunt pe drumul cel bun. Mai întâi, să încerc să repar notele fantomelor și apoi să nu mai accept nicio concesie. Dacă aș lua pur și simplu cataloagele și aș șterge notele? Durează doar câteva minute. Și ce să spun? Dați-mi catalogul să șterg notele alea... Dar dacă le cer doar pentru verificare? Nu știu, eu nu prea am spus minciuni: o să mă bălbăi, o să mă înroșesc, o să tremur. Nu pot să am și eu un pic de sânge rece? Exclus, eu sunt foarte „nevricoasă”. Nu-i nimic, atunci să mă prefac că am. Poate că merge.

Miercuri – ziua cea mare a confruntării. Pregătită? Eu una am o tendință fatală de

(Continuare în pag. 28)

Reluarea activității didactice universitare (după o pauză de 7 ani), mi-a adus multe satisfacții: cheltuieli de două ori cât veniturile, „muncă patriotică”, normă dublă (cine mai vrea să se aventureze în așa ceva?), mediu intelectual elevat, stimulativ... de „copy-paste”. Singura motivație reală: „copiii” (fie ei și ăia de la FR la vreo 40-50 de ani, unii deja cu chelie). În câteva luni, reușim să comunicăm, construim o relație, evoluăm împreună personal și profesional. Ce nu fac eu pentru „copiii” mei și ei pentru mine? Oscilez între imaginea de soră mai mare, în blugi și cu rucsăcel și cea de mămică protectoare. Și mă simt iubită.

Și iată că vine marea confruntare: sesiunea. Corectez lucrările și simt că plonjez în plin Orwell, „1984”: a=da, b=nu, c=nu se știe, d=toate. Mulți bifează a, b, d sau cel puțin a, b. PRO TV e canal public sau, în cel mai fericit caz, de știri și comunicarea mediatică directă. Preluat în serie. În obișnuitul sistem „copy-paste”. Principiul noncontradicției? Nu se aplică. Aici e valabilă doar logica lui Big Brother: 2+2 fac 5, nu 4 și toată lumea trebuie să creadă asta, altfel nu-l iubești pe Big Brother. M-am întors în „Camera 101”, camera torturilor personalizate și căroră nu le poți rezista? Se pare că da. O'Brien, nu e nevoie să pui șobolani pe mine ca pe Winston în „1984”, e suficient să-mi arăți câteva lucrări!

Haos, confuzie, spălare pe creier, „copy-paste” la greu, tupeu de șmecheri. O lume de non-valori și impostură. Copiii nici măcar nu pot fi condamnați, ei sunt produsul sistemului. Până și 2+2=5 al lui O'Brien din „1984” al lui Orwell pare de bun simț. „Idiocracy”? „M-a învins sistemul” ca pe Milică, mai știți, era o dată un președinte numit Milică și poreclit „Țapu”? O'Brien îmi tot spune: „2+2 fac 5, 10, cât vrem noi. Trebuie să crezi asta, nu doar să fii de acord. Și trebuie să-l iubești pe Big Brother”. Îmi suflu șuvița (asta e un exercițiu de relaxare pe care l-am învățat mai demult de la o colegă). Ce să spui când n-ai nimic de spus? „Supercalifragilisticexpialidocious” ca-n „Mary Poppins”? Sau poate „Pneumonoultramicroscopicsilicovolcaniconioză”, asta din „Robotzi”. Suflă șuvița! Dar nu mai funcționează. Mă sufoc. O gură de aer! Sau de fum! Prea puține cuvinte, limbaj prea standardizat, conexiuni prea absurde și stereotipice ca să poți gândi. „Newspeak”. Hello! „Is there anybody out there?” Voi fi în curând „comfortably numb” ca-n Pink Floyd, „The Wall”, anesteziată ori poate în comă, fără să-mi mai pese? Deja se strecoară confuzia, încep să calculez 2+2=5 sau 10 sau să spun alfabetul „k, d, a...”? Nu, nu sunt toate la fel și 2+2=4, o să-i demonstrez asta lui O'Brien. Și o să corectez în așa fel încât să promovez coerența și originalitatea, să fac deparatare, să se vadă diferența. Și dacă sunt toate la fel și pretutindeni guvernează aceeași logică a absurdului? Ce dacă? Cel puțin eu nu sunt la fel. Încă mai gândesc. Încă mai simt. Iubire față de Big Brother? Nu, nu încă. Singură în fața Zi-

(Urmare din pag. 27)

EXAMEN CU BIG BROTHER

a spune da, orice s-ar întâmpla: nu pot să refuz. Ei, voi lupta să-mi înving această tendință, poate că reușesc să spun **nu**. Mă duc la secretariat. Mi s-au cam tăiat picioarele. Prima oară când bat la ușă, e închis. Răsflu ușurată. Mă mai plimb un pic și fumez o țigară. Apoi încep să mă energhez: ia te uită, mă mai ține și la ușă! Nu aveam ceva de rezolvat? Foarte urgent. Sufletul meu arde în flăcările infernului, acum, nu în viața cealaltă. Dumnezeu poate mă iartă, dar eu nu. Brusc, simt o nevoie acută de a rezolva totul imediat, orice s-ar întâmpla. Mă întorc la secretariat, ciocăn... E deschis. Intru cu o față probabil congestionată și pași cam nesiguri, zâmbesc stupid și-o rog pe secretară să-mi dea cataloagele ca să verific notele. Și ce dacă par emoționată? E firesc, poate crede că mi-e teamă că am greșit ceva, sunt doar la început. De fapt, chiar am greșit și abia aștept să corectez eroarea. Vreau să fac asta acum! Dacă nu mi le dă, îi sparg dulapul. Culmea, secretara nu pare prea surprinsă ori bănuitoare, îmi dă cataloagele, iar eu le înșfac, scot pixul cu gumă (cu care am scris notele) și, uitându-mă pe listă, mă apuc să șterg repede, cu furie, notele fantomelor. În maxim 5 minute, predau cataloagele, zâmbind la fel de stupid și-o șterg. Zâmbet de „smiling face”. Dar în spatele măștii, începe să se contureze o față umană.

Mă duc imediat să informez conducerea despre tot ce s-a întâmplat și despre intenția fermă de a nu mai face alte compromisuri. Fermă...? Pot să spun **nu**? Și dacă da, pentru cât timp? Să vedem. Intru în birou la decanat și anunț, destul de hotărât pentru început, că am fost șocată de modul de examinare și de notare a fantomelor. M-am simțit atât de vinovată că am dat note false încât le-am șters. Nu sunt dispusă să mai fac nicio modificare de note și, dacă mi se mai cere asta, îmi dau demisia pe loc. Demisia cu o zi înainte de titularizare! Cu atât mai bine. Urmează un discurs lung și obositor (de circa trei ore), câteva propoziții și fraze standardizate, repetate la nesfârșit („*Newspeak*”), pe care-l anticipasem deja, iar vocea mea se izbește de Zid și se întoarce ecoul: crezi în povești, așa e peste tot, asta e România, ce e corect pe lumea asta, așa e la început, trebuie să te adaptezi, asta ne învață și sociologia, o să te obișnuiești, fantomele plătesc taxe, chiar dacă tu poate crezi că au prezentat certificatul de deces la înscriere, au dispărut apoi și ne bântuie doar în cazul în care au rămas cu restanță, cadrele aduc și ele cunoștințe, suntem oameni, ne ajutam, așa e colegial, nu spui niciodată nu.

La un moment dat, intră în discuție (vorba vine „discuție”, că urla și făcea spume la gură) secretara, tremurând de furie și fluturându-mi în față cataloagele. Le-ai făcut varză, ți-ai bătut joc, se vede ștersătura, le treci imediat cum au fost pilelor, notele au fost înregistrate deja, iar pe celelalte le faci de la 8 în sus. „*Let me hear you scream like you want it!*” Pe măsură ce strigi mai tare, fața îți devine tot mai întunecată și mai schimonosită, iar eu încep să mă luminez, să mă calmez relativ, să-mi pun ordine în gânduri și să fiu tot mai sigură de deciziile mele. N-ai decât să țiți și să te agiți. Refuz să mai fac vreo modificare sau să trec vreo notă falsă. Iar pilele să vină la examen și o să vedem ce note iau. De unde să știu dinainte cât merită, sunt paranormală? Eu nu sunt, dar tu poate că da, din moment ce tu comunici cu fantomele. Vai,

ce pretenții ai, nimeni nu cere așa ceva, pilele nu vin la examen! Cum așa, ei nu o să vină niciodată la un examen? Asta nu e problema ta! Nu e problema ta! Nu e problema mea dacă vin sau nu la examen? Cine le dă note, tu, secretara? Conducerea intervine pentru a o calma pe secretară, se acceptă pe moment lăsarea notelor la master așa cum sunt, dacă nu se pot înțelege cu nebuna. Știam și asta, „*crazy...*”. *Oops*, fantomele tot nu au note, aici e o problemă care arde, așa că mi se propune concesiia supremă: să-mi trimită referate pe mail sau să mi le dea secretara, iar eu să le dau 8, că notele au fost afișate, oricum, pe net. Cum așa? Ceilalți au dat examen scris, cu mine de față, într-un interval de timp de... și fără suport de curs. E echitabil așa? Și știu eu cine a făcut referatele? Refuz și varianta asta: nu pot să le dau note decât dacă vin la examen la fel ca și colegii, iar, în acest caz, nu știu ce note vor lua, depinde de ei, notele sunt de la 1 la 10. Nu se poate? Bine, îmi scriu demisia. Gata.

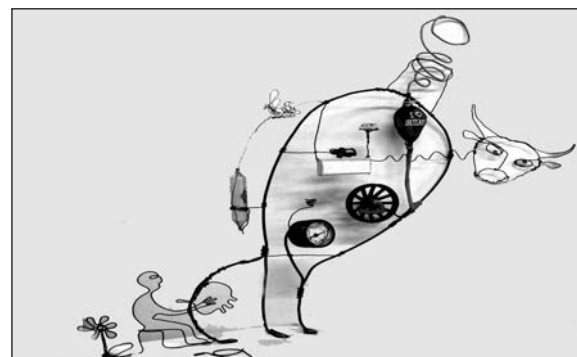
Incredibil, am spus **nu** trei ore la rând, fără întreruperi. Cred că m-am mai maturizat: adică am crescut de la 2 ani și 7 luni la 2 ani și 8 luni. Am refuzat „să mă obișnuiesc”. Deocamdată. Mi s-a spus că dau cu piciorul unei vieți ușoare, fără griji... „Copy-paste”, șpăgi și aranjamente. M-am gândit că mie îmi plac viața grea și lucrurile obținute cu efort. Și dacă excluși suferința și moartea, ce viață mai e aia? Ceva inuman și monstruos. Ca „Portretul lui Dorian Gray”. Ce tare, mi-am sacrificat cariera academică într-un moment strategic: mi-am dat demisia în ziua dinaintea examenului de lector! „*Forget Domani / For tomorrow never comes*”. Sigur, nu doream să abandonez „copiii”. Aș mai fi înghițit poate niște lighioane doar ca să-i mai văd, dar „porcul” nu. Dar cum puteam să mă duc la ei cu fața de Dorian Gray (aia din portret), fie și cu o mască de „smiling face”, în cazul (improbabil) în care aș fi putut să mi-l păstrez? M-aș fi schimbat, nu aș mai fi fost eu însămi.

Culmea, am și o probă: o înregistrare audio a „discuției”. După ce-am mințit ca să iau cataloagele și să șterg notele, asta a fost floare la ureche: am pornit modulul de „înregistrare voce” de la telefonul mobil, am pus telefonul în geantă și am intrat. În ideea de a avea o probă. Era singura posibilă, din păcate, pentru că lucrările în sine nu constituie o dovadă: secretara găsește oricând, cât ai clipi, referate pentru toate fantomele. Înregistrarea nu include demisia (s-a consumat memoria, se săturase și mobilul!), dar conține circa două ore și jumătate de „discuție”, în flux continuu, fără întreruperi. Aș putea să-i șantajez: să obțin bani, avantaje sau măcar jobul meu înapoi. Dacă am mințit deja, de ce n-aș șantaja? Nu eu trebuia să-mi dau demisia, ci ei. E dreptul meu să-mi reiau jobul. Măcar atât. Apoi pot schimba ceva din interior. Acum, nu doar că sunt „out”, sunt pur și simplu „deleted”. „Scopul scuză mijloacele”. Să-l atac pe Satana cu armele lui: minciuni, șantaj, amenințări. Cum... orice mijloace?! Am mințit deja, acum să șantajez și să ascund proba? Nu am ales calea cea grea, a sacrificiului și a non-compromisurilor? Oricum, trebuie să le arăt că nu am renunțat la luptă. Copiez înregistrarea pe un DVD, apoi fac și două tonuri de apel cu extrase din prestațiile secretarei și ale șefei de catedră. Credeți că vedeți o fantomă? M-ați șters complet, într-o singură zi din toate documentele de pe site! Da, sunt o fantomă, dar voi sunteți obișnuți. Am venit să vă arăt noile mele tonuri de apel. Așa voci, așa talente, așa melodii, dar mai ales mesajul... Deocamdată, figurează la mine

pe mobil la „artiști necunoscuți”, dar o să le fac celebre. Începând cu poliția, apoi consiliile de etică ș.a.m.d.

În fața ușii decanatului, mi se taie din nou picioarele. Nu, nu pot s-o fac. Ba da. Ba nu. Sunt un Don Quijote castrat, cu sabia frântă. Am amuțit. Nu-i nimic, dacă nu pot vorbi, le pun pur și simplu tonurile de apel. Culmea, când intru la decanat, sunt toți acolo, cu excepția șefei de catedră care e plecată în străinătate. Cu vocea sugrumată, îi informez despre înregistrarea convorbirii și mă pregătesc să le arăt o mostră. După doar câteva secunde, mă întrerup și-mi cer să opresc înregistrarea. Lasă, ce demonstrează asta? Nu e nimic incriminator, doar faptele contează și nu vorbele, iar, dacă ne uităm la fapte, cine e adevăratul infractor? Păi, cine a pus notele alea, cine a furat cataloagele, a mințit, a șters și a ascuns asta? Tu ești de vină și tu o să faci închisoare pentru asta. Și ce, ți-a pus cineva pistolul la tâmplă ca să semnezi pentru notele alea? Poate chiar tu ai cerut șpagă pentru ele și, nemulțumită de ce-ai primit, le-ai șters și ai început să-i șantejezi pe studenți pentru a primi mai mult. Și ne-ai etichetat ca „infractori”, așa se comportă un sociolog? Vezi că, oricum, te dăm în judecată pentru calomnie și amenințări. Și ce înregistrare e aia, nu e completă dacă nu are și momentul demisiei, nu are nicio relevanță ca probă. Nu a fost nimic compromițător, doar ție ți se pare așa, ești nebună, nu te-a obligat nimeni să faci nimic. Ești un dezastru, n-ai învățat nimic din sociologie. Știi ce, cu înregistrarea asta nu obții nimic, nu faci decât să te condamni singură, o să ajungi tu la pușcărie, dar o să distrugi facultatea. Da, pentru că se va bloca procesul de acreditare când va fi declanșată o anchetă, iar facultatea se va închide. Nu îți pasă de facultate și de copii. Ce sociolog ești dacă nu înțelegi asta?! O să distrugi facultatea, numai tu ești de vină. Ești o catastrofă.

Încerc să mă fac că nu aud, dar aud. Și fiecare cuvânt mă sfâșie. Mă forțez să nu reacționez sau să răspund monosilabic. Am venit doar să vă arăt asta, acum plec. Mă ridic de câteva ori la rând. Îmbrac haina, îmi pun fularul și mănușile. Unde te grăbești? Stai jos. Rescrie notele din toate cataloagele cu un pix care nu se șterge (nici cu guma, nici în timp precum pixul ăsta) și certifică în scris, în dreptul fiecărei note șterse, că tu ai șters-o, cu semnătura alături. Accept acest lucru, e, într-adevăr mai sigur așa. Între timp, discursul continuă în același mod, iar eu mă străduiesc din răputeri să-l ignor. Aș prefera să url, să mă înjure de mamă, să mă lovească decât să mă umilească așa. Simt că tâmplăle îmi zvâcnesc, ultimul neuron îmi explozidează, iar sângele îmi țâșnește din urechi. De fapt, nu e sânge, e balebă. Pute oribil. Și mă mânjește. Iremediabil. Mă forțez să mă ridic. Acum chiar voi pleca, indiferent ce mai zic. Sunt oprită chiar în ușă. Cum e posibil să te porți așa, asta ai învățat la sociologie? Nu știi să negociezi, să te adaptezi, să comunici. Nu ne-nțelegem deloc. N-am mai văzut așa ceva. Am făcut atâtea pentru tine, te-am sprijinit în carieră și

(Continuare în pag. 29)

(Urmare din pag. 28)

EXAMEN CU BIG BROTHER

tu... Îmi făcusem iluzii. Sunt foarte deza-
măgit. Nu pot să cred. Reușesc să mă smulg
și cobor scările, împiedicându-mă. Cine m-a
pus să vorbesc iar cu Zidul!? Mă simt în-
grozitor: sufletul sfâșiat, posedat iar de fan-
tome, sângele otrăvit, fiecare celulă conta-
minată, în curs de descompunere. O gheară
îmi strânge inima ca-ntr-un clește. Vinovată
pentru toate, mizerabilă, ticăloasă, o catas-
trofă care-și continuă implacabil drumul.
Un bulgăre de rahat (nu de zăpadă) care de-
vine tot mai mare și mai mare și amenință
să distrugă totul în calea sa. Facultatea,
profii ceilalți de treabă, „copiii” mei... Îmi
vine să intru în pământ de rușine: am făcut
totul varză, mi-am bătut joc de toți cei care
m-au iubit și mi-au fost alături. Aș vrea să
mor, dar nu merit nici asta. Dacă mă sinu-
cid, scap prea ușor. Trebuie să trăiesc ca să
sufăr. Să ispășesc. Dar nu, niciodată nu o să
pot să-mi ispășesc păcatele, sunt prea mari,
mă strivesc. Și nici nu vreau iertare. Am gre-
șit prea mult ca să fiu iertată.

Big Brother, m-ai făcut praf de da-
ta asta! Praf și pulbere. Poți să sufli o dată
și m-ai spulberat. *Vanitas vanitatum et om-
nia vanitas*. „De-al meu propriu vis mistuit
mă vaiet / Pe-al meu propriu rug mă topec
în flăcări/ Pot să mai reînvii luminos din el
ca Pasărea Phoenix?” (Eminescu, „Odă în
metru antic”). Mă simt mai murdară ca gra-
jdurile lui Augias, nici Hercule nu poate cu-
răța mizeria asta. Ascult obsesiv „Nocturna
op. 9, nr. 1 în si bemol minor”. Nu mă re-
laxează, dar mă ajută cumva să mă exprim,
rezonează cu mine, sublimează durerea, mă
purifică. Prea multă mizerie. Iluzii risipite
– și ale mele... Nu, de data asta nu vroiam
să-mi dau demisia. Mi-e dor de „copii”, am
greșit față de ei, i-am abandonat, îi voi dist-
truge. Și totuși, să nu uit de unde a plecat
bulgărele ăsta... De la prima notă falsă. Am
dat eu prima notă falsă pentru șpagă? Poate
că da. Trezește-te! Cât fac 2+2? Îl iubești
pe Big Brother? Nu mi-a cerut cineva să
trec prima notă falsă, cu sau fără pistolul la
tâmpă? Așa e la particulară, ăsta e sistemul,
toată lumea face așa. Și asta e în regulă?

Ascultă, Big Brother, ai câștigat tu
runda asta, dar eu nu te iubesc și nu voi pă-
răsi lupta, chiar dacă de acum încolo o să
punctezi numai tu. Voi continua telenovela
asta, o mai caut pe Elodia, chiar dacă nu voi
reînvia din propria cenușă ca pasărea Phoe-
nix. Voi merge pe calea cea grea, chiar dacă
voi ajunge la închisoare pentru șase note
false șterse. „*Hier stehe ich. Ich kann nicht
anders. Gott helfe mir.*” (Martin Luther).
Rămân aici s-o încasez de la tine. Lovește-
mă fără milă!

Radu Părpăuță

FACEREA POAMEI

La noi în sat oamenii calculează timpul
după anul în care s-o făcut poama: „Când te-ai
luat cu Natalița?” întreabă tața Anica. „La patru
ani după anul când s-o făcut poamă.” Sau: „Când
ai făcut tu, Ileană, pe Viorel?” „Păi, în primăva-
ra de după ce s-o făcut poama. De aceea s-o tras
în partea lui tat-său și-i place suptul, că-n anul
cela Ion al meu o umblat numai cu boamba-n
cap”. Sau: „Uite, Lențo, am ș-acu cuptiorul ista
făcut de Gică a lu Usturoi cu doi ani înainte de a
se face poama.” Firește, poamă se face în fie-
care an, c-așa-i rânduită lumea: nu se poate fără
poamă și mai cu samă fără vin. Așa ceva nu se
există. Dar în anul cela s-o îndurat Dumnezeu și
s-o făcut mare belșug de poamă, cum nu mai
ține minte nimeni să mai fi fost altădată. Stăteau
strugurii pe tufă ca bătuți cu lopata, mai să rupă
lastarii. Ș-o mai dat Dumnezeu și o vreme la
marea știință: soare-soare, vânticel să vânture
tufele și ploaie cu fărâita, că n-o putrezit nici o
boghiță.

Și s-o făcut vin valuri-valuri... Da' era
și tare! Nu știu cum, o fi bătut soarele mai chie-
zâș, că s-o făcut mult și tare. Umblau femeile cu
gura până la urechi pe drumuri și nu mai ni-
mereau casele. Nimereau la altele și nu'ș cum
se face, dar dădeau peste case numa cu holtei.
Veneau bărbații și le duceau în șuturi acasă. Ei,
să știi, când ai să vezi femei bete pe drum, în-
seamnă că vinu-i tare anu' ceala.

Nu mai știau oamenii pe un' să pună
vinul. Și-au umplut ei butoaiete, butoieșele, ba-
lcerile și balceruțele, poloboacele și poloboce-
lele de toate felurile și mărimile, damigenele, bi-
doanele, canistarele și gagiștele (de ce râdeți?),
butelcile și butelcuțele, budanele și budănelele
– da' degeaba! Înnebuniseră butiile de atâta vin
și aruncau cepurile cât colo, improșcând sângele
Domnului pe jos. Umblai prin cramă cu cizme
de cauciuc, ca la inundație. Dacă se lua vreun
câne după tine și linchea de pe jos, cădea lat aco-
lo și trebuia să-l apuci de tohoarcă și să-l zvârli
afară, ca să nu te împiedici de el, că și așa dea-
bia te târaia tu. Orișicât, cânele are patru labe,
dar ce te faci tu, biet om, cu numa' două, fărăde-
cât să te pui pe brânci. Ieșeau șoarecii din borte
fără frică, da' cu ochii blejdiți și îndrăzneală
mare, gata să sară la mătă ca s-o scarmene. Se
îmbătaseră de la damf, săracii.

Pe urmă oamenii au început să pună vin
și prin ciubere, prin putini, putinici și putinele,
prin hârdaie, cofe și cofițe, cofăiele și cofăieșe
pe care nu le mai folosiseră de ani și ani de când
cu căldările iestea de tablă și de plastic. Să nu
uit de chiupuri și ulcele, ulcioare și ulciorașe, oa-
lele de lapte, căldărușă cu feleștiocul pentru pă-
cură, cazane, ceaune, ciubere, bărdace, garafe și
gărăfioare, deje și linuri – toate erau pline ochi!
Ba unii dădeau jos din pod și oboroace hârbutite
de pe vremea lu' bunelu', din celea făcute din
coajă de tei, și le umpleau. Ce să facă oamenii!

Cât despre căldări, erau umplute și ele,
că, oricum, nu mai mergea nimeni la fântână
după apă. Donițele, donicuțele și doniciorele
erau umplute de mult până la buză, iar vacile, bie-
tele, răgeau în tot satul din pricina nemulsului.

Moș-meu Mitică Atodiresei o umplut
troaca de la porci cu fetească regală: cum să
piardă el asemenea bunatate! În orice caz, porcii
nu mai aveau nevoie de troacă, că mâncau nu-
mai tescovină. Stăteau toată ziua pe brânci și
făceau: niorc-niorc! niorc-niorc! Nu râdeți! Era
pacoste mare! Acolo își făceau veacul, pe tesco-
vină, și, dacă vrei să-i mâni la coteț, ridicau
surlele înspre tine și grohăiau obraznic, ca niște
bețivi cărora vrei să le iei sticloanța de sub nas.
Nu mai vorbesc de cucoși, care se îmbătau ca
porcii cu boghițe de tescovină și, desfrânați din
pricina alcoolului, siluiau fără de rușine pe bie-
tele găini toată ziua. Aveam noi o găină bă-
trână, Maricica, care se învățase cu cocoșeala
ca țiganul cu scânteia (na, că iar nu-s corect po-
litic!) și, numai ce vedea cucoșul, se lăsa repejor
pe vine. De la ușa cramei și până la ușa casei
era o dără de vin cursă pe jos, că, de-atâta bău-
tură, nu mai puteai ține garafa drept oricât de
sileai. Și pământul suga vinu', dar cât să sugă
și el, săracu'!? Fiindcă pământul era plin burete
de vin, râmele nu mai puteau răbda, ieșeau afară
și umblau rătăcite prin ogradă: covâl-covâl! Nu
aveau unde să se adăpostească!

Moș Mitriță din deal aman mai știa să
își facă gura leică și pântecul balercă. Avea un
sicriu „pentru moarte” pe care până una-alta îl
ținea plin cu fasole în pod. Acuma însă, împins
de nevoie, moș Mitriță umpluse racla cu sculău
negru ca sângele de porc gata să se închege. Și
zicea moșul băieților lui: „Nu vă cer să-mi faceți
cavou de cărnidă (că începuse atuncea moda
cu cavourile iestea) și cruce de aur la cap. Uite
așa să mă duceți la groapă: în racla cu sculău!
Și, dacă am noroc să moară și baba deodată, să
ne puneți unul lângă altul: guriță lângă guriță/
ca doi pui de prepeliță. Da' să nu uitați să-mi
puneți la cap o oală cu moare de curechi, ca să
mă dreg. Cum să mă înfățișez cu capsă pusă
înaintea Celui Prea Înalt?” Unde mai pui că, ză-
când în sculău, ești, cum ar veni, îmbălsămat, așa
că, atunci când ajungi pe lumea cealaltă, nu te-
ar înfuleca așa degrabă viermii cei neadormiți.

Ceapeurile și Iaseurile nu mai aveau
unde pune vinul și luase partidu' hotărârea să-l
depoziteze în cisternele de la CFS. Știți, sunt
niște cisterne mari, de câteva tone una. Apoi ți-
ne-te beție!... Veneau oamenii din secții și beau
cât puteau, ba mai cărau și pe-acasă. Văzând
acestea, conducerea a pus pază întărită, dar ți-ai
găsit: paznicii beau cot la cot cu hoții, căci la
noi, vorba lui Dinescu, problema e cine-i pă-
zește pe paznici. Directorul era și el clampă
când i-a dat primul secretar telefon, să-l întrebe
cum stă cu planul. Directorul de-abia mai bleș-
tea din gură: „Premihâc... permi... teți să... hâc!”
„Poftim?!”. „Premiteți... hâc! Să raprotez... rap-
por-tez” „Ce-ai pățit, directore, ai dat-o și tu pe
ulei? Ia vezi că ți se clatină jilțul!” „Tăiți, tov
sechreterar! Jlițu'?” Și Jlițu i-a rămas porecla.

Parcă înnebunise lumea! Prin secții
erau oamenii trosniți rău, ca de meteoritul tun-
gus. Nu mai lucra nimenea: beau și stăteau la
taclale. Ce mai conta lipsurile, că te sculai la
patru noaptea să stai la coadă la lapte, că n-ai
ceea, că n-ai cealaltă. Erau vremuri grele, daaa!
Ceașescu mergea cu proasta lui în China, în
Coreea și venea cu ideea scâlâmbăielilor de pe
stadioane, iar noi toți trăgeam vântos la musteață.

FLASHURI CULTURALE

Premieră

Miercuri, 6 octombrie a.c., la **Teatrul Toma Caragiu** din Ploiești, a avut loc avanpremierea spectacolului **Suflete moarte**, dramatizare de Mihail Bulgakov după N.V.Gogol (traducerea Izolda Virsta). Piesa, regizată de **Alexandru Dabija** (scenariul **Andrada Chiriac**), a fost interpretată de actorii: **Clara Flores, Cristina Moldoveanu, Florentina Năstase, Mihaela Popa, Ada Simionică, Karl Baker, Ioan Coman, Ilie Gâlea și Ionuț Vișan.**

În calitate de gazdă, **Raluca Nicolescu**, directorul teatrului, a lansat o invitație pentru toți iubitorii artei: „*Teatrul nostru va fi, oricând, deschis pentru lucruri frumoase și va încerca să fie întotdeauna o gazdă minunată la evenimentele pe care le vom crea pentru ploieșteni, fie că vor fi expoziții, festival de jazz, de teatru, de folk, fie că vor fi următoarele premiere care sunt, acum, foarte aproape de scenă. Vă așteptăm pentru că nimic nu facem fără să fim cu gândul la public, pentru că munca noastră își găsește sensul în existența dumneavoastră în sală.*”

Biblioteca Județeană „V.Voiculescu”, din Buzău a sărbătorit 120 de ani de existență

Alex. Oproescu și Sorin Burlacu (fostul și actualul director al bibliotecii), la sărbătoarea de suflet a instituției.

Joi, 24 octombrie, **Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”** din Buzău, a sărbătorit 120 de ani de existență. Cu această ocazie, în aula „**Bazil Iorgulescu**” a bibliotecii, și-au dat întâlnire peste 50 de bibliotecari din județ, precum și scriitori buzoieni, cititori și prieteni ai instituției. Ca de obicei, *când aud despre cultură*, oficialitățile județului și ale municipiului au... lipsit. Printre invitați s-au numărat **Alex. Oproescu**, fostul director al instituției, scriitorii **Pașionaria Stoicescu**, **Dumitru Ion Dincă**, **Nicolae Peneș** și istoricul **Valeriu Niculescu**.

Directorul bibliotecii, **Sorin Burlacu**, a adresat mulțumiri participanților și a prezentat un succint istoric al edificiului de cultură, înființat în 1873 de profesorul **Bazil Iorgulescu** și purtatând, de-a lungul timpului, mai multe nume: „**Biblioteca publică a Buzeului - Carol I**” (1893), **Biblioteca „Nicolae Iorga”** (1932),

Biblioteca „Alexandru Marghiloman” (1933), **Biblioteca „Alexandru Sahia”** (1949), **Biblioteca „V. Voiculescu”** (1991).

Un moment emoționant a fost cel în care doamna **Marcela Chiriță** a evocat numele colegilor dispăruți, în memoria cărora s-a păstrat un moment de reculegere. Scriitoarea **Pașionaria Stoicescu** a invocat relațiile permanente cu biblioteca din orașul copilăriei sale, spunând: „*Cartea are suflet, iar de suflet se apropie cel mai bine femeile.*” **Alexandru Oproescu** omul care „*a trăit toată viața prin și pentru bibliotecă*” - după cum remarca **Valeriu Niculescu**, a ținut să sublinieze: „*Acest eveniment este cu atât mai important, cu cât în zilele pe care le trăim munca și pasiunea bibliotecarului nu mai sunt apreciate și înțelese la adevărata lor valoare. Dar noi, slujitorii cititorului și ai cărții, nu putem uita exemplul lui Bazil Iorgulescu, care putea să fie director și profesor la Brăila, unde biblioteca exista deja, dar a preferat să rămână la Buzău și să lupte pentru idealurile sale culturale, făcând muncă de pionierat*”

Lansări de carte

Patru scriitori și-au lansat volumele apărute recent, la Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” din Buzău, în data de 29 octombrie. Este vorba de **Bucur Chiriac** (Vitrallii - memorialistică), **Nicolai Tăicuțu** (La început a fost câmpia - poezie), **Daniela Șontică** (Însemnări din pridvor - eseuri) și **Dumitru Dănăilă** (Întoarcerea - roman). Despre cărțile respective și despre autorii lor au vorbit: **Sorin Burlacu, Nicolae Peneș, Călin Ghețu, Marin Ifrim, Tudor Cicu și Lucian Mănăilescu.**

Vernisaj

Sâmbătă, 26 octombrie, la Galeriile de Artă „**Ion Andreescu**” din Buzău a fost vernisată expoziția cu genericul „**Grup IV**”, reunind lucrări ale artiștilor plastici **Florin Menzopol, Gabriel Mihalache, Răzvan Mihalcea și Ștefan Lăzărescu - Pește.**

Un aranjament inspirat, modern și dinamic, având în centrul sălii „închipuirile” lui

Ștefan Lăzărescu - mici colaje de viață realizate din materiale mărunte (hârtie, sârmă, sticle de lampă etc.) și pe simeze trei viziuni picturale: abisalele multicolore și ironice ale lui **Florin Menzopol**, tablourile interiorizate, nostalgico-meditative semnate de **Gabriel Mihalache** și forța abstractă a lucrărilor lui **Răzvan Mihalcea**.

Publicul a putut pătrunde, prin intermediul peliculei filmate, în laboratorul de creație al artiștilor, care și-au explicat, la nivelul intențiilor, opera și crezul artistic.

În final persoanele prezente la manifestare au putut să semneze într-o *carte de onoare sui-generis* a expoziției: un panou afișat pe perețele de la intrare.

Manifestare la Casa Memorială de la Pârscov a scriitorului Vasile Voiculescu

Concursul Național de Creație Literară „Vasile Voiculescu” (pentru lucrări de poezie, proză și publicistică publicate în volum), organizat cu sprijinul Uniunii Scriitorilor din România și în colaborare cu Centrul județean pentru Cultură și Artă, Biblioteca județeană „**Vasile Voiculescu**” și Primăria comunei Pârscov, și-a desemnat câștigătorii, care au fost premiați în cadrul unei manifestări desfășurate la Casa Memorială Vasile Voiculescu de la Pârscov, în ziua de 30 octombrie a.c.

Juriul ediției din acest an a concursului, prezidat de scriitorul **Gabriel Chifu**, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, a avut următorii câștigători:

Cristian Meleșteu (Pitești) – câștigător la secțiunea Proză cu volumul **Revoluția borfașilor**; **Gellu Dorian** (Botoșani) - câștigător la secțiunea

(Continuare în pag. 31)

(Urmare din pag. 30)

Flashuri Culturale

nea Poezie cu volumul „Cartea singurătăților”; **Dorin Ivan** (Buzău) - câștigător la secțiunea Publicistică cu volumul „Diavolul din călimară” și **Carmen Gavrilă** - câștigătoarea Premiului Special cu „Revolta orientului”.

**Revista Spații culturale sărbătorită
pentru treizeci de apariții**

Vineri, 1 noiembrie, la Casa Municipală de Cultură „Florica Cristoforeanu” din Râmnicu Sărat, a avut loc o întâlnire menită să marcheze apariția numărului 30 al revistei **Spații Culturale**, la care au fost invitați scriitorii din Râmnicu Sărat, Focșani, și Buzău.

Valeria Manta Tăicuțu, redactorul șef al revistei gazdă, a lansat câteva subiecte de discuție legate de rolul și locul revistelor în peisajul literar actual, la care au participat scriitorii: **Gheorghe Neagu** - redactorul șef al revistei Oglinda literară, **Lucian Mănăilescu** - redactor șef al revistei Fereastră, **Ștefania Oproescu** (Focșani), **Dumitru Pană** (Buzău), **Petrache Ploeanu** (Râmnicu Sărat), **Emil Niculescu** (Buzău), **Nina Ploeanu** (Focșani), **Stan Brebenel** (Buzău), **Mihai M. Macovei** (Buzău), și **Vasile Ghinea** (Râmnicu Sărat).

În finalul manifestării au fost lansate volumele **La început a fost câmpia**, de **Nicolai Tăicuțu** și **Cămașa de rouă**, de **Manuela Camelia Sava**.

Fundația Culturală „Romeo și Julieta la Mizil”
Ministerul Educației Naționale
Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu”

**FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE POEZIE ȘI EPIGRAMĂ**

INVITAȚIE DE ONOARE:

Romeo și Julieta la Mizil
2013-2014 ediția a VII-a

Înscrieri și regulament pe www.romeojulietalamizil.ro

PERIOADA DE ÎNSCRIERE: 10.10.2013 - 31.12.2013
POT PARTICIPA TINERII ROMÂNI... DE ORICE VÂRSTĂ DIN TOATĂ LUMEA!

PREMIU DE 4000 DE LEI

Nr. 9 (81)
ANUL X
NOIEMBRIE 2013
5 lei

FEREAȘTRA

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr. 13A;
TELEFOANE: 0244251144;
director - 0722653808;
redactor șef - 0769210763
E-mail: Imanailescu@yahoo.ro

Cod fiscal: 230324460;

Cod IBAN:

RO60RZBR0000060010080523

deschis la:

RAIFFEISENBANK

Filiala Mizil

DIRECTOR:**Emil PROȘCAN****REDACTOR ȘEF:****Lucian MĂNĂILESCU****CRITICĂ LITERARĂ:****Emil NICULESCU****CORESPONDENȚI:****Mihai Lovin Cașoca****PROZĂ:****Florin Ursuleanu****ISSN 1844 - 2749**

La acest număr au colaborat:
(în ordinea paginilor)

Emil PROȘCAN (pag. 1-3)
Loredane Florentina DALIAN (pag. 4)
Liviu CHIFANIE (pag. 5)
Sorin VĂNĂTORU (pag. 6)
Dorin MUREȘAN (pag. 7)
Roxana ILIE (pag. 8)
Vlad Ionuț SIBECHI (pag. 8)
Maria PILCHIN (pag. 9)
Lucian SCURTU (pag. 10)

Silvia BITERE (pag. 10)**Radu Dragoș PETRESCU** (pag. 11)**Lucian MĂNĂILESCU** (pag. 12, pag. 30 - 31)**Emil NICULESCU** (pag. 13)**Mihai LOVIN CĂȘOCA** (pag. 14, 16)**Florin URSULEANU** (pag. 15, 23 - 25)**Ion STANCIU - IN MEMORIAM** (pag. 17)**Iulian MOREANU** (pag. 18)**Elena HANGANU** (pag. 19)**Maria NIȚU** (pag. 20)**Cristian MELEȘTEU** (pag. 21)**Ion MARIA** (pag. 21)**Mihaela AIONESEI** (pag. 21)**Dumitru ISTRATE - RUȘETEANU** (pag. 21)**Otilia ARDELEANU** (pag. 22)**Alexandru JURCAN** (pag. 22, 32))**Al. STĂNCIULESCU BARDA** (pag. 22)**Ady FILIMON** (pag. 26)**Ileana TUDORAN** (pag. 27 - 28)**Radu PĂRPĂRUȚĂ** (pag. 29)**GRAFICĂ****Ștefan LĂZĂRESCU - PEȘTE** (pag. 5, 7 - 8, 11, 28)**Florin MENZOPOL** (pag. 6, 17)**Alex IVANOV** (pag. 13, 29)**Fotografii**

Dragoș Padu PETRESCU și **Lucian Mănăilescu** (imagini de la concursul de literatură);
Lucian Mănăilescu (pag. 9 - prelucrare după Artemis Alcalay, 10 - păpădia, 19, 30 - 31)

**Tehnoredactare computerizată
și Secretariat de redacție**
Lucian MĂNĂILESCU

**Festivalului-concurs de muzică folk
„Tatiana Stepa”, ediția a V-a**

◆ Ediția a V-a a Festivalului-concurs de muzică folk „Tatiana Stepa”, organizat de Primăria Mizil se va desfășura în zilele de 7 și 8 decembrie la Centrul Cultural „Adrian Păunescu”, din oraș.

◆ Președintele juriului este cunoscutul cantautor, compozitor, actor și poet **Nicu Alifantis**.

◆ Sunt invitați să se înscrie creatori și interpreți de folk (neconsacrați), indiferent de vârstă. Se vor acorda premii substanțiale.

◆ Înscrierile vor fi însoțite de un **CD sau MP3** (ce vor sta la baza preselecției), o scurtă **prezentare, fotografie, nr. telefon (e-mail)** și se vor trimite la adresa postală: **Primăria Mizil, B-dul Unirii, nr. 14, județul Prahova, cod poștal 105 800** (cu mențiunea: „pentru festivalul de muzica folk”) sau la adresele de e-mail:

leonidacondeescu@yahoo.com și **primaria@primaria-mizil.ro**.

◆ Preselecția se va face pentru cel mult 3 și cel puțin 2 piese.

◆ Candidatii admiși vor fi anunțați la adresele de contact indicate de ei. Aceștia vor plăti o taxă de participare de 50 de lei/persoană, banii urmând să fie achitați în numerar la casieria Centrului Cultural „Adrian Paunescu” în ziua intrării în concurs.

◆ Informații suplimentare se pot obține sunând la telefoanele: 0722.653.808, 0244.250.027, 0244.250.008.

Gratii fără întoarcere

Știam că într-o zi omul acela o să apară și nu-mi va adresa nici un cuvânt. Eram sigur că va veni exact atunci când nu mă voi gândi la el, când lucrurile din jurul meu își vor primi dimensiunile.

Urma să intru pe poarta instituției, unde lucram de o viață. Atunci l-am zărit și l-am recunoscut, deoarece îmi bântuia visele de câteva decenii. Stătea imobil la volan. Ochelari fumurii. N-a trebuit să facă vreun semn. Am urcat îndată, aruncând o ultimă privire spre clădirea care-mi pecetluse viața. Știam că nicio dată nimic nu va mai fi ca înainte.

Omul conducea calm. M-am așezat pe bancheta din spate, unde era așezată o biblie învelită în scoarță negricioasă. Aveam la mine o sticlă plină cu cafea amară. L-am servit. N-a schițat vreun gest, doar a zâmbit cu o vagă tristețe. Treceam prin localități inundate de un soare generos, blând. Mai apoi am urcat o culme steepă și primii stropi de ploaie au atacat parbrizul. Imediat după aceea s-a iscat o vijelie sumbră și zăpada a apărut învingătoare. Mașina găfăia pe o serpentină periculoasă, înaintând pe buza hăului, în care zăceau trupuri putrede de brazi. Urcușul părea interminabil. Undeva, sus de tot, pe o culme viorie, am oprit pe un mic platou, cât o scenă îngustă. Omul mi-a strâns mâna, apoi m-a îmbrățișat fără o vorbă. A urcat în mașină și a dispărut. În fața mea rânjea un desiș umed, din care răzbăteau ochii flămânzi ai lupilor. M-am întors speriat spre drumul ce cobora, dar am rămas uluit: gratii metalice, solide, fără întoarcere, se rezemau vitrege de straja brazilor foșnind a verde livid.

Miron și Apocalipsa

Autobuzul cobora spre vale cu o viteză îngrijorătoare. Miron își făcea cruce după cruce, în timp ce sudoarea îi invadea trupul. Șoferul a reușit să activeze frânele exact în fața gropii din cimitir, unde se desfășura înmormântarea. Preotul a amuțit pentru o clipă. Miron a coborât speriat, în timp ce călătorii ceilalți dormeau duși. Autobuzul aluneca imperceptibil, iar Miron încerca să-l oprească disperat cu umărul. Șoferul dispăruse.

S-a trezit brusc din visul alunecos și straniu. Seara trecută vorbise prea mult despre apocalipsa anunțată. Se știa data și ora, totul era stabilit. Soția sa, Petruța, fusese de acord să ia bani din bancă și să construiască buncărul pe dealul de la capăt de oraș. Iată că buncărul îi aștepta pe ei, fericiții supraviețuitori peste puțin timp, când totul avea să devină o ruină jalnică. Cumpăraseră provizii pentru un deceniu, iar banii la bancă... nicio bancă! Gândiseră logic, corect, genial. N-avea cum să nu fie apocalipsă, pentru că oameni iluștri au afirmat-o cu credibilitate maximă. Băncile se vor prăbuși în neant, asemenea datoriei lor.

Miron ieși în oraș, să mai vadă o dată ceea ce avea să dispară definitiv peste două zile. Din pivnița imobilului se auzea jalea unui câțel căzut prin ferestruica exterioară în mocirla

adunată acolo. Nimeni nu avea vreme pentru el. Unii se rugau, alții beau. Magazinele erau aproape goale. Mulți omeni plecaseră la țară ori în vârf de munte.

A sosit și clipa instalării în buncărul umed, dar confortabil. Prima cină la lumânări, stropită cu vin roșu de casă. Noaptea va fi crâncenă, pe măsură ce apocalipsa va prinde puteri. Petruța credea că nu ar fi fost indicat să doarmă, deoarece nu se puteau bănui efectele secundare ale seismului. Să nu fie cumva vreo alunecare de teren- orice era posibil. Prima zguduire a fost decentă, apoi au urmat zgomote ciudate, nedesluite. Au aflat abia a doua zi că fuseseră ceva focuri de artificii. Soarele strălucea la fel, iar în vale orașul se trezea la viață. „Mama mă-sii de apocalipsă și de cine te-a declarat, băga-mi-aș banii...în bancă! În bancă!!!”.

Călători prin cuvinte

Veneam încet spre casă, la pas cu înserarea umedă. N-avea rost să caut trecerea de pietoni, pentru că nu era circulație pe stradă, însă unica mașină care circula m-a lovit. Prima senzație de plutire mi s-a părut o detașare uimitoare, dulceagă. Peste mine cădea o pernă grea, sulfuroasă. Nici măcar n-am auzit strigătele celor ce se aplecau asupra mea. Ca și cum aș fi părăsit o lume plină de primejdii, mă bucuram de rotirea unor stele colorate și jucăușe. Până la urmă am văzut profilul unui polițist înfrigorat-sigur că faptele trebuiau constatate mecanic, rapid, cu profesionalitatea ce nu mai lasă loc de compătimire a victimei.

Datorită acelei întâmplări, starea mea psihică s-a deteriorat îngrijorător. Soția mea, Celia, nu-mi mai tolera plânsul matinal fără motiv, durerile usturătoare de șale, colecistul leneș, virozele prea dese și, mai ales, privitul în gol. Așa se exprima ea: „Ai o privire jalnică în gol, care mă seacă”. Până la urmă a plecat definitiv, m-a părăsit cu fraze patetice, cu regrete argumentate pe larg. Fratele meu a găsit o pensiune de bătrâni într-un peisaj paradisiac și mi-a propus să stau acolo o vreme. Chiar și psihologul a fost de acord. Am acceptat, reproșându-le doar faptul că au evitat sintagma azil de bătrâni. Astfel am cunoscut-o pe Melania, iar zilele au însemnat lungi plimbări leneșe, cu discuții profunde și tragice. Pe ea a obligat-o fiica ei să stea acolo, deoarece devenise „cicălitoare, javră afurisită, intelectuală perimată”. Erau cuvintele fetei, desigur.

După câteva luni am ajuns experți în călătoriile prin cuvinte. Ne potriveam aproape în tot. La cantină serveam masa împreună. Epuizasem toate subiectele posibile, ne dureau fălcile de atâta conversație, așa că am hotărât să ne sinucidem. Fiecare în camera lui. Data de luni, înainte de miezul nopții. Aveam o încredere nebună unul în celălalt și știam că nu vom trișa.

Cu toate acestea, marți dimineața, după luna sinucigașă, așezându-mă pe scaun la cantină, am avut o tresărire de proporții: Melania se afla în fața mea, bându-și ceaiul cu un calm desăvârșit.

Călătorie pe marginea zăpezii

Apoi a priceput că n-avea sens să mai meargă prin mijlocul zăpezii și a găsit o cale îngustă pe margine, printre smocuri de ierburi înghețate. Câinele îl urma cu mișcări vioaie, amușinând uneori plantele zidite în gheață.

– Vino, Gruisor, hai că ajungem!- îl îndemna Aurel pe bietul câine plin de umezeală. A început coborâtul dealului exact când înserarea a cedat nopții. Casa mamei se zărea în vale, ca o poticnire întunecată în albul omătului.

– Tu ești, Relule? se miră mama Anuța, apărută deodată în prag.

– Eu...Hai în casă... Dă o coajă de pâine câinelui!

– Mai întâi să mănânci tu, că ai făcut drum, nu glumă.

Femeia locuia singură de câțiva ani, de când îi murise soțul. Aurel venea rar pe acasă, din cauza slujbei. Autobuzul nu ajungea până aici. Coborai cu patru kilometri înainte și o luai pe scurtătură. Anuța și-a dorit un câine, iar Aurel a făcut rost de Gruisor.

– Nu ți-am adus altceva nimic, să știi, mamă. Cornelia e pusă pe economii... Zice să cumpărăm o mașină.

– Da...copii nu îți face?

– Nu cred, e greu în ziua de azi, mamă!

– D-apoi mie nu mi-o fost greu?

– Alte vremuri...

Câinele tace lângă soba în care geme straniu o bucată de lemn umed. Femeia așează cu grija farfuria fumegândă pe un ștergar alb, după care îndrăznește:

– Iartă-mă că te întreb... de ce nu mai vine Cornelia să mă vadă?

– Apoi... musai să-ți zic adevărul.

– E un adevăr pe care nu-l știu?

– Da... Cornelia mi-a spus că tu îi transmiți energie negativă.

– Îi ceva... ca o boală?

– Lasă, mamă, că... adică nu te suportă. O deochi, probabil.

– No, la asta nu m-am așteptat...

– Așa sunteți voi femeile, mamă...

– Da tu...o să mai vii, nu?

– Apoi și acum am tras o minciună, nu i-am spus, nu vreau s-o supăr, înțelege și dumneata...

– Oi înțelege pe lumea ailaltă.

– Și...m-a rugat Cornelia să vindem terenul și casa de aici. Sper că faci asta pentru noi.

– Și unde sfântu să stau, dacă io transmit...aia?

– Sunt acum aziluri moderne și dotate. Nu e o rușine.

Aurel a terminat de mâncat. Aprinde o țigară. Anuța merge afară să aducă niște lemne. Trec greu clipele, ca și cum s-ar târî sub dărâmături de gânduri sparte.

După o vreme Aurel iese. Intră în șopronul de lemn. De grinda rece și înaltă atârna trupul mamei, ca o adiere neprihănită.